

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Izidor Beseda

**Funkcije in naloge delovnih teles v parlamentu: primerjava med
delovnimi telesi Državnega zbora in Bundestag-a**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Izidor Beseda
Mentor:izr. prof. dr. Drago Zajc

**Funkcije in naloge delovnih teles v parlamentu: primerjava med
delovnimi telesi Državnega zbora in Bundestag-a**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2010

FUNKCIJE IN NALOGE DELOVNIH TELES V PARLAMENTU: PRIMERJAVA MED DELOVNIMI TELESII DRŽAVNEGA ZBORA IN BUNDESTAG-A

Sodobni parlamenti na plenarnih sejah obravnavajo številne zadeve katere navadno tudi zakonsko uredijo ali pa tudi ne. Še preden pa pridejo zadeve do te stopnje, da se obravnavajo na plenarnih sejah parlamenta, pa se o njih razpravlja in odloča v delovnih telesih. Delovna telesa so urejena podobno kot parlament, glede razmerja koalicija – opozicija, le da so številčno manjša zato je v njih lažje razpravljati o posamezni zadevi. Stalna delovna telesa se ustanovljajo na področjih, da pokrivajo delovanje posameznega ministrstva, obstajajo pa še posebna delovna telesa, ki navadno proučujejo pomembne zadeve s katerimi se ukvarjajo tudi druge institucije. Stalna delovna telesa so zato v parlamentu tisti dejavnik, ki pripomore k hitrejšemu in bolj učinkovitemu zakonodajnemu postopku. Vendar pa se delovna telesa med različnimi parlamenti nekoliko razlikujejo tako po velikosti, številu in funkcijah. Na podlagi tega se opazi razlika v delovanju med mladim parlamentom in parlamentom z dolgo tradicijo. Stalna delovna telesa v parlamentih z daljšo tradicijo imajo večjo kontinuiteto dela in tudi poslanci so manj obremenjeni s članstvom v njih. To skupaj pa pomeni, da se v delovnih telesih sprejmejo bolj pretehtane odločitve, ki niso toliko politično obarvane in posledično je tudi bolj kvalitetna razprava v parlamentu.

Ključne besede: Državni zbor, Bundestag, delovna telesa

FUNCTIONS AND DUTIES OF COMMITTEES IN PARLIAMENT: COMPARISON BETWEEN THE COMMITTEES IN SLOVENIAN PARLIAMENT AND THE GERMAN BUNDESTAG

The modern parliament in plenary sessions addresses a number of issues that are also usually, but not always, legally regulated. Committees address certain issues before a plenary session of the Parliament addresses these issues. Working bodies are similar to the Parliament in terms of being comprised of a majority coalition and an opposition, but they are smaller, therefore it is easier to discuss certain issues at these committees. Permanent working bodies are set up to support individual ministries, but there are also specific working committees, which usually examine important issues which are in the domain of other institutions. Permanent working bodies contribute to a faster and more efficient legislative process. However, committees of the various Parliaments differ in their size (number of members) and in the functions they serve. Due to that, we notice the differences between a younger parliament and a parliament with a long tradition. Permanent committees in the Parliament with a long tradition have more continuity in their work and the members are less burdened by the membership. All this together means that in such working committees make more considered decisions which are less politically colored and allow a higher quality of discourse in parliament.

Key words: Državni Zbor, Bundestag, committees

Kazalo

1 Uvod.....	7
1.1 Področje proučevanja	7
1.2 Namen diplomske naloge.....	8
1.3 Struktura diplomske naloge.....	8
1.4 Hipoteze in metodološki okvir	9
2 Parlamentarizem.....	10
2.1 Razvoj parlamentarizma.....	10
2.2 Razvoj modernega parlamentarizma	11
2.3 Naloge (funkcije) sodobnih parlamentov	13
3 Državni zbor in Bundestag.....	17
3.1 Državni zbor.....	17
3.1.1 Razvoj Državnega zbora	17
3.1.2 Delovanje	18
3.1.3 Volilni sistem in koalicije	19
3.2 Bundestag.....	20
3.2.1 Razvoj Bundestaga.....	20
3.2.2 Delovanje	20
3.2.3 Volilni sistem in koalicije	21
4 Poslanci	22
4.1 Razvoj poslanskega mandata	22
4.2 Funkcije poslancev v Državnem zboru in Bundestagu	24
4.3 Združevanje v poslanske klube	24
5 Delovna telesa	26
5.1 Stalna delovna telesa	27
5.1.1. Število stalnih delovnih teles.....	29
5.1.2 Moč stalnih delovnih teles.....	29
5.1.3 Oblikovanost stalnih delovnih teles	30
5.1.4 Sestava delovnih teles	30
5.2 Začasna delovna telesa	31
5.3 Funkcije delovnih teles.....	33
6 Delovna telesa v Državnem zboru in Bundestagu	35
6.1 Lastnosti delovnih teles.....	35
6.1.1 Državni zbor.....	35
6.1.2 Bundestag.....	36
6.2 Delovna telesa v pravnih aktih.....	36
6.2.1 Državni zbor.....	37
6.2.2 Bundestag.....	38
7 Primerjava delovnih teles med Državnim zborom in Bundestagom.....	41
7.1 Obremenjenost poslancev v delovnih telesih	41
7.1.1 Ponovno izvoljeni poslanci v obeh parlamentih	41
7.1.2 Velikost in število delovnih teles	44
7.2 Delovanje delovnih teles v Državnem zboru in Bundestag-u	51
7.2.1 Seje.....	51
7.2.2 Način izvajanja sej	54
7.2.3 Pridobivanje informacij.....	56
7.2.3 Delo delovnih teles.....	59
8 Zaključek.....	61
9 Literatura:	64
Priloge:	70

Priloga A: Odbori 12. Bundestaga: 1990-1994.....	70
Priloga B: Odbori 13. Bundestaga: 1994 -1998.....	71
Priloga C: Odbori 14. Bundestaga: 1998 -2002.....	72
Priloga Č: Odbori 15. Bundestaga: 2002 -2005.....	73
Priloga D: Odbori 16. Bundestaga: 2005-2009.....	74
Priloga E: Odbori 1. Državnega zbora: 1992-1996.....	75
Priloga F: Odbori 2. Državnega zbora: 1996-2000.....	76
Priloga G: Odbori 3. Državnega zbora: 2000-2004.....	77
Priloga H: Odbori 4. Državnega zbora: 2004-2008.....	78
Priloga I: Odbori 5. Državnega zbora: 2008-2012 (na dan 20.8.2009).....	79
Priloga J: E-mail prošnja za Bundestag.....	80

Kazalo tabel:

Tabela 3.1: Koalicije v Državnem zboru.....	19
Tabela 3.2: Koalicije v Bundestagu.....	22
Tabela 4.1: Poslanske skupine.....	25
Tabela 5.1: Funkcije delovnih teles.....	34
Tabela 7.1: Ponovno izvoljeni poslanci v Državnem zboru.....	42
Tabela 7.2: Ponovno izvoljeni poslanci v Bundestagu.....	43
Tabela 7.3: Obremenjenost poslancev v delovnih telesih.....	50
Tabela 7.4: Število sej v Državnem zboru.....	52
Tabela 7.5: Čas trajanja sej v Državnem zboru.....	52
Tabela 7.6: Število sej v Bundestagu.....	53
Tabela 7.7: Primerjava sej Državnega zbora in Bundestaga.....	53
Tabela 7.8: Odprte in zaprte seje delovnih teles Državnega zbora.....	55
Tabela 7.9: Odprta in zaprta zasedanja delovnih teles Bundestaga.....	56
Tabela 7.10: Število vabljenih na seje delovnih teles v Državnem zboru.....	57
Tabela 7.11: Število javnih zaslišanj v Bundestagu.....	59
Tabela 7.12: Število obravnavanih zakonov v delovnih telesih Državnega zbora.....	59

Kazalo slik:

Slika 5.1: Delovna telesa.....	27
Slika 7.1: Ponovno izvoljeni poslanci Državnega zbora.....	42
Slika 7.2: Ponovno izvoljeni poslanci Bundestaga.....	43
Slika 7.3: Plenarne seje parlamenta.....	54
Slika 7.4: Seje delovnih teles.....	54
Slika 7.5: Odprte in zaprte seje.....	55
Slika 7.6: Število vabljenih na seje delovnih teles Državnega zbora.....	58

Seznam kratic in okrajšav

Bündnis 90/Die Grünen - Bündnis 90/Die Grünen
CDU/CSU - Christlich-demokratische Union /Christlich-Soziale Union
DeSUS – Demokratična stranka upokojencev Slovenije
DS - Demokratska stranka
EU – Evropska unija
F.D.P. - Freie Demokratische Partei
Ipd. – In podobno
Itd. – In tako dalje
LDS - Liberalno-demokratska stranka; Liberalna demokracija Slovenije
LS – Liberalna stranka
Npr. – Na primer
NSi – Nova Slovenija
Oz. – Oziroma
PDS/Die Linke - Partei des Demokratischen Sozialismus/Die Linke
SD – Socialni demokrati
SDP - Sozialdemokratische Partei Deutschlands
SDSS - Socialdemokratska stranka Slovenije
SDZ – Slovenska demokratična zveza
SKD - Slovenski krščanski demokrati
SKZ – Slovenska kmečka zveza
SLS – Slovenska ljudska stranka
SMS – Slovenska mladinska stranka
SND - Slovenska nacionalna desnica
SNS – Slovenska nacionalna stranka
Zares – Zares nova politika
ZLSD – Združena lista socialnih demokratov
ZS - Zeleni Slovenije

1 Uvod

1.1 Področje proučevanja

Parlament je institucija, ki v sodobnih demokratičnih državah predstavlja temelj demokracije. Vendar pa je parlament kot institucija že zdavnaj prerasel okvire, v katerih bi bil samo predstavniški in zakonodajni organ, in tako sodobni parlamenti opravijo še veliko drugega dela, kot npr.: opravljajo raziskave, imajo pomembno informacijsko in mobilizacijsko funkcijo, skrbijo tudi za rekrutacijo in socializacijo, ipd. Te nadaljnje funkcije parlamenti niso prevzeli naenkrat, pač pa je bil to proces, ki se je razvijal skozi več obdobij. V državah, ki so bile dolgo časa pod vplivom totalitarizma, razvoj parlamenta ni potekal enakomerno, pač pa so po prehodu v demokracijo parlamenti takoj prevzeli vse funkcije. Ta neenakomerni razvoj parlamenta se zelo kaže v državah, ki so se demokratizirale v t.i. tretjem valu demokratizacije. Ravno zaradi tega dejstva je smiselno primerjati slovenski Državni zbor in nemški Bundestag. Državni zbor je vzorčen primer »mladega« parlamenta, ki je takoj po prehodu Slovenije iz totalitarizma v demokracijo prevzel vse funkcije sodobnega parlamenta. V nasprotju pa je Bundestag »star« parlament, ki je funkcije prevzemal s postopnim razvojem. Prav tako se Bundestag navezuje še na predvojno tradicijo.

Primerjava celotnih parlamentov bi bila preobsežna, zato je bolj logično primerjati le določen del parlamenta, kot so delovna telesa. Delovna telesa se v parlamentu ustanavljajo zato, da prevzemajo velik del zakonodajnega in drugega bremena, zagotavljajo specializacijo, preverjajo delo vlade in njenih uradnikov, v nekaterih parlamentih pa pred izvolitvijo vlade zaslišijo ministre. V njih je tudi hitrejše in bolj kompetentno odločanje, saj so številčno manjša kot parlamenti. Prav tako je v njih razmerje moči (koalicija – opozicija) podobno kot v parlamentu. Poznamo dve vrsti delovnih teles: stalna delovna telesa in posebna občasna delovna telesa (npr. preiskovalne komisije za proučitev različnih zadev). Prav tako so delovna telesa dolžna sproti dajati poročila državnemu zboru o svojih stališčih in predlogih. Pomembna razlika, ki se kaže med mladim in starim parlamentom je v moči delovnih teles. Različni avtorji, med njimi tudi Mezey (1979) poudarjajo, da so za učinkovit parlament med drugim pomembna tudi močna delovna telesa.

Pri delu delovnih teles se pojavlja več dilem. Poleg oblikovanosti (pokrivanje področij) tudi število in velikost delovnih teles. Tako velja pravilo, da naj bi večje število delovnih teles prispevalo k večji gospodarnosti delovanja, manjša velikost delovnih teles pa naj bi prispevala k njihovi specializaciji. Tudi število članov delovnih teles je odvisno od velikosti parlamenta in števila v njem zastopanih strank, velja pa pravilo, da imajo pomembnejša delovna telesa

več članov. To je povezano tudi s samo demokratično tradicijo, saj imajo parlamenti z daljšo tradicijo bolj racionalno število delovnih teles, in tudi poslanci so manj obremenjeni z delom v delovnih telesih. Posamezni člani delovnega telesa imajo več strokovnih kompetenc na določenem področju, zato se znotraj delovnega telesa lahko oblikujejo kvalitetnejši in strokovnejši predlogi. Stalna delovna telesa v parlamentu prevzemajo velik, celo več kot sorazmeren del zakonodajnih in drugih nalog, prav tako uporabljajo postopke, ki jih celoten parlament nima na voljo. Večina delovnih teles, ki se ukvarja z zakonodajnim postopkom, opravlja tudi številne širše funkcije, ki so pomembne v procesih političnega odločanja, nekatera telesa pa imajo tudi ožje naloge, in sicer se ukvarjajo z imuniteto ali privilegiji poslancev, vprašanji poslovnika in drugimi organizacijskimi zadevami. Ob tem velja poudariti, da je učinkovitost posameznih delovnih teles pogoj za učinkovitost celotnega parlamenta.

1.2 Namen diplomske naloge

Namen diplomske naloge je opraviti primerjavo oz. prikazati delovanje delovnih teles v Državnem zboru in Bundestagu, ugotoviti kako se kaže vloga in moč delovnih teles v obeh parlamentih, ter prikazati razliko med njima. S tem pa ugotoviti razliko v delovanju delovnih teles med mladim parlamentom in parlamentom z dolgo tradicijo. Za primerjavo med parlamentoma sem vzel štiri oz. pet mandatnih obdobj. Pri Državnem zboru sem uporabil prvih pet mandatnih obdobj, začenši z obdobjem 1992-1996. V primeru Bundestaga sem začel z 12. mandatnim obdobjem, to je prvim po združitvi Nemčije, in sicer obdobje 1990-1994. V času nastajanja diplomske naloge poteka v Sloveniji 5. mandatno obdobje 2008-2012, v Nemčiji pa 16. mandatno obdobje 2005-2009 (mandatno obdobje se je medtem 27. oktobra 2009 končalo).

Ob tem moram tudi poudariti nekatere težave pri pridobivanju določenih statističnih podatkov Bundestaga. Po prošnji poslani po e-mailu na Bundestag, so mi Nemci odgovorili in posredovali publikacijo, ki beleži statistiko Bundestaga od leta 1949 do leta 2003, to je le do 14. mandatnega obdobja. Zato sem za 15. mandatno obdobje nekatere podatke moral sam izračunati, na podlagi dostopnih informacij iz interneta. Te podatke sem tudi posebej označil, kajti to niso uradni podatki Bundestaga, nekaj pa jih na internetu sploh ni bilo podanih.

1.3 Struktura diplomske naloge

V prvem poglavju, uvodu, diplomske naloge predstavljam področje preučevanja, hipoteze in metodološki okvir. Dalje v poglavjih od drugega do šestega poglavja prikazujem teoretični

okvir v katerega sem vključil teorijo parlamentarizma, Državnega zbora in Bundestaga, poslancev, delovnih teles ter delovnih teles v Državnem zboru in Bundestagu. Celotno sedmo poglavje obsega empirični del, kjer razlagam obremenjenost poslancev v delovnih telesih in delovanje delovnih teles v Državnem zboru in Bundestagu. Poglavje temelji na primerjavi med obema parlamentoma. Sledi zaključek v osmem poglavju ki vsebuje razlago hipotez in ostale ugotovitve, ki so nastale med pisanjem diplomske naloge. Za konec sledita še v devetem poglavju seznam literature in na koncu še priloge.

1.4 Hipoteze in metodološki okvir

Hipotezi:

1. HIPOTEZA: *Slovenski Državni zbor ima manj poslancev kot Nemški Bundestag, obenem pa ima več delovnih teles. Slovenski poslanci morajo posledično sedeti v več delovnih telesih kot nemški, kar pomeni, da so slovenski poslanci v primerjavi z nemškimi preobremenjeni, to pa posledično vpliva tudi na slabšo kvaliteto odločanja in argumentacije v delovnih telesih.*

2. HIPOTEZA: *Slovenska delovna telesa še vedno niso:*

- a) dovolj aktivna (v zakonodajnem in drugih postopkih),*
- b) samostojna (glede pristojnosti).*

Zato imajo slovenska stalna delovna telesa manjšo odgovornost v zakonodajnem postopku, in tudi njihovo delovanje je manj racionalno kot delovanje nemških stalnih delovnih teles oz. so manj učinkovita. S tem je tudi splošna učinkovitost Državnega zbora manjša.

Uporabljena metodologija:

- analiza sekundarnih virov: znanstvene monografije in članki, ki so v povezavi s področjem proučevanja;
- analiza pravnih virov: ustava, poslovnik, zakonodaja s področja dela Državnega zbora in Bundestaga;
- analiza internetnih virov: uradne internetne strani parlamentov in internetni viri, ki se nanašajo na področje proučevanja;
- analiza statističnih podatkov.

2 Parlamentarizem

2.1 Razvoj parlamentarizma

Sodobni parlamentarizem je ena izmed oblik moderne politične vladavine. Je demokratična oblika vladavine, ki je neposredno povezana s pojmom predstavništva. Ideja predstavništva pa v tem kontekstu pomeni upoštevanje interesov tistih, ki pri odločanju niso neposredno udeleženi (Pitamic v Zajc 2004, 16). Je torej vladavina, kjer se suverenost ljudstva kaže v tem, da si le-to lahko na svobodnih, splošnih in večstrankarskih volitvah izbira svoje predstavnike v parlamentu. Volitve so torej mehanizem v rokah ljudstva, s katerim imajo neposreden vpliv na njegovo sestavo, obenem pa tudi posreden vpliv na odločitve, ki jih parlament sprejema (Duverger in Grad v Zajc 2004, 17). Najširša definicija parlamentarizma pa pravi: »parlamentarizem je torej sistem interesnega posredovanja, ki omogoča, da se vsi, tudi nasprotujoči se interesi, pojavijo v urejenem in preglednem »parlamentarnem okolju«, v katerem postanejo razmerja moči jasno določena. S tem se nenadzorovan boj nosilcev interesov spremeni v pregledno merjenje politične moči in prevede do rezultata, ki sicer sploh ne bi bil mogoč ali pa bi se dosegel s precej več truda« (Ogris v Zajc 2004, 15). Zato lahko rečemo, da parlamentarizem predpostavlja:

- *politično predstavništvo (parlament predstavlja interese vseh preko svojih demokratično izvoljenih predstavnikov),*
- *poslanski mandat (pooblastila, ki jih ima poslanec v odnosu do volivcev),*
- *delitev oblasti (na zakonodajno, izvršilno in sodno; sprejema za vse državljane obvezujoče odločitve),*
- *suverenost ljudstva (se potrjuje na splošnih, večstrankarskih, svobodnih ter enakih volitvah in se nanaša na vse državljane ne glede na razlike med njimi),*
- *pravno državo (ustavna demokracija),*
- *politične stranke (svoboda političnega združevanja, konkurenca strank, tekmovalne volitve),*
- *javno razpravo (prevlada prava nad nasiljem avtoritarne oblasti, tekmovanje mnenj)*
(Državni zbor RS).

Na začetku sem omenil, da je parlamentarizem demokratična oblika vladavine. Grad (2000, 17) pravi, da načelo demokratične države izhaja iz ljudske suverenosti. Demokratična državna ureditev je torej tista v kateri vsa oblast izhaja iz ljudstva in se izvaja v njegovem interesu. V demokraciji vladajo tisti, ki jih je izvolilo ljudstvo, in so njemu tudi odgovorni. S pojmom

demokracije se je ukvarjalo veliko število avtorjev. Eden izmed teh je Dahl (v Zajc 2004, 18-19), ki predstavi dve razsežnosti demokracije. Prva predstavlja sodelovanje državljanov ali njihovo vpletenost v politično življenje, druga pa tekmovanje in nasprotovanje. Sama udeležba državljanov bi bila nesmiselna, če ti ne bi imeli možnosti nasprotovati državnemu vodstvu, predlagati alternativne rešitve ali vodstvo zamenjati. Dahl zato vpelje osem institucionalnih zagotovil, ki sestavljajo lestvico, s katero lahko razvrščamo sodobne politične sisteme:

- pravica svobodnega izražanja;
- pravica do ustanavljanja in pridruževanja organizacijam s političnimi cilji;
- pravica voliti;
- pravica do postavljanja kandidatov na volitvah za mesta v predstavniškem telesu;
- pravica kandidatov tekmovati za podporo volivcev in biti voljen;
- pravica do svobodnega oblikovanja mnenj in alternativnih virov informacij;
- pravica do svobodnih, občasnih in poštenih volitev;
- pravica do obstoja institucij, ki zagotavljajo odvisnost vladnih politik od glasov in drugih preferenc volivcev.

Te pravice in svoboščine morajo zato biti zavarovane s samostojnim pravnim sistemom, na katerega ne morejo vplivati politične odločitve. Prav tako pa mora biti vsako od teh zagotovil dostopno vsakemu državljanu, ne glede na to, če mu nasprotuje večina volivcev.

2.2 Razvoj modernega parlamentarizma

Razvoj modernega parlamentarizma je bil tesno povezan z vzponom meščanstva ter njihovimi zahtevami po širjenju človekovih pravic, kot npr. pravica do svobode in lastnine ter odprava vseh privilegijev, tudi stanovanjskega predstavništva. Te zahteve so povezane z uresničitvijo ideje o sodobnem predstavništvu, ki predpostavlja popolno enakost državljanov. S tem se je oblikovalo predstavniško telo, ki je postalo nosilec najpomembnejše, zakonodajne veje oblasti (Zajc 2004, 25).

Tako se je v 18. stoletju dokončno razvila ideja o delitvi oblasti na zakonodajno izvršno in sodno vejo. Skozi zgodovinski razvoj delitve oblasti je parlamentu torej pripadala zakonodajna funkcija, vladi pa izvršna. Zato je postalo ključnega vidika za parlamentarno obliko vladavine samo to razmerje med vlado in parlamentom. Obe instituciji sta tako v odvisnosti ena do druge in sta enakopravni. Naloga parlamenta (parlamentarne večine) je, da postavlja izvršno oblast, ki pa je v okviru svojih pristojnosti samostojna. Vlada je parlamentu

odgovorna, in deluje lahko le tako dolgo, dokler uživa njegovo (praviloma) večinsko podporo. Del delujočega parlamentarizma pa je samostojna sodna funkcija, četudi je del sodnikov potrjenih (ali ne) v parlamentu (Zajc 2004, 17).

Z razvojem modernega parlamentarizma so se vzporedno dogajale tudi spremembe na drugih področjih, tako se je razvil predstavniški mandat, širila se je volilna pravica in nastajati so začele sodobne politične stranke. Ideja predstavništva pomeni upoštevanje interesov tudi tistih, ki niso člani parlamenta tako, da volitve omogočajo, da volivci izbirajo ljudi, ki jih bodo predstavljali v parlamentu (Pitamic 1996, 96). Predstavniški mandat imenujemo tudi nevezani (svobodni). Zelo dobro ga opiše naslednja definicija:

izvoljeni člani predstavniškega telesa ne predstavljajo posameznih volivcev, ki so jih izvolili, niti volilne enote, v kateri so bili izvoljeni, pač pa ljudstvo kot celoto. Zato ne odgovarjajo volivcem za svoje delo in volivci jih tudi ne morejo odpoklicati. Poslanec je svoboden pri razumevanju in izražanju volje ljudstva kot celote, ki jo predstavlja, torej je pooblaščen, da dejansko ustvarja ljudsko voljo. To pa pomeni, da poslanec v parlamentu v celoti ravna popolnoma neodvisno in svobodno (Grad 2000, 26).

Prav tako pa je velika prednost predstavniškega mandata ta, da je lažje doseči soglasje o nacionalnem interesu, zato predstavnike ne smejo omejevati navodila volivcev. Delujejo naj torej na podlagi lastnega prepričanja in neodvisne presoje (Judge v Zajc 2004, 33). Obenem pa se je začela tudi širiti volilna pravica, ki je bila sprva omejena in bila največkrat vezana na različne stanove. V 20. stoletju pa se je tako razvila splošna volilna pravica, ki pomeni, »da ima vsak državljan pravico voliti in biti izvoljen« (Grad 2004, 38). To pomeni, ne glede na posedovanje določenega imena, ne glede na dohodek, izobrazbo, spol, raso. Ostala je še vedno starostna omejitev, ki je načeloma vezana na polnoletnost. Poleg aktivne volilne pravice, to je pravice do izbiranja kandidatov na volitvah, pa je vsekakor pomemben tudi razvoj pasivne volilne pravice. »Za pasivno volilno pravico so večkrat predpisani posebni ali strožji pogoji, kot npr. višja starost, izobrazba, itd. V takem primeru ima pasivno volilno pravico samo del tistih državljanov, ki ima sicer aktivno volilno pravico. Te pogoje navadno opravičujejo z interesom družbe, da postanejo člani predstavniških teles sposobni in zreli ljudje« (Grad 2004, 38). Z volitvami se torej izberejo predstavniki, ki v imenu ljudstva odločajo o najpomembnejših družbenih vprašanjih (Grad 2000, 28). Po Gradovem (2000, 29) mnenju dajejo s pravnega vidika volitve legalnost in legitimnost izvajanju oblasti, s političnega vidika pa pomenijo aktivno sodelovanje ljudi pri oblasti. Širjenje volilne pravice je pozitivno vplivalo tudi na razmah strank. Parlament omogoča strankam, ki so prestopile parlamentarni prag, da v njem predstavljajo različne interese, želje, in jih na racionalen način

predstavijo, soočijo in izmerijo (Zajc 2004, 40). Stranke so tako v modernem parlamentarizmu postale sestavni del parlamenta in hkrati poglavitni dejavnik njegovega delovanja (Zajc 2004, 38). Zato je strankarska struktura parlamenta pomembna za njegovo delovanje in delovanje celotne strukture državne oblasti (Grad 2000, 29).

Najkrajše pa bi moderni parlamentarizem lahko opredelili z naslednjo definicijo:

parlament deluje kot predstavniško telo v okviru ustavno določenih pristojnosti, od katerih je odvisna stopnja avtonomije parlamenta. V okviru te avtonomije si parlament praviloma samostojno določa notranjo strukturo (oblikuje delovna telesa) organiziranost in način delovanja ter odločanja (opredeli zakonodajni postopek, postopke volitev itd.), odloča pa tudi o sredstvih za svoje delovanje. Pristojnosti pa se v razmerju do državljanov in drugih državnih organov kažejo kot posebne funkcije. Te pristojnosti so v temeljih določene že v ustavi in po poslovniku parlamenta (Pitamic in Grad v Zajc 2004, 15-16).

S tega vidika lahko parlamentarizem opredelimo tudi kot institucionaliziran sistem pravil in odgovornosti, ki določa (Zajc 2004, 21):

1. načine vključevanja ljudi v procese odločanja;
2. načine oblikovanja institucij;
3. posebne postopke za razreševanje družbenih nasprotij oz. sprejemanje zavezujočih odločitev;
4. posebna pravila nadzora institucij;
5. posebna pravila odločanja (večinsko načelo).

2.3 Naloge (funkcije) sodobnih parlamentov

Že Pitamic (1996, 353-354) omenja kot glavne naloge parlamentov, sprejemanje zakonodaje in nadzor nad državno upravo. Da parlament lahko uresničuje te naloge, mora upoštevati voljo ljudstva, zato je potrebno, da se vsake toliko časa voli na novo.

Parlamenti, kot predstavniki ljudstva, so skozi razvoj pridobivali vedno večjo politično vlogo s tem pa tudi več nalog in funkcij. Tako je potrebno zagotoviti učinkovitost delovanja parlamenta, obveščanje ljudi, ipd. Demokratičnost in učinkovitost sodobnih parlamentov se kaže s tem, koliko imajo razvitih funkcij. Parlamenti imajo tako različne formalne in neformalne funkcije, ki so nujne za nepretrgano, stabilno in učinkovito delovanje političnega sistema in povezavo s civilno družbo. Nekatere funkcije, kot npr. sprejemanje zakonov, potrjevanje proračuna, nadzor nad izvršilno oblastjo, so ustavno določene (Zajc 2004, 102). Obstajajo pa tudi t.i. splošne funkcije, npr. izražanje različnih mnenj in zahtev, obveščanje

ljudi o zahtevah o katerih navadno ne slišijo, pojasnjevanje zahtev volivcem ipd. (Bagerhot v Zajc 2004, 102). Zajc (2000a, 30-118 in 2004, 104-247) predstavi 8 funkcij sodobnih parlamentov:

- 1) ustvarjanje legitimnosti;
- 2) predstavljanje družbenih interesov;
- 3) Racionalizacija in razreševanje interesnih konfliktov;
- 4) Zakonodajna funkcija;
- 5) Funkcija sprejemanja in kontrole državnega proračuna;
- 6) Nadzor nad vlado in njeno politično administrativno dejavnostjo;
- 7) Rekrutacija in socializacija – oblikovanje nacionalne (evro)elite;
- 8) Informacijska, vzgojna in mobilizacijska funkcija.

1) Najpomembnejša funkcija je ustvarjanje legitimnosti, ki pomeni prepričanje o posebnem pomenu parlamenta kot institucije, ki je oblikovana na podlagi višjih načel, in na katero se prenaša suverenost. Funkcija legitimnosti se deli na latentno in manifestno. Latentna pomeni, da so poslanci izvoljeni na rednih, svobodnih, splošnih in neposrednih volitvah, sestava parlamenta pa omogoča zastopanost vseh družbenih interesov. Manifestna legitimacija pomeni samostojno, zavestno in načrtovano obravnavanje vseh zakonodajnih predlogov in sprejemanje odločitev (Zajc 2004, 105).

2) V vsaki moderni družbi se pojavlja množica interesov, ki so na eni strani pogojeni z dano družbeno strukturo, splošno gospodarsko razvitostjo oz. delitvijo dela, na drugi strani pa s posebnimi vrednotami, politično kulturo, tradicijami in posebnimi zgodovinskimi izkušnjami. Zato funkcija predstavljanja družbenih interesov pomeni celoto razmerij med civilno družbo in državo. Gre torej za vprašanje možnosti oblikovanja takih oblik predstavnštva, ki naj bi zmanjševale nasprotje med tema dvema sferama, ter tudi zagotavljale osnovne pogoje za demokratično in smiselno sodelovanje državljanov pri sprejemanju odločitev (Zajc 2004, 116).

3) Parlament skrbi za mirno urejanje in razreševanje konfliktov, ki je predpogoj smotrnega zakonodajnega postopka odločanja in upravljanja, ter ključnega pomena za obstoj oz. konsolidacijo demokracije (Liebert v Zajc 2000a, 51). Morajo se vsi pomembnejši interesi na demokratičen in predvidljiv način pojaviti v parlamentarni areni, kjer se interesi ugotavljajo in

obravnavajo znotraj stalnega števila izvoljenih predstavnikov. Pomembno pa je tudi samo sodelovanje strank med sabo (Zajc 2000a, 51).

4) Parlamentu je v delitvi oblasti pripadala zakonodajna funkcija, ki sprejema zakone kot splošna pravila, ki jih izvršilna oblast uresničuje. Sodstvo pa upošteva pri razsojanju v primerih, ki se nanašajo nanje (Zajc 2004, 168). Zakonski akt je običajno izraz interesov neke večine. V parlamentu tako poteka razprava o bolj ali manj izdelanih zakonskih pobudah in predlogih, v okviru strogo določenega in predvidljivega postopka. Predstavniki ljudstva, poslanci, obravnavajo formalne zakonske pobude, ki jih vlagajo različni predlagatelji, obenem pa preizkušajo tudi upravičenost drugih predlogov in zahtev po dopolnitvi ali spremembi predlogov, ki jih zastopajo nasprotniki predlagateljev (Zajc 2000a, 65).

5) Proračun je poglavitno sredstvo za razporejanje družbenih sredstev za določene namene v določenem času. Zato je sprejemanje državnega proračuna posebna funkcija parlamentov, ki se razlikuje od zakonodajne funkcije. Proračun hkrati omogoča uresničevanje pravic, ki jih zagotavlja država preko proračuna (Zajc 2004, 201). Obravnavanje in sprejemanje proračuna v parlamentu pa poteka po postopkih, ki so podobni zakonodajnim postopkom. Bistvena sta splošna razprava o proračunu in razprava po posameznih delih. Vendar pa je vloga parlamenta vseeno nekoliko omejena, predvsem na nadzor. Zato pa imajo pomembno vlogo pri obravnavi proračuna stalna delovna telesa, še posebej delovno telo, ki pokriva finančno področje. Stališče parlamentarnega odbora za finance navadno pomembno vpliva na potek poslanske razprave (Zajc 2000a, 86).

6) Nadzor parlamenta nad izvršilno oblastjo se kaže v tem, da sodeluje pri postavljanju vlade, ki deluje v skladu z voljo večinske stranke ali koalicije. Parlament pa lahko vlado tudi odstavi, če njeno delovanje zgubi podporo v parlamentu. Poleg postavljanja vlade pa se parlamentarni nadzor kaže predvsem kot preverjanje, ocenjevanje in sankcioniranje celote vladnih političnih in administrativno-upravnih akcij. Smisel takšnega parlamentarnega nadzora je, da »lastnik« izvršilne moči ostane odgovoren parlamentu (Zajc 2000a, 93-94). Pomembna oblika nadzora nad vlado so parlamentarna delovna telesa, ki so ustanovljena na področjih, ki pokrivajo delovanje posameznega ministrstva. V delovnih telesih pregledujejo stanje na posameznih področjih in dajejo predloge, na drugi strani pa obravnavajo delo posameznih ministrstev – preverjajo, kaj so storili v določenem času, s katerimi metodami in kakšnimi stroški (Zajc 2004, 217).

7) Za opravljanje poslanske službe niso predvidene nobene omejitve oz. posebni pogoji, razen državljanstva, starosti in opravilne sposobnosti. Parlamenti morajo zato sami poskrbeti, da se poslanci čim prej vključijo v delo parlamenta. Ti poslanci pa sestavljajo posebno skupino oz. pomemben del nacionalne politične elite, ki poleg gospodarske, tehnološke in kulturne elite, zagotavlja politično stabilnost in dinamiko družbenega razvoja (Zajc 2004, 228). Zato parlamentarne elite v sodobnih državah sestavljajo predvsem poslanci, ki jim opravljanje poslanskega dela skozi več mandatov pomeni življenjsko kariero, zaradi katere so pripravljeni podrediti svoje osebne interese in prevzeti posebne odgovornosti (Zajc 2000a, 106).

8) Moderni parlamenti omogočajo poslancem, da poleg svojega dela ohranjajo tudi stike z volivci. K boljšemu razumevanju delovanja parlamenta so prav tako veliko pripomogla delovna telesa, ki ugotavljajo dejstva, vabijo na razprave predstavnike vlade, strokovnjake in druge ljudi. Obenem tudi pripravljajo samostojne informacije o svojem delu, dejavno spremljajo procese na posameznih področjih ter predlagajo posamezne hitre ukrepe ali spremembe politik. S svojo dejavnostjo so tako pritegnile pozornost širše javnosti in tudi interesnih skupin, ki v posameznih primerih pošiljajo odborom in komisijam svoja stališča in razne podatke (Zajc 2004, 239).

Zgoraj navedenih osem funkcij lahko imenujemo tudi »klasične« funkcije parlamentov. S tem, ko so države vstopile v Evropsko unijo pa so parlamenti prenesli del svoje suverenosti na nadnacionalne Evropske institucije. Parlamenti so s tem pridobili dodatno funkcijo, kot je nadzor nad vlado oz. sodelovanje preko vlade v odločanju na ravni Evropske unije. Tudi parlament sam se za tako sodelovanje zavzema zaradi formalne izgube določenih zakonodajnih pristojnosti, obenem pa ima možnost, da se posredno uveljavi kot dejavnik odločanja na ravni Evropske unije. Tudi vlada sama je zainteresirana za tako sodelovanje, saj lahko v pogajanjih nastopa s trdnejšimi stališči, s tem pa se utrjuje tako legitimnost parlamenta kot vlade. Gledano kot celota, članstvo v Evropski uniji nacionalnim parlamentom ob predpostavki njihove zadostne informiranosti in motiviranosti ne zmanjšuje klasičnih funkcij, temveč jih le nekoliko spreminja, dopolnjuje in celo širi (Zajc 2005, 112). Ob tem Zajc (2009, 48-50) poudari, da se je v nacionalnih parlamentih vseeno spremenila oz. izgubila zakonodajna funkcija v delu, kjer so parlamenti svoje suverene pravice do zakonodajnega urejanja prenesli na institucije EU. To velja posebej za področje delovanja prvega stebra EU, saj se tam sprejema zakonodaja, ki neposredno učinkuje v državah članicah, in je nad njihovo zakonodajo. Države članice so na teh področjih dolžne sprejemati odločitve, oblikovane v institucijah EU, četudi so le te za njih škodljive. Po drugi strani pa lahko nacionalni

parlamenti pomembno prispevajo k oblikovanju stališč oz. priporočil, ki jih nato vlada in njeni zastopniki predstavljajo v procesih odločanja na ravni EU. S svojimi opredelitvami, stališči in priporočili o skupnih zadevah nacionalni parlamenti uspešno povezujejo nacionalne zadeve z evropskimi. Njihova uspešnost je odvisna od pravočasne in popolne obveščenosti.

3 Državni zbor in Bundestag

3.1 Državni zbor

3.1.1 Razvoj Državnega zbora

Slovenci sicer imamo že dolgo parlamentarno zgodovino, ki sega že vse tja v čase Avstro-Ogrske. Vendar pa smo vse do leta 1991 bili Slovenci člani večje večnacionalne države, zato lahko govorimo šele po letu 1991 o lastnem parlamentu. Tako je:

23. decembra 1991 Skupščina Republike Slovenije sprejela Ustavo Republike Slovenije, s katero je bil postavljen temelj novemu pravnemu sistemu, ki temelji predvsem na spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin, na načelih pravne in socialne države, na parlamentarni obliki državne oblasti ter na načelu delitve oblasti na zakonodajno, izvršilno in sodno. Ustava je kot zakonodajno telo opredelila Državni zbor, ki ga sestavlja 90 poslancev (Cerar in drugi 2007, 28).

Vzporedno s procesom sprejemanja Ustave, pa je prav tako potekal proces priznavanja neodvisnosti Republike Slovenije v mednarodni skupnosti. Prav tako pa je potrebno tudi omeniti leto 1992, ko se je 23. decembra tega leta, Državni zbor prvič v zgodovini konstituiral. Volitve so potekale 6. decembra 1992. To so bile prve volitve v samostojni Sloveniji, prej so bile sicer že aprila 1990, toda takrat je bila Slovenija še federalna enota SFR Jugoslavije. Na volitvah leta 1992 je glasovalo 85,84 odstotkov volilnih upravičencev, v Državni zbor je prišlo osem političnih strank ter predstavnika italijanske in madžarske narodne skupnosti (Cerar in drugi 2007, 54).

Volilni prag za vstop strank v parlament je 4 odstotke. Ta volilni prag omogoča, da v Državni zbor vstopa veliko število strank, katere povzročajo veliko fragmentalizacijo, slabo razvit koalicijski potencial ter različne modele koalicij (Zajc 2000b, 99). Mandatna obdobja so nadalje potekala v štiriletnih časovnih intervalih: 1992–1996; 1996–2000; 2000–2004; 2004–2008 in 2008–2012. Zanimivo je vsekakor to, da je kar 12 let, od 1992 do 2004, bila nosilna stranka koalicije ena stranka – LDS.

3.1.2 Delovanje

Uradna internetna stran Državnega zbora (Državni zbor RS) navaja, da je Državni zbor predstavniški in zakonodajni organ, ki predstavlja zakonodajno vejo oblasti. Prav tako pa ima tudi volilno in nadzorno funkcijo. Naloge Državnega zbora so, da v okviru pravodajne (ustavodajne, zakonodajne itd.) funkcije sprejema:

- ustavo oz. njene spremembe,
- zakone,
- druge splošne akte,
- svoj poslovnik,
- avtentične razlage zakonov in prečiščena besedila zakonov,
- državni proračun, rebalans proračuna in zaključni račun,
- odloke, resolucije, deklaracije, nacionalne programe, priporočila in sklepe,
- odreja parlamentarno preiskavo in sprejema poslovnik o parlamentarni preiskavi,
- odloča o imuniteti poslancev, sodnikov, sodnikov Ustavnega sodišča, varuha človekovih pravic in njegovega namestnika,
- odloča o razglasitvi vojnega ali izrednega stanja in o uporabi obrambnih sil,
- ratificira mednarodne pogodbe,
- razpisuje referendum (ustavodajni, zakonodajni in posvetovalni referendum ter referendum o mednarodnih povezavah),
- obravnava zadeve Evropske unije, zavzema stališča do spremembe pogodb, na katerih temelji Evropska unija in sprejema stališča o političnih usmeritvah za delovanje Republike Slovenije v institucijah Evropske unije v skladu z ustavo, zakonom in poslovnikom Državnega zbora.

Kot sem že zgoraj omenil ima Državni zbor še volilno in nadzorno funkcijo. V okviru volilne funkcije voli, imenuje in razrešuje:

- predsednika vlade in ministre,
- generalnega sekretarja Državnega zbora,
- pet članov sodnega sveta,
- predsednika in podpredsednike Državnega zbora,
- sodnike ustavnega sodišča in druge sodnike,
- guvernerja centralne banke,
- člane računskega sodišča,
- druge nosilce javnih funkcij, za katere tako določa zakon,

- varuha človekovih pravic, itd.

V okviru nadzorne funkcije pa Državni zbor:

- odreja parlamentarno preiskavo,
- odloča o zaupnici oz. nezaupnici vladi,
- odloča o obtožbi predsednika republike, predsednika vlade in ministrov pred ustavnim sodiščem,
- postavlja poslanska vprašanja in pobude predsedniku vlade, ministrom in generalnemu sekretarju vlade.

3.1.3 Volilni sistem in koalicije

V Sloveniji je v veljavi proporcionalni volilni sistem. Da se je zagotovila teritorialna zastopanost države, se je državo razdelilo na osem volilnih enot v katerih se voli 11 poslancev na podlagi splošne volilne pravice in na dve posebni volilni enoti, v katerih se voli po enega predstavnika madžarske in italijanske narodnostne skupnosti. Za volitev 88 poslancev se uporablja pozicijsko glasovanje, v ta namen je vsaka volilna enota razdeljena na 11 okrajev (Golubič 1996: 305-306). Oba poslanca narodne manjšine imata absolutni veto pri sprejemanju zakonodaje, ki se nanašajo na določene pravice v Ustavi RS in položaj narodnih skupnosti. Prav tako njun položaj in delovanje v Državnem zboru ni z ničemer omejeno, in sodelujeta tudi pri oblikovanju vlade ter drugih aktivnosti (Brezovšek in drugi 2008, 62). Področje volitev v Sloveniji ureja Zakon o volitvah v Državni zbor (ZVDZ). V zakonu je določeno, da se mandati razdelijo na podlagi d' Hondtove metode, volilni prag za vstop v Državni zbor pa znaša 4 odstotke (Grad in drugi 2004, 66-67). V samostojni Sloveniji je bilo doslej izvedenih 5 volitev. V tabeli 3.1 prikazujem koalicije po posameznih mandatnih obdobjih.

Tabela 3.1: Koalicije v Državnem zboru

Mandatno obdobje	Št. poslancev	Koalicija	Stranke v koaliciji
1990-1992	80	Načelna koalicija DEMOS	SKD, SKZ, ZS, SDSS, SDZ, LS
1992-1996	90	Prva mešana koalicija	LDS, SKD, ZLSD, SDSS
1996-2000	90	Pragmatična koalicija	LDS, SLS, DeSUS
Leto 2000	90	Koalicija Slovenija	SLS-SKD, SDS
2000-2004	90	Druga mešana koalicija	LDS, ZLSD, SLS-SKD, DeSUS, (SMS)
2004-2008	90	Minimalna večinska koalicija	SDS, SLS, NSi, DeSUS
2008-2012	90	Minimalna večinska koalicija	SD, Zares, LDS, DeSUS

Vir: Državni zbor RS, Prunk (2002, 212-230) in Zajc (2004, 160).

3.2 Bundestag

3.2.1 Razvoj Bundestaga

Kot prvo je pri nemškem parlamentu treba poudariti, da je sestavljen iz dveh domov, iz spodnjega doma, ki izvoljen neposredno (Bundestag) in iz zgornjega doma (Bundesrat), ki zastopa interese zveznih dežel (Saalfeld 2004, 13). V diplomski nalogi se bom osredotočil zgolj na spodnji dom, Bundestag. Zanimivo je tudi, da nemški parlament nima stalnega števila sedežev, pač pa število variira. Prav tako je opazna še ena značilnost, ki je verjetno posledica dolge parlamentarne izkušnje, to je majhno število strank v parlamentu. Obstajata dve nosilni stranki na vsakem političnem polu, na desnem CDU/CSU in na levem SDP.

Bundestag se je prvič sestel na konstitutivni seji 7. septembra 1949. Od takrat dalje, pa vse do leta 1990, je bil to parlament le Zvezne republike Nemčije (Zahodne Nemčije). Po združitvi Nemčije pa je postal parlament za celotno državo. Pomemben datum v nemški parlamentarni zgodovini tako predstavlja 2. december 1990, ko je Bundestag postal prvi vsenemški parlament. Prav tako se je sedež parlamenta prenesel iz Bonna v Berlin (Deutscher Bundestag). Prva koalicija, ki je vladala združeni Nemčiji je tako bila sestavljena iz strank CDU/CSU in FDP, predsednik vlade pa je bil Helmut Kohl. Mandatna obdobja so si sledila: 1990–1994; 1994–1998; 1998–2002; 2002–2005¹ in 2005–2009. V zadnjem mandatnem obdobju je bila drugič v zgodovini Nemčije (in prvič po združitvi Nemčije) velika koalicija. Prvič pa je postala kanclerka ženska – Angela Merkel, predsednica CDU (Delo.si (2005)).

3.2.2 Delovanje

Uradna internetna stran Bundestaga (Deutscher Bundestag) in uradne publikacije o delu Bundestaga (Deutscher Bundestag (2008a in 2008b) in Deutscher Bundestag (2009)) opisujejo Nemški zvezni parlament – Bundestag kot predstavniški organ nemškega ljudstva.

Najbolj izpostavljene funkcije Bundestaga so:

- sprejemanje zakonodaje,
- nadzor nad vlado,
- volitev predsednika vlade,
- sprejemanje zveznega proračuna,
- sprejema pravni okvir (zakonodaja, ki se nanaša na delo Bundestaga),
- financiranje strank.

¹ Leta 2005 so bile predčasne volitve, zaradi neizglasovane nezaupnice takratnemu kanclerju Schröderju.

Bundestag je pristojen za sprejemanje vse zakonodaje, ki se nanašajo na področje zvezne države. Obvezno pa mora pri sprejemanju zakonodaje sodelovati še z zgornjim domom parlamenta – Bundesratom.

Kot zelo pomembna funkcija Bundestaga, se izpostavlja nadzor nad vlado. Poslanci imajo za nadzor na voljo veliko število pravic in instrumentov. Najbolj pogosti sta razprava o določeni tematiki in interpelacija. Prav tako pa se v vsakem volilnem obdobju v Bundestagu ustanovijo delovna telesa, ki aktivno sodelujejo v zakonodajnem postopku, pomembno nalogo v procesu nadzora vlade pa imajo tudi preiskovalne komisije.

Ena prvih nalog novoizvoljenega Bundestaga je takojšnja volitev premierja. Kandidata za premierja predlaga predsednik države, izvoljen pa je, če dobi v parlamentu absolutno večino. Ko je premier izvoljen, mora priseči pred Bundestagom, in nato lahko predlaga svoje ministre v vladi. Bundestag ima tudi edini moč, da nato še razreši premierja, navadno s konstruktivno nezaupnico. Prav tako ima Bundestag odločilno vlogo pri sprejemanju zveznega proračuna. Razprave o proračunu so navadno zelo burne in proračunska politika je ena glavnih politik, ki jo vodi vlada. Zato vlada nujno rabi večino v parlamentu, če hoče razpolagati s proračunom, Bundestag pa izvaja implementacijo nad porabo proračuna.

Poleg splošne zakonodaje sprejema Bundestag zakonodajo, ki ureja njegovo delo. Tako njegovo delo urejajo: Poslovnik Bundestaga, Zakon o preiskovalnih komisijah, Zakon o poslancih, Zakon o volitvah in Zakon o strankah.

Zadnja pomembna funkcija, ki je značilna za Bundestag, je financiranje strank. Podobno kot v Sloveniji, se tudi v Nemčiji stranke financirajo z javnimi sredstvi, na podlagi njihove uspešnosti na volitvah.

3.2.3 Volilni sistem in koalicije

Za nemški volilni sistem je značilna kombinacija elementov proporcionalnega in večinskega volilnega sistema, zato se ta sistem imenuje tudi sistem personaliziranih proporcionalnih volitev. Delitev mandatov je tu v celoti proporcionalna, elementi večinskega sistema pa se kažejo v načinu glasovanja o poslancih. Vsa država je razdeljena na male volilne enote, v katerih se voli po en poslanec, in na velike volilne enote v zveznih deželah. Vsak volivec ima od leta 1953 dva glasova, enega za večinski in enega za proporcionalni del glasovanja. Pri večinskem delu glasovanja se z enim glasom glasuje o posameznem kandidatu v enomandatnem volilnem okrožju, z drugim glasom pa se v proporcionalnem delu volitev glasuje o strankarskih listah kandidatov na deželni ravni. Končna delitev vseh mandatov v parlamentu pa je proporcionalna. Najprej se ugotovi koliko glasov so politične stranke dobile

pri proporcionalnem delu volitev na deželni ravni, nato pa se glasovi za stranke seštejejo na ravni vse države, da se ugotovi koliko mandatov dobi posamezna stranka. Mandati se razdelijo po Hare-Niemeyerjevi metodi, upoštevajo pa se samo stranke, ki so prestopile volilni prag 5 odstotkov, ali so dobile določeno število mandatov v volilnih okrožjih. V volilnih okrožjih so izvoljeni kandidati, ki so dobili večino prvih glasov. Zato se število neposredno pridobljenih mandatov odšteje od celotnega števila mandatov, ki pripadajo stranki. Delež mandatov, ki se pridobi na proporcionalnem delu, je odločilen za razdelitev vseh mandatov, in sicer ne glede na mandate strank, ki so jih dobile v volilnih okrožjih. Vendar pa mandate, ki so jih stranke dobile v volilnih okrožjih, stranke obdržijo, čeprav presegajo delež stranke v proporcionalnem delu volitev. Zaradi tega lahko pride do presežnih mandatov, ki presegajo število mandatov, ki so na voljo, zato se tudi ustrezno poveča število poslancev v Bundestagu. Zaradi tega tudi število poslancev v Bundestagu od mandata do mandata variira. Učinek tega sistema je povečanje stabilnosti parlamenta in pa manjše število strank v parlamentu (Grad 2004, 77-78).

Tabela 3.2: Koalicije v Bundestagu

Mandatno obdobje	Št. poslancev	Koalicija	Stranke v koaliciji
1990-1994	662	Črno-rumena ("schwarz-gelb"), tudi Christlich - Liberale	CDU/CSU, F.D.P.
1994-1998	672	Črno-rumena ("schwarz-gelb"), tudi Christlich - Liberale	CDU/CSU, F.D.P.
1998-2002	669	Rdeče-zelena ("rot-grün")	SDP, Zeleni
2002-2005	603	Rdeče-zelena ("rot-grün")	SDP, Zeleni
2005-2009	614	Velika koalicija	CDU/CSU, SDP.

Vir: Wikipedia (2009a).

4 Poslanci

4.1 Razvoj poslanskega mandata

Poslanci so predstavniki ljudstva v parlamentu. Pojem predstavništva izhaja iz latinskega glagola »representare«, kar pomeni narediti nekoga ali nekaj za prisotnega, čeprav je dejansko odsoten (Brezovšek 2002, 52). Najbolj splošna opredelitev predstavnikov ljudstva v parlamentu je, da: »izvoljeni poslanci predstavljajo interese ljudstva in delujejo v njegovem imenu« (Krašovec 2000, 82). Poslanci so posebej omenjeni tudi v Ustavi Republike Slovenije: »Poslanci so predstavniki vsega ljudstva in niso vezani na nikakršna navodila. Zakon določa, kdo ne sme biti izvoljen za poslanca, ter nezdržljivost funkcije poslanca z

drugimi funkcijami in dejavnostmi. Državni zbor potrdi poslanske mandate. Proti odločitvi državnega zbora je v skladu z zakonom mogoča pritožba na ustavno sodišče« (URS, 82. člen). Ob razvoju parlamenta se je razvil imperativni oz. vezani mandat, v katerem so poslanci v začetku predstavljali le določene dele ljudstva, predvsem na podlagi dveh načel: načelu teritorialnega in načelu interesnega predstavnštva. Izvoljeni so bili za predstavljanje interesov točno določenega območja, oz. za predstavljanje interesov točno določenega dela družbe, zato so poslanci dejansko služili prenosu interesov in želja svojih volivcev. Poslanci so od svojih volivcev dobivali navodila, kako delovati in glasovati v parlamentu, in bili tudi odgovorni volivcem, ki so jih lahko tudi odpoklicali (Krašovec 2000, 82-83).

Za moderno pojmovanje poslanske funkcije pa je pomembnejši svobodni oz. nevezani mandat. To pomeni, da poslanci predstavljajo celotno ljudstvo, kar pomeni, da ne služijo le interesu ozkih delov družb. Poslanci so tako postali v svojem delovanju v parlamentu prepuščeni svoji lastni neodvisni presoji delovanja v imenu in v korist vseh volivcev (Hague, Harrop in Breslin v Krašovec 2000, 83).

Bistvena razlika med svobodnim in vezanim mandatom je, da pri svobodnem mandatu volivci svojih poslancev ne morejo odpoklicati, odpokličejo jih lahko le na naslednjih volitvah s tem, da jih ne izvolijo ponovno. Danes je v večini držav v veljavi svobodni mandat poslancev. Poslanci imajo torej možnost presojanja o tem, kdaj delovati tako, kot od njih pričakujejo volivci, in kdaj delovati drugače od predvidene volje volivcev. Nasprotno od volje volivcev delujejo ponavadi le takrat, ko so prepričani, da je njihova odločitev boljša za volivce in ljudstvo v celoti. Zato poslanci, ki želijo biti ponovno izvoljeni upoštevajo interese in pričakovanja tistih, ki so jih izvolili (Krašovec 2000, 83).

Ob razvoju svobodnega mandata je potrebno povedati, da se je vzporedno dogajal še en pomemben proces, in sicer oblikovanje političnih strank. Stranke so začele prevzemati vlogo organiziranja in izpeljave volilnih kampanj. Prav tako so prevzemale nase finančno in logistično breme volilnih kampanj, in s tem pomagale posameznikom vstopiti v parlament. V zameno pa so od »svojih« poslancev pričakovale odločanje in delovanje poslancev v skladu s strankarskimi preferencami. Ob neupoštevanju strankarskih navodil lahko stranke odtegnejo podporo kandidatom na naslednjih volitvah (Krašovec 2000, 83-85). Tako lahko rečemo, da »danes močno prevladujejo de iure (ustavno, zakonsko) nevezani mandati poslancev in njihova odgovornost vsemu ljudstvu (Kranjc, 1992). V resnici pa imamo v državah, kjer najpomembnejšo vlogo v političnem življenju igrajo stranke, uveljavljene de facto strankarske mandate in odgovornosti poslancev strankam« (Krašovec 2000, 84-85).

4.2 Funkcije poslancev v Državnem zboru in Bundestagu

Kot sem zgoraj omenil, je osnovna naloga poslancev zastopanje ljudstva v predstavniškem telesu – parlamentu. Poslanci pa imajo v Državnem zboru vendarle tudi obsežnejše naloge in pravice (Državni zbor RS):

- predlagajo Državnemu zboru v obravnavo in sprejetje zakon ali drug akt;
- predlagajo, naj Državni zbor razpiše referendum o vprašanjih, ki se urejajo z zakonom;
- predlagajo, naj Državni zbor odredi preiskavo o zadevah javnega pomena;
- dajejo poslanske pobude in postavljajo Vladi ali posameznemu ministru poslanska vprašanja;
- zahtevajo od organov državne uprave in organov lokalne skupnosti obvestila in pojasnila, ki jih potrebujejo pri delu v volilni enoti.

Natančnejše pristojnosti in obveznosti poslancev pa ureja Zakon o poslancih iz leta 1992, ki je bil že nekajkrat spremenjen. Podobne funkcije imajo tudi poslanci v nemškem Bundestagu. Delovanje poslancev v Bundestagu določa posebni Zakon o poslancih »*Abgeordnetengesetz*« iz leta 1977.

4.3 Združevanje v poslanske klube

Kot prvo moram omeniti bistveno razliko med Državnim zborom in Bundestagom. Državni zbor ima od leta 1992 dalje fiksno število poslancev, to je 90 poslancev, od tega 88 poslancev ter en poslanec italijanske in en poslanec madžarske narodne skupnosti. V Bundestagu pa število poslancev variira. V parlamentih se poslanci nato še dalje združujejo v poslanske klube. Lukšič opredeli poslanske skupine v slovenskem Državnem zboru, kot skupine v katere »se združujejo poslanci iste stranke ali neodvisni poslanci. Poslanec je lahko član le ene poslanske skupine. Poslanska skupina lahko deluje, če ima najmanj tri člane« (Lukšič 2001, 18). V Bundestagu pa lahko ustanovi poslansko skupino najmanj 5 odstotkov poslancev, ki navadno pripadajo isti stranki. Poslanci, ki pa niso člani strank oz. priključeni kakšni poslanski skupini, pa predstavljajo samostojne poslance (Deutscher Bundestag).

Tabela 4.1: Poslanske skupine

Mandatno obdobje	Št. poslancev	Št. poslanskih skupin	Poslanske skupine
Slovenija*			
1992-1996	90	11	1) DS; 2) LDS; 3) SDSS; 4) SKD; 5) SLS; 6) SND; 7) SNS; 8) ZL; 9) ZELENI/LDS; 10) Skušina samostojnih poslancev; 11) Poslanca narodnih skupnosti
1996-2000	90	8	1) LDS; 2) SLS; 3) SDS; 4) SKD; 5) ZLSD; 6) DeSUS; 7) SNS; 8) Poslanca narodnih skupnosti
2000-2004	90	9	1) LDS; 2) SDSS; 3) ZLSD; 4) SLS+SKD; 5) NSi; 6) DeSUS; 7) SNS; 8) SMS; 9) Poslanska skupina italijanske in madžarske skupnosti
2004-2008	90	10	1) SDS; 2) LDS; 3) SD; 4) NSi; 5) SLS; 6) SNS; 7) DeSUS; 8) Zares; 9) Lipa; in 10) Poslanska skupina italijanske in madžarske skupnosti
2008-2012	90	8	1) SD; 2) SDS; 3) Zares; 4) DeSUS; 5) SNS; 6) SLS; 7) LDS; IN 8) Poslanska skupina italijanske in madžarske skupnosti
Nemčija**			
1990-1994	662	5	1) CDU/CSU; 2) SPD; 3) FDP; 4) PDS; in 5) Bündnis 90/Die Grünen
1994-1998	672	5	1) CDU/CSU; 2) SPD; 3) Bündnis 90/Die Grünen; 4) FDP; in 5) PDS
1998-2002	669	5	1) SPD; 2) CDU/CSU; 3) Bündnis 90/Die Grünen; 4) FDP; in 5) PDS
2002-2005	603	4	1) SPD, 2) CDU/CSU; 3) Bündnis 90/Die Grünen; in 4) FDP
2005-2009	614	5	1) CDU/CSU; 2) SPD; 3) FDP; 4) Die Linke; in 5) Bündnis 90/Die Grünen

* Število poslanskih skupin velja ob koncu mandata; razen v zadnjem mandatu (2008 – 2012), kjer velja za začetek mandata. Samostojni poslanci niso posebej omenjeni.

** Število poslanskih skupin velja za začetek mandata; kasneje je prihajalo do izstopov iz poslanskih skupin in s tem do samostojnih poslancev, ki niso posebej omenjeni.

Vir: Deutscher Bundestag (2006), Državni zbor RS (1996a), Državni zbor RS (2000a), Državni zbor RS (2004a), Državni zbor RS (2008a) in Wikipedia (2009a).

5 Delovna telesa

Parlamenti so kot taki preveliki, da bi lahko učinkovito odločali o vseh zadevah. Zato, da bi potekalo njihovo delo bolj racionalno in učinkovito so začeli znotraj sebe, da bi bilo delo hitreje in boljše opravljeno, ustanavljati delovna telesa. Mezey (v Zajc 2000a, 175) pravi, da so delovna telesa nujen pogoj za poglobljeno obravnavanje vseh zadev in za smotrno organiziran zakonodajni postopek.

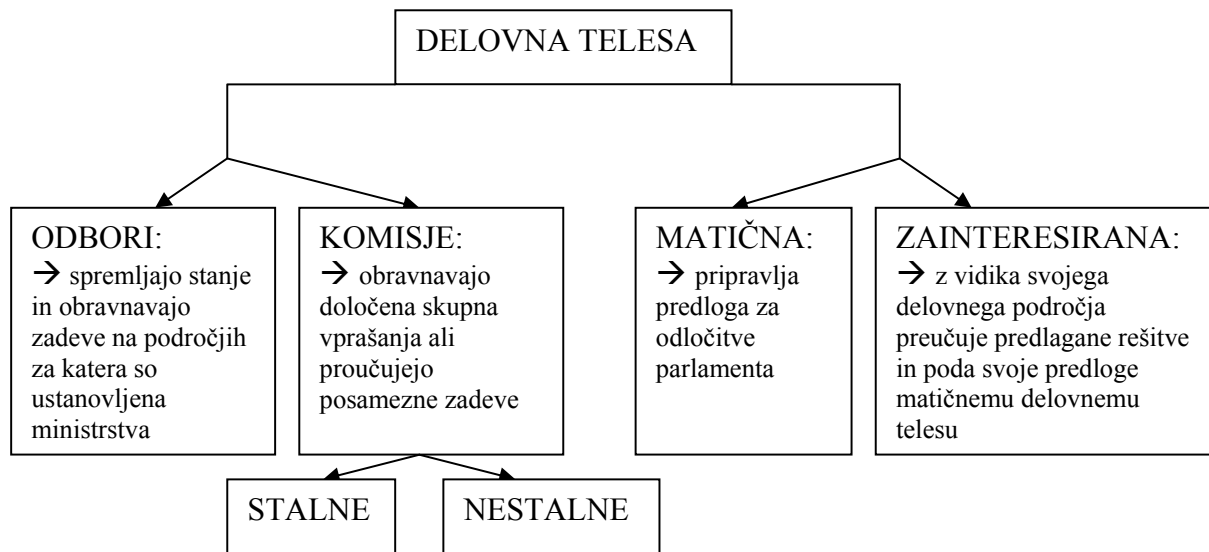
Tudi Pitamic (1996, 362) pravi, da parlament ne opravlja dela v zboru samem, pač pa v odborih, ki jih zbor ustanovi iz svojih članov za določene namene: za pregledovanje pooblastil poslancev, za predlaganje zakonskih predlogov, za poročanje o vloženi prošnji in pritožbah ipd. Nekateri takšni odbori so stalni, to je za mandatno dobo parlamenta, drugi pa se ustanovijo po potrebi. Obstajajo tudi odbori, ki opravljajo delo po zaključenem zasedanju ali celo razpustitvi parlamenta. V tem primeru pa se več ne more govoriti o parlamentarnem odboru v pravem pomenu besede, ker po razpustu ni več parlamenta in tudi ne članov odbora. Tem odborom lahko rečemo nekakšne strokovne komisije z dolžnostmi in pravicami, ki jim jih daje zakon.

Za delovanje parlamenta za delovanje parlamenta in ohranjanje njegove vloge so velikega pomena oblikovanost, pristojnosti in način dela delovnih teles, ki strukturirajo proces odločanja, zagotavljajo potrebno strokovnost in stabilnost ter tako prispevajo k legitimnosti odločitev. Pri svojem delu krepijo vlogo parlamenta in obenem tudi nadzirajo vlado (Zajc 1991a, 363).

Grad (2000, 91) ugotavlja, da se v parlamentih poleg odborov ustanavljajo tudi komisije, ki so ponavadi namenjene posebnim nalogam parlamenta ali strokovni proučitvi nekega vprašanja. Komisije iz tega razloga sestavljajo tudi strokovnjaki, značilne so posebej za nemški zvezni zbor. Praviloma pa so odbori in komisije sestavljene iz samih poslancev, načeloma tako, da pride do izraza strankarska sestava parlamenta. Delovna telesa se med sabo delijo še na stalna in začasna. Stalna delovna telesa se oblikujejo za mandatno dobo parlamenta, začasna pa zato, da opravijo določeno nalogo.

Kot je razvidno je izraz za delovna telesa splošen, pod katerim razumemo parlamentarne odbore in parlamentarne komisije. Parlamentarne komisije se nadalje delijo še na stalne in začasne. Prav tako pa obstaja še ena delitev delovnih teles, in sicer na matična in zainteresirana. Slika 5.1 dobro prikazuje oblikovanost in delovanje delovnih teles:

Slika 5.1: Delovna telesa

Vir: Državni zbor RS.

5.1 Stalna delovna telesa

Stalna delovna telesa v parlamentih omogočajo zbiranje informacij in nabiranje izkušenj. Prav tako nudijo možnost za medstrankarska pogajanja o konkretnih vprašanjih in politikah, s katerimi lahko vsaka stran nekaj pridobi, t.i. »gains of trade«, v delovnih telesih se tudi razrešujejo nasprotja med strankami o preteklih in sedanjih vprašanjih (Zajc v Zajc 1999, 17). Zajc (2000a, 176) pravi, da je ena izmed glavnih značilnosti stalnih delovnih teles ta, da v sodobnih parlamentih prevzemajo velik, celo več kot sorazmeren del celotnega zakonodajnega bremena. S tem je zakonodajno delo osredotočeno na način, da omogoča osredotočenje na probleme in poglobljeno razpravo. Delovna telesa imajo prav tako svojo avtonomnost, zato večina stalnih delovnih teles, ki se ukvarjajo z zakonodajnim delom, obenem opravljajo tudi druge funkcije, ki so pomembne v procesih političnega odločanja. Spet nekatera delovna telesa pa imajo ožje naloge. Ukvarjajo se z imuniteto ali privilegiji poslancev, vprašnji poslovnika, volitvami oz. z drugimi organizacijskimi zadevami (Shaw v Zajc 2000a, 176).

Najpomembnejša naloga stalnih delovnih teles v sodobnih parlamentih pa je vsekakor nadzor nad vlado in ministrstvi. Delovna telesa se tako navadno ustanavljajo na področjih, da pokrivajo posamezna ministrstva. Tako delovna telesa pregledujejo stanje na posameznih področjih in dajejo predloge, prav tako pa obravnavajo delo posameznih ministrstev (kaj so storili, s katerimi metodami in kakšnimi stroški). Delovna telesa lahko zato zelo učinkovito

zagotavljajo nadzor in dajejo dobre predloge, saj so specializirana za posamezna področja. Značilno je še, da delujejo stalno in sistematično, sestajajo se redno pred zasedanji parlamentov, po potrebi pa tudi med zasedanji. S svojim delovanjem delovna telesa vplivajo na način razmišljanja znotraj posameznih resorjev, njihovo upravno prakso, utemeljevanje predlogov, pripravljanje finančnih poročil itd. (Zajc 2004, 217).

Da pa stalna delovna telesa lažje opravljajo svoje naloge, imajo največkrat na voljo stalno administrativno osebje, ki zagotavlja organizacijske, tehnične in pravno-svetovalne storitve. V nekaterih državah imajo delovna telesa na voljo tudi strokovnjake, ki opravljajo različno raziskovalno delo, dajejo strokovne nasvete in sodelujejo pri pripravi poročil. Ti strokovnjaki lahko prihajajo iz različnih področij: univerz in raziskovalnih centrov, znanstvenih in kulturnih ustanov, industrije ipd. (Zajc 1991a, 364). Z vstopom držav v Evropsko unijo se tudi pri delovnih telesih pojavijo dodatne naloge. To pomeni, da so se ustanovili posebni stalni odbori, ki pokrivajo področje zadev Evropske unije, in sodelujejo z vsemi ostalimi parlamentarnimi odbori. Ti odbori dejansko opravljajo »helikoptersko« vlogo, to pomeni da opravljajo nadzor nad vsemi drugimi področji.

V Državnem zboru je v ta namen bil ustanovljen Odbor za zadeve Evropske Unije, ki razpravlja in sprejema stališča o evropskih zadevah. V zadevah zunanje in varnostne politike pa sodeluje Odbor za zunanjo politiko (Igličar 2005, 102). Odbor za zadeve Evropske Unije je bil ustanovljen leta 2004. Tudi v Bundestagu je bil leta 1994 ustanovljen poseben odbor za evropske zadeve, ki se prav tako imenuje Odbor za zadeve Evropske Unije². Ta odbor je določen tudi z ustavo in se mora ustanoviti v vsakem mandatnem obdobju (Höhlscheidt 2001, 124). Krašovec (2006, 281) ugotavlja, da je v primeru Državnega zbora, poleg Odbora za zadeve EU, prav tako pomembna vloga vseh ostalih delovnih teles. Matična delovna telesa se imajo pravico opredeliti do predlaganih vladnih izhodišč, svoja mnenja pa nato posredujejo Odboru za zadeve Evropske unije. Slednji nato na podlagi izhodišč vlade in mnenj matičnih delovnih teles sprejme stališča Republike Slovenije za vsa področja, ki so v njegovi domeni. Podobno vlogo ima tudi Odbor za zadeve EU v Bundestagu, ki nastopa kot združevalni in pregledovalni odbor. Ukvarja se s tistimi zadevami, ki bi po svoji vsebini lahko pripadale več delovnim telesom. Matična delovna telesa imajo, podobno kot v slovenskem primeru, pravico svetovati in dajati predloge s svojega področja. Je pa Odbor za zadeve EU edino delovno telo, ki lahko sprejme stališča, katera so za vlado obvezujoča.

² Nemško se imenuje: Ausschuss für die Angelegenheiten der Europäischen Union.

5.1.1. Število stalnih delovnih teles

Stalna delovna telesa torej morajo biti specializirana in se ukvarjati z vsebinsko določenimi zadevami, po svojem številu pa variirajo od parlamenta do parlamenta. V večini parlamentov se ustanavlja racionalno število delovnih teles, tako da posamezen odbor pokriva delovanje ministrstva, v posameznih primerih lahko delovno telo pokriva delovanje tudi dveh ministrstev. Prav tako je v večini parlamentov poslanec član le enega delovnega telesa, izjemoma tudi dveh, razen v slovenskem primeru, kjer je poslanec lahko član tudi treh ali štirih odborov (Zajc 1999, 17). Število članov delovnih teles se lahko spreminja, kar je odvisno predvsem od števila strank v parlamentu. V parlamentih, v katerih se sedeži v odborih delijo po proporcionalnem načelu, lahko prihaja do pogajanj med strankami o zastopnosti posameznih strank (Zajc 1996, 61).

Nekako velja pravilo, da naj bi večje število delovnih teles prispevalo k večji gospodarnosti delovanja, manjša velikost pa k njihovi specializaciji. Število članov delovnih teles je odvisno od števila strank v parlamentu in tudi od velikosti parlamenta. Nekako pa velja pravilo, da imajo pomembnejša delovna telesa večje število članov. Preveliko število delovnih teles, glede na število poslancev, lahko pripelje do prevelikih obremenitev poslancev in posledično do slabšega ukvarjanja z zadevami v delovnem telesu. Prav tako pa s tem nastane problem s sklicevanjem sestankov v delovnih telesih. Tudi med delovnimi telesi pa velja hierarhija. Tako je pravilo da so delovna telesa, ki se ukvarjajo s finančnimi vprašanji, gospodarsko politiko, notranjimi in zunanjimi zadevami pomembnejša in tudi bolj obremenjena (Zajc 2000a, 179-180). Za učinkovito delovanje delovnih teles je zato tudi zelo pomembna dosledna izvedena delitev dela med plenum in delovno telo, če ne, delovna telesa ostajajo premalo odgovorna za pripravo rešitev v posameznih fazah zakonodajnega postopka. S tem pa se energija poslancev preusmerja na dolgotrajna skupna zasedanja namesto na racionalno reševanje vprašanj znotraj delovnih teles (Zajc 1999, 17).

5.1.2 Moč stalnih delovnih teles

Vloga delovnih teles v parlamentu se izraža tudi skozi njihovo moč. Moč delovnih teles se kaže z njihovo aktivnostjo v celotnem procesu oblikovanja politik, kar pomeni tako oblikovanje predlogov in alternativ, kot tudi vpliv pri sprejemanju končnih odločitev in kontrolo nad njihovim uresničevanjem. V tem pogledu je njihova moč v nekem razmerju s sposobnostjo oblikovanja politik celotnega parlamenta (Olson v Zajc 1996, 68). Nekako velja predpostavka, da je moč delovnih teles večja, če:

- a) obravnavajo predloge zakonov prej pridejo v obravnavo na skupno sejo;

- b) so sposobna predlog zakona dopolniti ali preoblikovati na eni sami vsebinsko zaokroženi in poglobljeni razpravi.

K večji moči in učinkovitosti delovnih teles prispeva tudi način dela – odprtost ali zaprtost sej. Zaprtost sej delovnih teles naj bi omogočalo neposrednejše soočanje argumentov in lažje iskanje kompromisov, odprte seje pa naj bi poslanci izkoriščali predvsem za povečanje svoje popularnosti (Zajc 1996, 68).

5.1.3 Oblikovanost stalnih delovnih teles

Zajc (1991a, 364) pravi, da za učinkovito delo parlamenta nista pomembni samo specializiranost in operativnost stalnih delovnih teles, temveč je pomembna tudi njihova oblikovanost. Obstajata dva načina oblikovanja delovnih teles:

1) *Klasični način* oblikovanja delovnih teles izhaja iz ustavnih funkcij parlamenta, to pa pomeni, da se odbori oblikujejo glede na temeljne funkcije (npr. sprejemanje zakonov, delitev proračunskih sredstev, nalaganje davkov).

2) *Sodobnejši način* oblikovanja delovnih teles pa ponuja ožja, bolj specializirana delovna telesa, ki naj bi tako bolj poglobljeno delovala na posameznih vsebinskih področjih javnega življenja in sodelovala pri oblikovanju celovitih politik. S tem pa naj bi stalno »inventarizirala« celoto interesov, ki se pojavljajo na določenem področju, in jih vrednotila, ter določila, katere probleme je potrebno prej reševati.

Parlamenti so oblikovali svoja delovna telesa in jih približali stvarnosti, saj prvi način ni dopuščal dovolj dobrega spoznavanja in obvladovanja problematike na posameznih področjih. Delovna telesa pa so oblikovana tako, da se ujemajo s pristojnostmi posameznih ministrstev.

Ob tem pa je potrebno tudi poudariti, da je za učinkovito delo parlamenta, poleg oblikovanosti delovnih teles, potrebna tudi njihova vsebinska naravnost. Sodobnejši način dela parlamenta zahteva pokrivanje bistvenih problemskih področij, to so področja trajnega vodenja in oblikovanja politik, pri katerih sodeluje v modernih družbah tudi veliko število drugih dejavnikov in nosilcev posebnih področij (Zajc 1991b, 165).

5.1.4 Sestava delovnih teles

Delovna telesa sestavljajo posamezni poslanci, ki se za članstvo v posameznih delovnih telesih ponavadi odločajo zaradi posebnega, osebnega interesa sodelovanja v delovnem telesu. Interes je lahko na podlagi tega, ker delovno telo deluje, za poslanca, na zanimivem področju

javnih politik, ali pa zaradi poklicne specializacije za določeno področje javnih politik. Prav tako pa je lahko vzrok za članstvo določenih poslancev v delovnih telesih potreba njihovih strank po sodelovanju v izbranih in za stranke pomembnih delovnih telesih (Norton v Krašovec 2004, 11).

Ob sestavi delovnih teles pa je potrebno poudariti negativno lastnost, ki se pojavlja v procesih oblikovanja javnih politik, to je preobremenjenost poslancev. Preobremenjenost poslancev je navadno večja v manjših poslanskih skupinah, saj je težnja strank, da imajo člane v vseh delovnih telesih. Če je večje število delovnih teles, pomeni da so maloštevilni poslanci poslanske skupine člani večjega števila delovnih teles. Preobremenjenost s članstvom in delom v delovnih telesih pa poslancem onemogoča poglobljeno ukvarjanje z javnimi politikami, ki so v pristojnosti delovnih teles. Prav tako se pojavijo težave s sklicevanjem sej in njihovo sklepčnostjo, ker je težavno uskladiti sočasno delo poslancev v več delovnih telesih (Zajc v Krašovec 2004, 12).

5.2 Začasna delovna telesa

V parlamentih pa se poleg stalnih delovnih teles ustanavljajo tudi začasna, posebna, delovna telesa. Primer začasnih delovnih teles so preiskovalne komisije, ki se ustanovijo za proučitev posebnih pomembnih zadev, s katerimi bi se sicer moralo ukvarjati sodišče, vendar so posebnega, nacionalnega pomena. Te komisije navadno predstavljajo sredstvo opozicije, da preko njih dokazujejo javnosti nadzorovanje zakonitosti dela organov. Parlamentarna komisija se ustanovi v primerih, ko obstaja sum o zlorabi položaja visokih uradnikov, in se represivni in sodni organi ne odzovejo tako, kot bi se morali. Parlamentarna preiskovalna komisija naj bi zadevo predvsem proučila in jo potem prepustila pristojnim organom. Preiskovalna komisija se s tem ukine (Zajc 2000a, 178).

Naloge preiskovalne komisije so, da opravljajo parlamentarne preiskave. Mozetič (2000, 20) pravi, da lahko opredelimo različne tipe parlamentarnih preiskav, glede na njihov namen. Avtor za vzor daje nemško teorijo, po kateri v dobri meri temelji tudi naša ureditev. Tako lahko določimo tri tipe preiskav:

1. zakonodajna preiskava;
2. nadzorna preiskava;
3. druge preiskave.

Med zakonodajne preiskave se uvrščajo, preiskave v katerih je namen raziskati stanje na posameznih področjih družbenega življenja in pripraviti podlage, predloge, oz. priporočila za sprejetje ali spremembo zakonodaje na tem področju.

Nadzorna preiskava predstavlja najpogostejši tip preiskave, uporablja pa se za preiskovanje ravnanja vlade, upravnih organov in drugih nosilcev javnih funkcij. Naloga te preiskave je predvsem ugotavljanje in ocenjevanje dejstev, ki so pomembna za uveljavljanje morebitne politične odgovornosti nosilcev javnih funkcij.

V druge preiskave so vključene vse ostale preiskave. Sem spada pogosti tip preiskave, ki ga nemška teorija označuje za preiskavo škandalov (Skandalenquete), za katerega je značilno, da so vanj vključene tudi ali predvsem osebe in organizacije izven izvršne oblasti. Se pa ta tip preiskave povezuje z nadzornim in tudi z zakonodajnim tipom preiskave. V ta tip, torej druge preiskave, pa se uvrstijo tudi preiskave, ki bi bile uvedene o notranjih parlamentarnih zadevah.

Parlament odredi parlamentarno preiskavo in za njeno izvajanje ustanovi preiskovalno komisijo. Področje delovanja parlamentarnih komisij in potek parlamentarnih preiskav je omenjeno že v ustavi, in sicer v Sloveniji s 93. členom, v Nemčiji pa s 44. členom. Podrobneje pa je določeno tudi s področnim zakonom, tako v slovenskem kot nemškem primeru³, kot tudi v obeh poslovnikih. Prav tako kot stalna delovna telesa, tudi preiskovalne komisije sestavljajo poslanci, vendar pa v določenih primerih zakon določa, da določeni poslanec ne sme sodelovati v preiskovalni komisiji. To se dogaja v primerih, če je poslanec udeležen kot priča ali je s preiskovancem v sorodu, ipd.

Mozetič (2000) prav tako ugotavlja, da preiskovalna komisija ne opravlja sodne funkcije, niti funkcije odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj. Naloga komisije je, da v okviru pristojnosti parlamenta in v mejah preiskovalne naloge, ki jo določi parlament, ugotovi in oceni dejansko stanje, ter pripravi poročilo in morebitne predloge sklepov za razpravo in odločanje v parlamentu. Je pa res, da ji ustava po drugi strani daje v zadevah poizvedovanja in preučevanja lastna pooblastila, in s tem lastnost oblasti ali vsaj oblastnim, sodnim, organom podoben položaj. 93. člen Ustave pravi, da ima komisija v zadevah poizvedovanja in preučevanja smiselno enaka pooblastila kakor pravosodni organ. Avtor še ugotavlja, da naj bi bili člani preiskovalne skupine sicer nepristranski, čeprav nimajo statusa sodnikov in niso neodvisni. Je pa nemogoče izključiti vpliv poslanske skupine kateri pripada. Slednja ga lahko tudi zamenja ali prisili k odstopu. Pa tudi povsem normalno je in sprejemljivo, da poslanci v preiskavi zasledujejo cilje in namene poslanske skupine ter so podrejeni političnim ciljem. Ne nazadnje pa je treba upoštevati tudi dejstvo, da je s političnega vidika uspeh že uvedba in potek preiskovalnega postopka, kar je lahko že dejanski cilj in namen uvedbe preiskave.

³ V Sloveniji je v veljavi Zakon o Parlamentarni preiskavi (ZPr), v Nemčiji pa Zakon o Preiskovalnih odborih (Untersuchungsausschussgesetz).

Ravno v tem se kaže dvojnost parlamentarne preiskave, in sicer njena politična in pravna narava. Po mnenju avtorja temelji politična narava predvsem na odnosu med državnim zborom in vlado, na kontrolni funkciji državnega zbora. Ta odnos je predvsem političen in temelji na razmerju politične moči v državnem zboru in načelu zaupanja.

5.3 Funkcije delovnih teles

Zajc (2000a, 176–178 in 1996, 64-67) opredeli pet pomembnih funkcij delovnih teles:

1. funkcija specializacije;
2. zagotavljanje neprekinjenega zakonodajnega dela in stabilnost oblikovanja politik (»policy choices«);
3. pridobivanje informacij;
4. medstrankarsko usklajevanje;
5. omogočanje pogajanj oz. pridobivanje pogajalskih koristi (»gains from trade«).

1) Sistem stalnih delovnih teles z jasno določenimi pristojnostmi in stalnim članstvom omogoča poslancem, da se seznanijo z vsebino zadev, ki jih morajo obravnavati znotraj posameznih področij oblikovanja politik, obenem pa tudi s samim potekom sprejemanja posameznih zakonskih predlogov. Tako se pojavlja vedno večja delitev dela, ki omogoča, da se hkrati obravnava veliko število zadev in povečuje učinkovitost zakonodajnega dela (Zajc v Zajc 2000a, 177).

2) Druga funkcija zagotavlja t.i. institucionalno ravnotežje in preprečuje vpliv sprememb pri oblikovanju politik, ki jih prinaša spreminjanje večin. Z delovnimi telesi se tako zagotovi specializacija in stabilnost, kontinuiteta v članstvu pa se ne more. Slabša učinkovitost delovnih teles lahko rezultira v slabši kvaliteti zakonov.

3) Zelo pomembna je tudi funkcija pridobivanja informacij, saj poslanci zaradi pomanjkanja časa ne morejo dobiti in uporabiti vseh informacij. Ob tem pa so lahko rezultati nekih ukrepov, oz. izbranih sredstev precej različni. Poslanci tako lahko po svojih osebnih zvezah dobijo precej relativnih informacij, vendar pa lahko svoje znanje razširijo le znotraj delovnih teles. Zato se ostali poslanci morajo zanašati na njihovo znanje, informacije in predloge.

4) Stranke imajo določen vpliv na delovanje delovnih teles, ki se najbolj očitno kaže v predlaganju njihovih članov in delitvi vodilnih funkcij v delovnih telesih. Ponavadi se sedeži

v delovnih telesih delijo sorazmerno, zato se v delovnih telesih srečujejo strankarski strokovnjaki za posamezna področja. Strankarske frakcije svoje predstavnike v delovnih telesih seznanijo z usmeritvami in mnenji. Koalicijske stranke svojim članom pogosto tudi pripravljajo pogajalska stališča za pogajanja s člani, ki predstavljajo opozicijske stranke (Olson v Zajc 2000a, 177). Precejšen vpliv pri tem imajo predsedniki delovnih teles, ki delujejo v korist svojih strank.

5) Člani delovnih teles so izbrani na podlagi boljšega razumevanja področja, strokovnih izkušenj in sestavljajo posebno skupino posameznikov s skupnimi vrednotami. V primerih, ko gre za kolektivno odločanje, se držijo svojih posebnih ciljev, prav tako pa poskušajo doseči tudi praktične kompromise, s tem da odstopajo od svojih zahtev, če lahko pridobijo pomembnejšo korist, oz. pričakujejo nasprotno uslugo. Na drugi strani pa se člani delovnih teles obnašajo podobno, zavzemajo se za najvišje zahteve, ki koristijo celotnemu področju oblikovanja politik. Zato navadno tudi želijo več denarnih sredstev, kot jih omogoča proračun (Mattson in Storm v Zajc 2000a, 178). S tem se delno izgubi vpliv političnih strank na delo delovnih teles.

Zgoraj navedene značilnosti veljajo za »klasične« naloge delovnih teles. Zato lahko opredelimo kot 6. funkcijo, usklajevanje med delovnimi telesi. Z vstopom držav v Evropsko Unijo so se začeli ustanavljati odbori, ki pokrivajo področje zadev Evropske Unije, njihove funkcije pa so usklajevanje med vsemi delovnimi telesi (Zajc 2000a, 185).

Tabela 5.1: Funkcije delovnih teles

Naloge	Funkcije	Značilnost
"klasične"	1) specializacija 2) zagotavljanje zakonodajne kontinuitete in stabilnost oblikovanja politik 3) pridobivanje informacij 4) strankarske koordinacije 5) pridobivanje pogajalskih koristi	Klasične funkcije delovnih teles se prepletajo s funkcijami parlamentov. Te funkcije pomembno pogojujejo politično selekcijo, učinkovitost dela, strokovnost, sposobnost usklajevanja interesov, razreševanje konfliktov in imajo legitimizacijsko moč
"nove"	6) usklajevanje med delovnimi telesi	Nova funkcija je značilna za odbore, ki urejajo zadeve Evropske unije. Tem odborom daje nalogo, da sodelujejo z matičnimi delovnimi telesi v zvezi z zadevami Evropske unije; hkrati pa tudi povezujejo delo vseh teles, ki se ukvarjajo z Evropskimi vprašanji.

Vir: Zajc (2000a, 185).

6 Delovna telesa v Državnem zboru in Bundestagu

6.1 Lastnosti delovnih teles

6.1.1 Državni zbor

V vsakem mandatnem obdobju se delovna telesa ustanovijo na novo z Odlokom o ustanovitvi in nalogah delovnih teles Državnega zbora Republike Slovenije, ki ga vsakokrat sprejme Državni zbor. Državni zbor v aktualnem mandatu 2008-2012 šteje 23 delovnih teles, od tega 14 odborov in 9 komisij. V Državnem zboru delovna telesa dovolj dobro pokrivajo področja delovanja ministrstev. Njihova sestava je podobna sestavi Državnega zbora kot celote, razen v določenih primerih, kot so nadzorne komisije, kjer poslanci koalicije nimajo večine. Vsak odbor mora imeti tudi predsednika in podpredsednika, praviloma je le en podpredsednik, obstajajo pa tudi izjeme. Prav tako se število poslancev v delovnih telesih razlikuje, mora pa biti liho (Državni zbor RS).

Zajc (2000a, 105-106) pravi, da so delovna telesa v Državnem zboru oblikovana tako, da je zagotovljena njihova temeljna funkcija, to je specializacija in zagotavljanje kontinuitete oblikovanja politik. V delovnih telesih poslanci, ki so povezani z določenim področjem, ocenjujejo dejanske procese in ugotavljajo urejanje zakonodaje. Delovna telesa v državnem zboru tudi omogočajo »strankarska« pogajanja, razrešujejo konflikte in pospešujejo odločanje. Vendar pa se v slovenskem Državnem zboru pojavlja več problemov pri oblikovanju delovnih teles. Eden izmed teh je, da je število stalnih delovnih teles preveliko, absolutno in relativno glede na število poslancev. Tako povprečen poslanec sedi največkrat v štirih delovnih telesih in težko razporeja svoj čas za delo v njih. Ob tem pa se seje nekaterih delovnih teles tudi prekrivajo. Drugi problem pa je tudi nezadostna kontinuiteta v članstvu, kar vpliva na sposobnost članov presojeti predloge zakonov in jih kvalitetno dopolnjevati.

Nadalje Zajc (2004, 184 in 2002, 677) še ugotavlja, da se v slovenskem primeru obenem kaže neustrezna delitev dela med skupna zasedanja in delovna telesa, ki delovnim telesom ne dajejo zadostne samostojnosti in odgovornosti. Prav tako pa niti število delovnih teles ne zagotavlja, da bodo ta sposobna prevzeti vse naloge in razviti vse funkcije, ki jih opravljajo delovna telesa v drugih parlamentih. Ob tem se kaže problem tudi v veliki obremenjenosti poslancev s članstvom v delovnih telesih in raziskovalnih delegacijah. Taka obremenjenost poslancev pogosto povzroča nesklepčnost na sejah, vpliva pa tudi na sposobnost in hitrost temeljitega obravnavanja pomembne zakonodaje.

6.1.2 Bundestag

Tudi v nemškem parlamentu obstajajo stalna in specializirana delovna telesa. Stalna so ustanovljena za celotno volilno obdobje parlamenta tako, da pokrivajo področje posameznega ministrstva. Za Nemčijo je značilno, da ima sorazmerno majhno število stalnih delovnih teles, v primerjavi s številom poslancev (Grad 2000, 92). Prav tako pa število stalnih delovnih teles variira glede na volilno obdobje. V delovnih telesih se opravi velik del parlamentarnega dela, saj se v njih poslanci lahko skoncentrirajo na specifično področje. Razpravljajo o vseh zadevah, ki vplivajo na področje in poskušajo najti kompromis znotraj telesa, ki bo obenem vplival tudi na celoten parlament. Da si delovna telesa ustvarijo bolj jasno sliko, poskušajo dobiti še mnenje vlade in strokovnjakov. Prav tako pa si delovna telesa lahko ustanovijo pod-telesa, ki proučujejo bolj specifične teme. Pod-telo pa se lahko ukvarja tudi s točno določeno javno politiko skozi celotno mandatno obdobje (Deutscher Bundestag).

Uradna internetna stran Bundestaga (Deutscher Bundestag) navaja, da mora vsako delovno telo v Bundestagu imeti predsednika in namestnika zanj. Velikost delovnih teles variira med 13 in 41 poslancev, vsak poslanec ima namestnika, ki nadomešča njegovo odsotnost. Naloga strank je, da si med sabo razdelijo predsednike in podpredsednike delovnih teles. Pomembno vlogo v nemških delovnih telesih imajo tudi t.i. predstavniki poslanskih skupin. Poslanska skupina določi »predstavnik« v delovnem telesu, ki deluje kot povezovalna točka med delovnim telesom in vodstvom poslanske skupine. Predstavniki poslanskih skupin soodločajo o smeri delovanja svoje poslanske skupine v posameznem delovnem telesu in predstavljajo njene interese v delovnem telesu. Vsak polni član delovnega telesa ima en glas, lahko si pa za določeno sejo najde tudi zamenjavo. Zamenjava za poslanca lahko sodeluje pri vseh sejah delovnih teles, glasuje pa lahko le tedaj, ko je pooblaščen od manjkajočega poslanca. Poslanci, ki ne pripadajo poslanski skupini, dobijo po zaslišanju, od predsednika Bundestaga, dodeljeno mesto v delovnem telesu. Ti poslanci imajo v določenem delovnem telesu pravico govora in dajanja predlogov, nimajo pa pravice do glasovanja.

6.2 Delovna telesa v pravnih aktih

Področje delovanja delovnih teles je urejeno tudi s pravnimi akti. Delovna telesa so omenjena že v ustavi, podrobneje pa je njihovo delovanje urejeno v poslovniku, nekatera področja pa tudi z zakoni. V tem poglavju bom podrobneje pregledal kako se v obeh državah ustava in poslovnik dotikata delovnih teles.

6.2.1 Državni zbor

Ustava:

V Ustavi Republike Slovenije delovna telesa posebej niso omenjena. V poglavju IV. Državna ureditev v sklopu Državni zbor, se na delovna telesa posredno nanaša na prvi odstavek 83. člena: »Poslanec državnega zbora ni kazensko odgovoren za mnenje ali glas, ki ga je izrekel na sejah državnega zbora ali njegovih delovnih teles« (URS, 83. člen). V 93. členu pa je omenjena še parlamentarna preiskava: »Državni zbor lahko odredi preiskavo o zadevah javnega pomena, mora pa to storiti na zahtevo tretjine poslancev državnega zbora ali na zahtevo državnega sveta. V ta namen imenuje komisijo, ki ima v zadevah poizvedovanja in preučevanja smiselno enaka pooblastila kakor pravosodni organi« (URS, 93. člen).

Poslovník:

Poslovník Državnega zbora (PoDZ-1) ureja delovanje delovnih teles v posebnem poglavju. V njem so delovna telesa opredeljena v 6. poglavju od 32. člena do 56. člena. Samo poglavje je nadalje razdeljeno na 3 podpoglavja: a) Splošne določbe; b) Stalne komisije Državnega zbora in c) Naloge delovnih teles in način dela.

V podpoglavju *a) Splošne določbe*, je navedeno ustanavljanje delovnih teles in njihova sestava. Tako 32. člen v prvem odstavku opredeljuje, da se »ustanovijo delovna telesa za spremljanje stanja na posameznih področjih, za pripravo odločitev o politiki na teh področjih, za oblikovanje stališč do posameznih vprašanj ter za obravnavo predlogov zakonov in drugih aktov« (PoDZ-1, 32. člen). V 33. členu je nadalje opredeljena njihova sestava, to pomeni, da mora delovno telo imeti predsednika in praviloma enega podpredsednika, število članov pa mora biti liho. Mesta predsednikov in podpredsednikov se razdelijo med poslance različnih poslanskih skupin. Če prihaja predsednik delovnega telesa poslanski skupini vladajoče koalicije, potem dobi mesto podpredsednika ponavadi predstavnik opozicije, in obratno. V delovnem telesu se tudi upošteva razmerje koalicija – opozicija, in v vsaki poslanski skupini se ponavadi zagotovi vsaj eno mesto v vsakem delovnem telesu. 34. člen pa daje pravico in dolžnost poslancem, da se sami izrečejo v katerih delovnih telesih želijo sodelovati.

Drugo podpoglavje, *b) Stalne komisije državnega zbora*, opredeljuje 6 stalnih komisij in njihove naloge. Stalne komisije Državnega zbora po 35. členu Poslovníka so:

- mandatno-volilna komisija;
- komisija za poslovnik;
- komisija za narodni skupnosti;
- komisija za nadzor financ;
- komisija za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb;
- komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu.

Zadnje podpoglavje, c) *Naloge delovnih teles in način dela*, pa opredeljuje, tako kot že samo ime pravi, način delovanja delovnih teles ter določa matična delovna telesa:

delovno telo, v katerega delovno področje sodijo zadeve predložene državnemu zboru, obravnava te zadeve kot matično delovno telo. Druga delovna telesa lahko obravnavajo te zadeve kot zainteresirana delovna telesa. Matično delovno telo v posamezni zadevi določi predsednik državnega zbora. Matično delovno telo mora biti seznanjeno z vsemi predlogi, pobudami in vprašanji, ki jih nanj naslovi civilna družba. Matično delovno telo obravnava poročilo, ki je bilo državnemu zboru posredovano na podlagi zakona ali drugega predpisa, praviloma v treh mesecih po posredovanju državnemu zboru (PoDZ-1, 41. člen).

V nadaljnjih členih Poslovnika določa način delovanja delovnih teles. Kot npr. to, da so matična delovna telesa dolžna pripraviti in poslati predsedniku državnega zbora poročilo o obravnavi posamezne zadeve (42. člen), da se predsednik matičnega in zainteresiranega delovnega telesa lahko dogovorita za skupno sejo obeh teles (43. člen). Izpostaviti bi veljalo še 45. člen, ki v prvem odstavku pravi, da »delovno telo lahko v okviru svojega delovnega področja zahteva od vlade in drugih državnih organov ter javnih zavodov, javnih podjetij in javnih skladov, katerih ustanoviteljica je država, pojasnila in podatke, ki jih potrebuje pri opravljanju svojih nalog« (PoDZ-1, 45. člen). Za konec pa je potrebno še izpostaviti, da so seje delovnih teles sklepčne, če se jih udeleži več kot polovica članov, če pa seja ni sklepčna, se lahko nadaljuje z obravnavo vprašanj o katerih se ne odloča (52. člen).

6.2.2 Bundestag

Ustava:

V nemški ustavi se nekateri člani nanašajo na delovna telesa posredno, v nekaterih pa so delovna telesa posebej izpostavljena. Prvič jih lahko najdemo v poglavju III. Der Bundestag. Posredno so delovna telesa omenjene v tretjem poglavju 42. člena: »Zapisniki z javnih sej Bundestaga, ter njegovih delovnih teles, ki so v skladu z resnico so oproščeni odgovornosti«

(GG, 42. člen). Dalje se posredno na delovna telesa nanaša tudi prvi odstavek 43. člena, ki govori o razpravah: »Bundestag in njegovi odbori lahko zahtevajo navzočnost vsakega vladnega člana« (GG, 43. člen). Posredno pa se na delovna telesa nanaša tudi člen 46, v prvem odstavku: »Poslanec ne sme nikoli pri nobenem svojem glasovanju ali zaradi podane izjave, ki jo je podal v Bundestagu ali na enem izmed odborov, sodno ali po službeni dolžnosti ovaden ali biti na kakršen koli način, izven Bundestaga, odgovarjati za posledice. To ne velja za primer obrekovanja« (GG, 46. člen).

Neposredno se z delovnimi telesi ukvarjata člena 44. in 45. s podčleni. V členu 44. so opredeljene preiskovalne komisije, na kakšen način se sploh ustanovijo in kakšno je njihovo delovanje. Člen izpostavlja v prvem odstavku: »Bundestag ima pravico in na pobudo četrtnine svojih članov celo obveznost, da uporabi preiskovalno komisijo, ki na javni obravnavi zahteva potrebne dokaze. Pri tem je javnost lahko izključena« (GG, 44. člen). Nadalje pa se 45. člen s podčleni nanaša na stalna delovna telesa. V 45. členu pravi: »Bundestag ustanovi odbor za zadeve Evropske unije« (GG, 45. člen). Člen 45a v prvem odstavku pravi: »Bundestag ustanovi odbor za zunanje zadeve in odbor za obrambo« (GG, 45a. člen). Prav tako je v tem členu omenjeno še, da ima odbor za obrambo tudi pravice preiskovalne komisije. Na koncu pa se še člen 45.c dotika odbora za peticije. V tem 45. členu so torej ustavno omenjeni štirje odbori (Odbor za zadeve UE, Odbor za Obrambo, Odbor za zunanje zadeve in Odbor za peticije), in ti se morajo ustanoviti v vsakem mandatnem obdobju.

Obstaja pa v nemški ustavi še poglavje IV a) Skupni odbori⁴, katero v 53.a členu ureja delovanje skupnih delovnih teles spodnjega in zgornjega doma nemškega parlamenta (Bundestag-a in Bundesrat-a). Takšen odbor je po tem členu ustave sestavljen iz dve tretjini poslancev Bundestaga, tretjina poslancev pa je iz Bundesrata.

Poslovník:

Tudi v Nemškem poslovniku Bundestaga je delovanje delovnih teles opredeljeno v posebnem poglavju, in sicer poglavju v št. 7. z naslovom Delovna telesa, ki šteje 21. členov, od člena 54. do člena 74. Z razliko od Poslovnika Državnega zbora, poglavje ni razdeljeno v več podpoglavij, ima pa vsak člen svoj naziv.

V začetku prvi odstavek 54. členu pravi da: »za pripravljane obravnave si Bundestag ustanovi stalna delovna telesa. Za posamezno zadevo si lahko ustanovi posebna delovna telesa« (GOBT, 54. člen). Dalje 55. člen Poslovnika omogoča delovnim telesom, da si lahko za

⁴ Gemeinsamer Ausschuss.

pripravljanje dela ustanovijo pododbor z določenimi nalogami. V pododboru mora biti tako zastopana vsaka stranka, ki je prisotna tudi v delovnem telesu, lahko pa vanj stranke izjemoma imenujejo tudi poslance, ki niso člani delovnega telesa, ki je ustanovilo pododbor. Predsednik pododbora se prav tako izbere glede na zastopanost posamezne stranke v pododboru. Mogoče pa je tudi, da več delovnih teles skupaj ustanovi skupni pododbor, če se to nanaša na njihovo skupno področje. 56. člen pa pravi, da lahko Bundestag ustanovi tudi preiskovalno komisijo za razrešitev obsežnih in pomembnih vprašanj. Vsaka stranka da v komisijo enega poslanca, po sklepu Bundestaga pa lahko tudi več. Določeno je tudi, da mora preiskovalna komisija še pred koncem mandatnega obdobja v Bundestagu predstaviti poročilo. Če pa še ne more podati zaključenega poročila, je dolžna podati vmesno poročilo, in poslanci v Bundestagu določijo, ali bo še naprej opravljala svoje delo ali ne.

Nadalje velja izpostaviti še člene od 57. do 59., ki se nanašajo na število poslancev v določenem delovnem telesu ter sestavo delovnih teles. Vsak poslanec je lahko po 57. členu Poslovnika načeloma član le enega delovnega telesa, člane delovnih teles pa določijo stranke, ki prav tako določijo namestnike. V podporo članom delovnega telesa, lahko stranke pošljejo na sejo tudi sodelavce. 58. člen določa, da: »delovna telesa določijo svojega predsedujočega in namestnika v skladu z dogovorom doseženim v svetu starešin⁵« (GOBT, 58. člen). 59. člen pa daje predsedujočemu nalogo, da pripravlja, sklicuje in vodi seje ter tudi preverja udeležbo poslancev. Članom delovnih teles pa je dolžan dati pravico do besede po vrstnem redu prijav k razpravi.

Od nadaljnjih členov velja izpostaviti še 62. člen, ki določa naloge delovnih teles. Kot organi, ki pripravljajo odločitve, morajo priporočiti Bundestagu določene sklepe, ki se nanašajo na njihovo področje. Prav tako se delovna telesa lahko ukvarjajo tudi z drugimi vprašanji, ki se nanašajo na njihovo področje. Po 66. členu pa je delovno telo dolžno še pripraviti poročilo in ga predstaviti parlamentu. V 69. členu je določeno, da so zasedanja sej delovnih teles zaprta za javnost, lahko pa delovno telo sklene, da sejo za določen čas odpre za javnost. V 70. členu pa, da lahko delovno telo izvede javno zaslišanje strokovnjakov, interesnih skupin in ostalih ljudi, ki lahko posredujejo koristne informacije. Po 73. členu pa se mora napisati poročilo o seji, ki mora vsebovati vse prošnje in sklepe, ki so bili podani v njej. Če je seja zaprta za javnost, se javnosti celotnega poročila ne sme prikazati, pač pa samo povzetki le tega.

⁵ Kolegij predsednika parlamenta.

7 Primerjava delovnih teles med Državnim zborom in Bundestagom

7.1 Obremenjenost poslancev v delovnih telesih

Naloga poslancev je sodelovanje v delovnih telesih parlamenta. Od velikosti parlamenta in števila delovnih teles je odvisno v kolikšnem številu delovnih teles bo posamezen poslanec sedel. Vendar pa obremenjenost posameznega poslanca ni odvisna zgolj od števila delovnih telesih, kjer sedi, pač pa tudi od dolžine poslanskega staža. Predpostavljamo lahko da poslanci, ki funkcijo opravljajo v več mandatih, bolj racionalno opravljajo svoje delo tudi v delovnih telesih. To pa tudi pomeni, da obremenjenost s članstvom v več delovnih telesih ne vpliva v tolikšni meri na slabšo kvaliteto dela v odborih.

7.1.1 Ponovno izvoljeni poslanci v obeh parlamentih

V vsakem parlamentarnem obdobju je vedno določeno število poslancev, ki so poslansko funkcijo opravljali že v prejšnjih mandatnih obdobjih. Tudi politične stranke na volitve ponavadi postavijo kandidate, ki so že bili poslanci, saj si s tem povečajo možnost za poslansko mesto. Večje število ponovno izvoljenih poslancev omogoča večjo kontinuitete dela v parlamentu. Ponovno izvoljeni poslanci poznajo potek parlamentarnega dela, način delovanja v poslanskih skupinah ipd., novo izvoljeni poslanci se morajo navaditi parlamentarnih postopkov, seznaniti s problematiko, uvesti z delom v delovnih telesih, itd. In ravno za delovanje v delovnih telesih je poslanska kontinuiteta zelo pomembna, saj omogoča poslancu bolj racionalno delovanje, še posebej, če je član več delovnih teles. V tem poglavju sem primerjal kateri poslanci so svoj mandat ponovili v dveh zaporednih mandatnih obdobjih.

Državni zbor:

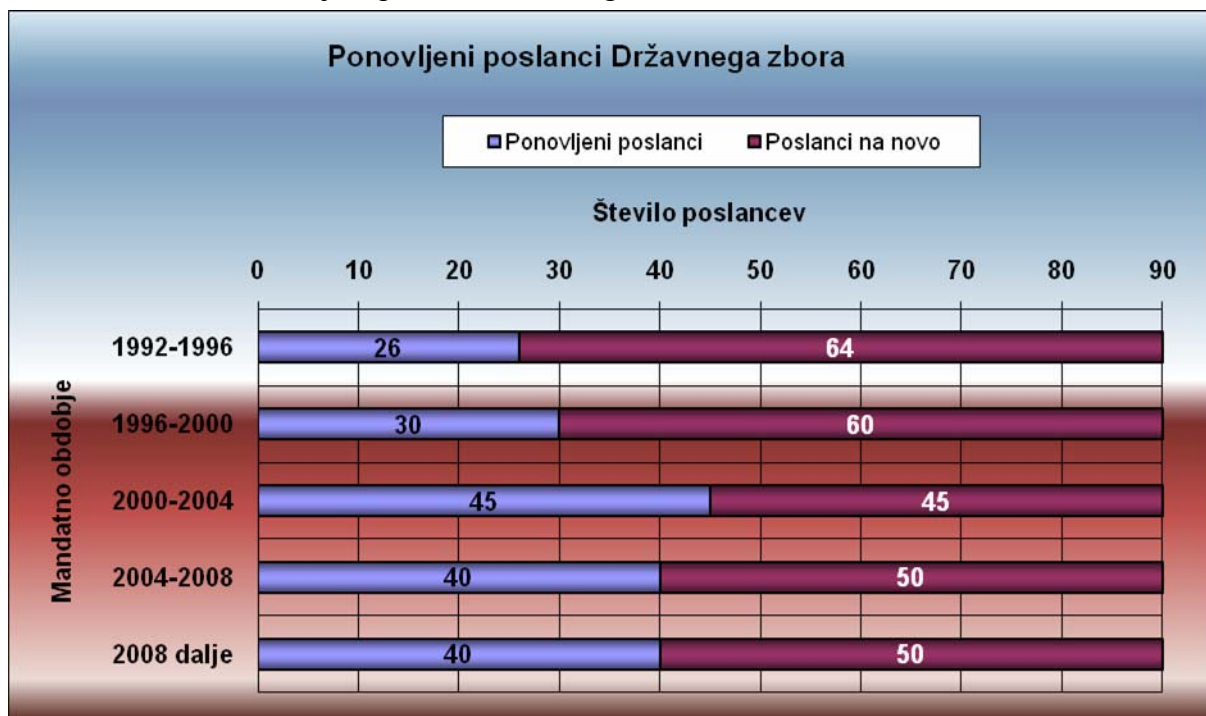
V primerjavo sem vključil tiste poslance, ki so začeli mandat. Zaradi nezdržljivosti s funkcijo (premier, minister, državni sekretar), smrtjo ali odstopom so se določeni poslanci med mandatom zamenjali.

Tabela 7.1: Ponovno izvoljeni poslanci v Državnem zboru

Mandatno obdobje	Število poslancev	Ponovljeni poslanci	Poslanci na novo	Odstotek ponovljenih
1992-1996	90	26	64	29%
1996-2000	90	30	60	33%
2000-2004	90	45	45	50%
2004-2008	90	40	50	44%
2008 dalje	90	40	50	44%

Vir: Državni zbor RS, Državni zbor RS (1996a), Državni zbor RS (2000a), Državni zbor RS (2004a) in Državni zbor RS (2008a).

Slika 7.1: Ponovno izvoljeni poslanci Državnega zbora

Komentar:

V Slovenskem primeru je iz grafov vidno, da je bilo v prvih mandatnih obdobjih veliko nihanje med ponovno izvoljenimi poslanci, ki pa se je v zadnjih dveh obdobjih ustalilo. V Državnem zboru je bilo najmanj ponovno izvoljenih poslancev v mandatnem obdobju 1992-1996, in sicer le 29 odstotkov, največ pa v mandatu 2000-2004, 45 odstotkov. Nizki odstotek v mandatu 1996-2000 gre pripisati verjetno dokaj veliki strankarski nestabilnosti z razpadanjem strank in ustanavljanjem novih. S tem se je posledično povečevalo nezaupanje v stranke, zmanjševala pa kontinuiteta dela v Državnem zboru. V zadnjih dveh obdobjih pa se je ponovilo 40 odstotkov poslancev, kar kaže že na določeno konsolidacijo političnega sistema. Vseeno pa je 40 odstotkov zelo malo, kar je lahko zaskrbljujoč podatek, ki lahko kaže precejšnjo politično apatičnost in nezaupanje v politiko nasploh. Odstotek ponovno izvoljenih poslancev bi bil nekoliko večji, če določeni poslanci ne bi svojega mandata morali

prepusiti predvsem zaradi imenovanja na drugo funkcijo (predsednik vlade, minister, državni sekretar...)

Bundestag:

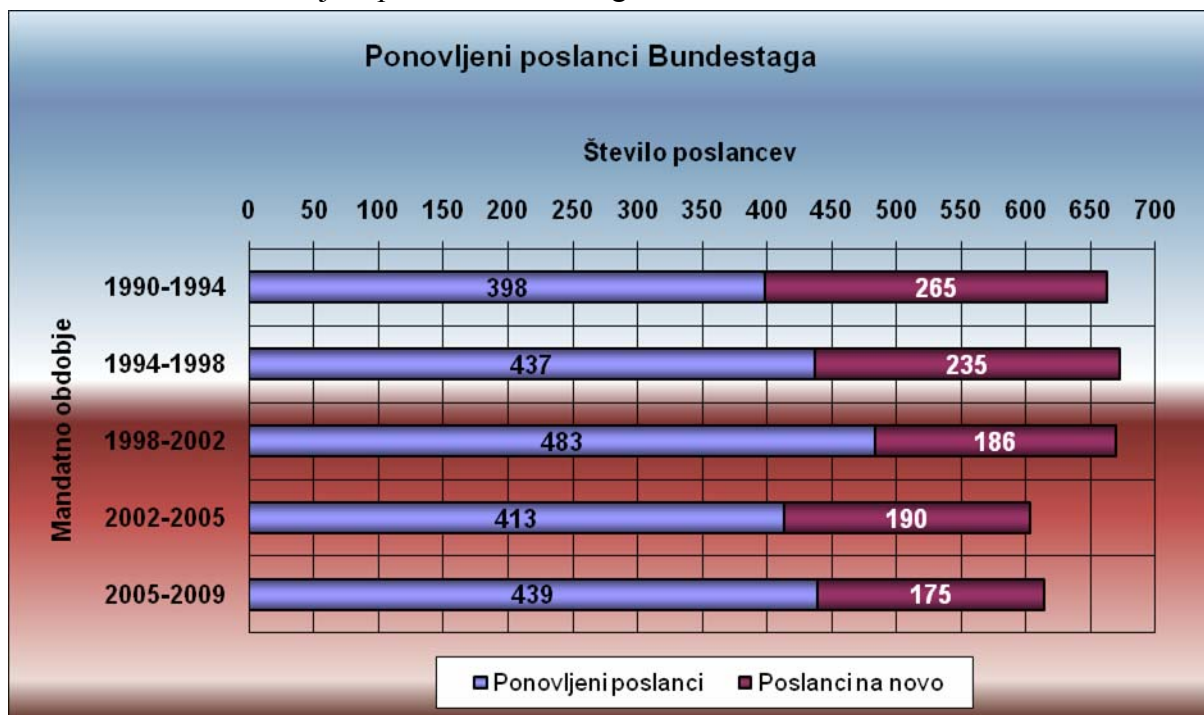
V Bundestagu je značilnost, da ima variabilno število poslancev. Za primerjavo sem vzel tiste poslance, ki so začeli mandat. Predvsem v Bundestagu je bilo več zamenjav zaradi nezdržljivosti s funkcijo, smrtjo ali odstopom.

Tabela 7.2: Ponovno izvoljeni poslanci v Bundestagu

Mandatno obdobje	Število poslancev	Ponovljeni poslanci	Poslanci na novo	Odstotek ponovljenih
1990-1994	663	398	265	60%
1994-1998	672	437	235	65%
1998-2002	669	483	186	72%
2002-2005	603	413	190	68%
2005-2009	614	439	175	71%

Vir: Deutscher Bundestag in Wikipedia (2009a).

Slika 7.2: Ponovno izvoljeni poslanci Bundestaga

Komentar:

Čeprav Bundestag nima konstantnega števila poslancev pa se odstotek ponovno izvoljenih poslancev giblje med 60 in 72 odstotki. To je precej velik odstotek ponovno izvoljenih poslancev, kar lahko pripišemo tudi dolgi nemški parlamentarni tradiciji, ki je posledično povezana z manjšim številom strank v parlamentu, njihovo jasno politično orientacijo, in s

tem je povezana tudi kontinuiteta poslancev v Bundestagu. S tem pa se poveča tudi kontinuiteta dela v parlamentu, saj je novih poslancev precej manj kot tistih, ki ponovijo mandat. Zaradi tega se tudi prej in bolj učinkovito vzpostavijo parlamentarni mehanizmi, in tudi delo ter odločanje prej postane bolj racionalno. Tudi v Nemčiji bi bil odstotek ponovno izvoljenih poslancev nekoliko večji, vendar so bili določeni poslanci sredi mandata zamenjani zaradi odstopa, smrti, nezdržljivosti s funkcijo.

Sklep:

V Bundestagu se torej kaže večja kontinuiteta dela kot v Državnem zboru. Kontinuiteta poslancev pa je zelo pomembna za delo v delovnih telesih. Poslanci, ki ponovijo mandat bolje poznajo problematiko in način dela v delovnih telesih. Prav tako ponovno izvoljeni poslanci rabijo manj časa, da se znova uvedejo v postopke zasedanj in glasovanja v delovnih telesih. Posebej slednje zna biti težava v Državnem zboru, saj so poslanci v povprečju člani več kot treh delovnih teles, in že to zna biti težava za učinkovito delo v delovnih telesih. Na drugi strani pa v Bundestagu poslanci sedijo v povprečno enem delovnem telesu, in tako se tudi novi poslanci nekoliko lažje uvedejo v sistem dela delovnih teles. Iz kontinuitete ponovno izvoljenih poslancev in iz tega, da slovenski poslanci sedijo povprečno v več delovnih telesih kot nemški lahko sklepamo, da je tudi v delovnih telesih Bundestaga večja kontinuiteta dela kot v Državnem zboru.

7.1.2 Velikost in število delovnih teles

Z velikostjo in številom delovnih teles ugotovimo obremenjenost poslancev s članstvom v delovnih telesih. Obremenjenost se kaže s povprečjem delovnih teles na enega poslanca. V začetku je potrebno pojasniti nekatere glavne razlike med parlamentoma, kot je velikost parlamenta. Državni zbor šteje 90 poslancev, Bundestag pa nima natančnega števila poslancev, število se giblje, v zadnjih petih mandatnih obdobjih, med 603 in 672 poslancev. Razlika med parlamentoma je tudi v poimenovanju delovnih teles, kjer se stalna delovna telesa v Državnem zboru delijo na odbore in komisije, v Bundestagu pa so le odbori. V nadaljevanju bom predstavil oblikovanje stalnih delovnih teles po posameznem mandatnem obdobju: število delovnih teles, koliko je bilo v njih mest in obremenjenost posameznega poslanca z delovnimi telesi. Potem tudi, kako so bila predsedniška mesta razdeljena med koalicijsko in opozicijsko, ter kako so se razdelila predsedniška mesta med poslanske skupine znotraj koalicije. V prilogi prilagam tabele s prikazom predsednikov delovnih teles po posameznih mandatnih obdobjih.

Državni zbor:

Za ugotavljanje in primerjavo števila delovnih teles v Državnem zboru sem vzel pet mandatnih obdobj, začenši z mandatnim obdobjem 1992-1996 do vključno z aktualnim mandatnim obdobjem 2008-2012. V Državnem zboru si delovna telesa lahko oblikujejo tudi delovno skupino, ki predstavlja podskupino delovnega telesa.

1) 1. Mandatno obdobje 1992-1996: v 1. mandatnem obdobju je bilo ustanovljenih 24 stalnih delovnih teles, od tega je bilo 12 odborov in 12 komisij. Poleg tega pa je bilo ustanovljenih še 6 preiskovalnih komisij. V 24 stalnih delovnih telesih je bilo vsega skupaj 375 mest, kar pomeni, da je en poslanec sedel približno v 4,16 delovnih telesih.

Zanimiva je tudi razdelitev predsedniških mest med stalnimi delovnimi telesi: tako je kar 20 predsednikov prihajalo iz vrst koalicije⁶, od tega 11 iz LDS-a. 2 delovni telesi sta pripadali strankam opozicije, 1-emu delovnemu telesu je predsedoval poslanec iz skupine samostojnih poslancev, po pravilu pa pripada predsedniško mesto Komisije za narodne skupnosti poslancema manjšin. Če pogledamo še razdelitev komisije – odbori vidimo, da je 9-im od 12-ih komisij predsedoval predstavnik koalicije, kar 11-im odborom pa je predsedoval predstavnik koalicije, le 1-emu pa predstavnik opozicije.

2) 2. Mandatno obdobje 1996-2000: v tem mandatnem obdobju je bilo ustanovljenih največ stalnih delovnih teles, to je kar 26, od tega 12 odborov in 14 komisij, poleg tega pa je bilo ustanovljenih še 5 preiskovalnih komisij. V vseh stalnih delovnih telesih je bilo skupaj prostih 379 mest, tako, da je na enega poslanca prišlo v povprečju 4,21 delovnih telesih.

Razdelitev predsedniških mest med stalnimi delovnimi telesi je bila v tem mandatnem obdobju bolj enakomerno porazdeljena med koalicijo⁷ in opozicijo. Stranke koalicije so imele 13 predsednikov, stranke opozicije 11, 1-emu delovnemu telesu je predsedoval samostojni poslanec, Komisijo za narodni skupnosti pa je vodila poslanka narodne skupnosti. Zanimivo je, da med 13-imi delovnimi telesi, katerim je predsedoval predstavnik koalicije, jih je le 5 pripadlo nosilni stranki koalicije LDS-u, kar 8 SLS-u in le 1 DeSUS-u. V razmejitvi komisije – odbori, od 14 komisij jih je 6 pripadlo strankam koalicije, prav tako 6 strankam opozicije, 1

⁶ Za to mandatno obdobje 1992-2004 je značilno precejšnje nihanje v sestavi koalicije in opozicije, kot tudi v sestavi poslanskih skupin. Za razdelitev koalicija – opozicija sem upošteval stranke, ki so sestavljale t.i. »prvo veliko koalicijo«: LDS, SKD, ZLSD, SDSS; in glede na to, da so se tudi zamenjevali predsedniki delovnih teles, sem v razdelitvi upošteval tistega, ki je bil izvoljen za predsednika ob ustanovitvi odbora.

⁷ Koalicija je bila imenovana »pragmatična koalicija«, ki so jo sestavljale stranke: LDS, SLS, DeSUS; tudi v tem obdobju so se zamenjali nekateri predsedniki delovnih teles, zato sem upošteval tiste, ki so funkcijo predsednika nastopili z ustanovitvijo odbora.

samostojnemu poslancu in 1 poslanki narodne skupnosti. Od 12 odborov pa je 7 pripadlo koaliciji in 5 opoziciji.

3) 3. Mandatno obdobje 2000-2004: za razliko od prejšnjega mandatnega obdobja, je bilo v tem ustanovljenih najmanj delovnih teles, in sicer 19, poleg tega sta se v tem obdobju ustanovili tudi dve preiskovalni komisiji. Od stalnih delovnih teles je bilo 10 komisij in 9 odborov. Število prostih mest je bilo 309, kar je nanoslo 3,43 delovnih teles na enega poslanca.

Tudi v tem obdobju je razdelitev predsedniških mest stalnih delovnih teles med koalicijo⁸ in opozicijo sorazmerna, saj je tako predstavnikom koalicije in opozicije pripadlo po 9 predsedniških mest, 1 predsedniško mesto pa je pripadlo predstavnici narodne skupnosti. Med delovnimi telesi, katerim so predsedovali predstavniki koalicije, jih je 5 pripadlo poslanski skupini LDS-a, 2 ZLSD-ju, 2 SLS-SKD-ju, DeSUS pa ni predsedovala nobenemu delovnemu telesu. Ob razdelitvi komisije – odbori, je med 10-imi komisijami kar 8 komisij pripadlo opoziciji, 1 koaliciji in 1 pripadnici narodne skupnosti, je pa zato med 9-imi odbori, koalicija predsedovala 8-im, le 1-emu pa predstavnik opozicije.

4) 4. Mandatno obdobje 2004-2008: v 4. mandatnem obdobju se je ustanovilo 23 delovnih teles, od tega 9 komisij in 14 odborov, prav tako pa so bile ustanovljene 4 preiskovalne komisije. V delovnih telesih je bilo prostih 298 mest, kar v povprečju nanese 3,31 delovnih teles na poslanca.

V tem mandatnem obdobju je koalicija⁹ imela 13 predsedniških mest, opozicija 9, 1 mesto pa je pripadlo poslanki narodnostne skupnosti. Med koalicijskimi delovnimi telesi so si razdelili SDS 7, SLS 3 in NSi 3 predsedniška mesta, DeSUS-u pa ob začetku mandata ni pripadalo nobeno delovno telo. V razdelitvi komisije – odbori je od 9-ih komisij 5 pripadlo opoziciji, 3 koaliciji in 1 poslanki narodne skupnosti, med 14 odbori pa je 10 odborov pripadlo predstavnikom koalicije, 4-je pa predstavnikom opozicije.

⁸ Koalicijo so v tem mandatu sestavljale stranke: LDS, ZLSD, SLS-SKD, DeSUS; v literaturi ni navedenih zamenjav predsednikov.

⁹ Koalicijo so sestavljale stranke: SDS, SLS, NSi, DeSUS; med samim mandatom je prišlo do več prestopov poslancev iz ene poslanske skupine v drugo, zato sem obravnaval poslance po tem kateri poslanski skupini so pripadali na začetku mandata; tudi med predsedniki delovnih teles je prišlo to zamenjav, upošteval pa sem podatke, ki so bili na voljo ob začetku delovanja posameznega delovnega telesa, torej predsednike, ki so prvotno opravljali to funkcijo.

5) 5. Mandatno obdobje 2008-2012: tudi v aktualnem mandatnem obdobju je ustanovljenih 23 delovnih teles. 9 od tega je komisij in 14 odborov, v katerih je prostih 316 mest, kar pomeni, da en poslanec sedi v povprečju v 3,51 delovnih telesih.

Predstavniki poslanskih skupin koalicije¹⁰ predsedujejo v aktualnem mandatnem obdobju od 23 delovnih teles 13-im, 9 predsedniških mest je zasedla opozicija, mesto Komisije za narodne skupnosti pa kot po pravilu predstavnik narodne skupnosti. Od 13 koalicijski predsedniških mest so jih razdelili sledeče: SD: 7, Zares: 3, LDS: 2 in DeSUS: 1. Med komisijami je 5 odborov pripadlo članom opozicije, 3 koaliciji in 1 poslancu narodne skupnosti, pri odborih pa je koalicija zasedla 10 predsedniških mest, opozicija pa 4.

Komentar: V prvih dveh mandatih Državnega zbora se je ustanovilo večje število delovnih teles kot v nadaljnjih treh, in tudi obremenjenost poslancev z delovnimi telesi je bila občutno višja. Delno to lahko pripišemo tudi temu, da se je Državni zbor še razvijal in učil. Je pa bila za to obdobje značilna še vedno dokaj velika politična nestabilnost, ki se je kazala tudi v izstopih iz poslanskih skupin in prestopih med poslanskimi skupinami. V prvih obdobjih se je precej zamenjevalo predsednike delovnih teles, prav tako pa je koalicija imela v rokah večje število delovnih teles. Z utrjevanjem demokracije je v naslednjih mandatih razdelitev predsedniških mest v delovnih telesih med koalicijo in opozicijo postala bolj enakomerna. Predvsem so pristale komisije v večji meri v rokah opozicije, odbori pa v večji meri v rokah koalicije. Med vsemi mandatnimi obdobji izstopa 3. obdobje, saj se je ustanovilo številčno najmanj delovnih teles. Za 4. in 5. mandatno obdobje pa lahko vidimo, da se je ustanovilo enako število delovnih teles, in sicer 23. V zadnjih treh mandatnih se je postopoma zmanjševalo število delovnih teles in tudi obremenitev poslancev se je zmanjšala, glede na prva dva mandata. Število delovnih teles na enega poslanca ostaja še zmeraj veliko, okrog 3,5. Vseeno pa lahko ugotovimo, da sta se tudi skozi sistem delovnih teles demokratičnost in parlamentarizem v Sloveniji okrepila, kar tudi pripomore k večji stabilnosti sistema.

¹⁰ Koalicijo sestavljajo: SD, Zares, LDS, DeSUS; razdelitev predsedniških mest po poslanskih skupinah velja do datuma 20.8.2009.

Bundestag:

Tudi za ugotavljanje števila delovnih teles v Bundestagu sem vzel pet mandatnih obdobjih, in sicer od 1. mandatnega obdobja po združitvi Nemčije 1990-1994 pa do aktualnega mandatnega obdobja 2005-2009. Nemška posebnost je, da lahko tam odbori ustanovijo tudi pododbore, prav tako pa obstajajo združena delovna telesa spodnjega doma – Bundestaga in zgornjega doma – Bundesrata in tudi preiskovalne komisije.

1) 12. Mandatno obdobje 1990-1994: v prvem mandatnem obdobju po združitvi Nemčije je parlament štel 662 poslancev, ustanovljenih pa je bilo 25 odborov, v katerih je bilo vsega skupaj 808 mest, kar znese, da je en poslanec sedel približno v 1,22 delovnih teles.

Od 25-ih delovnih teles je 16-im predsedoval predstavnik strank koalicije¹¹, 9-im pa predstavnik opozicije. Med 16-imi koalicijskimi odbori jih je 13 pripadlo stranki CDU/CSU, 3 pa stranki FDP. Preostalim 9-im odborom pa je predsedoval poslanec iz stranke SPD. Stranki: PDS in Grünen, ki sta sicer bili v parlamentu, pa nista imeli nobenega predsedniškega mesta v delovnih telesih.

2) 13. Mandatno obdobje 1994-1998: v tem mandatnem obdobju je bilo v parlamentu 672 poslancev, vsega skupaj pa je bilo ustanovljenih 22 odborov. V odborih je bilo 730 mest, kar v povprečju nanese 1,08 delovnih teles na enega poslanca.

V tem mandatu je predstavnik koalicije¹² predsedoval 12-im odborom, predstavnik opozicije pa 10-im. Med koalicijskimi strankami je stranka CDU/CSU predsedovala 10-im odborom, stranka FDP pa 2-ema. Med ostalimi strankami pa je SPD-ju pripadlo 8 delovnih teles, stranki Grünen pa 2. Članica parlamenta je bila tudi stranka PDS, ki tudi tokrat ni imela predsednika delovnega telesa.

3) 14. Mandatno obdobje 1998-2002: v tem mandatnem obdobju je Bundestag štel 669 poslancev. Ustanovili so 23 delovnih teles, ki so imela 698 mest, kar je zneslo 1,04 delovnih teles na enega poslanca.

V 14. mandatnem obdobju je imela koalicija¹³ 12 delovnih teles, opozicija pa 11. Med strankama koalicije je pripadlo 10 odborov SPD-ju, 2 pa Grünen, med ostalimi strankami pa je 9 odborov dobila stranka CDU/CSU, 1 FDP in 1 PDS.

¹¹ Koalicija je bila imenovana »Christlich - Liberale«, sestavljali pa sta jo stranki: CDU/CSU in F.D.P.

¹² Koalicija je bila imenovana »Christlich - Liberale«, sestavljali pa sta jo stranki: CDU/CSU in F.D.P.

¹³ Koalicija je bila imenovana »Rdeče-zelena«, sestavljali pa sta jo stranki: SDP, Zeleni (Grünen).

4) 15. Mandatno obdobje 2002-2005: v 15. mandatnem obdobju je bilo v Bundestag izvoljenih 603 poslancev, ustanovljenih pa je bilo najmanj delovnih teles, le 21. V teh 21-ih delovnih telesih je bilo 621 mest, kar je zneslo 1,03 delovnega telesa na enega poslanca.

Razdelitev predsedniških mest med koalicijo¹⁴ in opozicijo je bila 11 predsedniških mest za koalicijo in 10 za opozicijo. Med koalicijskima strankama je SPD pobrala 9 odborov, Grünen pa 2 odbora. Med ostalimi strankami pa je CDU/CSU dobila 8 predsednikov, FDP 2, stranka PDS pa je tudi tokrat ostala brez delovnega telesa.

5) 16. Mandatno obdobje 2005-2009: v tem mandatnem obdobju je v Bundestagu sedelo 614 poslancev. Ustanovljenih je bilo 22 delovnih teles, in v povprečju je en poslanec sedel v 1.03 delovnih telesih.

Tokrat je strankama koalicije¹⁵ pripadlo kar 16 predsedniških mest, strankam opozicije pa 6. Med koalicijskima strankama sta si CDU/CSU in SPD vsaka razdelili po 8 predsedniških mest, med ostalimi strankami pa so dobile Grünen 2, Die Linke 2 in FDP 2.

Komentar: V Nemčiji izstopa 12. mandatno obdobje z največjim številom delovnih teles in največjim povprečjem le-teh na enega poslanca, in sicer 1,22. To je verjetno posledica združitve Nemčije, in s tem povečanjem števila poslancev v Bundestagu. V nadaljnjih štirih mandatnih obdobjih se je število delovnih teles gibalo med 20 in 23, s povprečjem nekaj več kot enim delovnim telesom na enega poslanca. Če smo prej rekli, da 12. mandatno obdobje izstopa navzgor, pa je ravno obratno s 15. mandatnim obdobjem. V tem obdobju je bilo izvoljenih najmanj poslancev, med temi petimi obdobji, prav tako je bilo ustanovljenih najmanj delovnih teles, le 21, in tudi povprečje delovnih teles na poslanca znaša samo 1,03. Za Nemčijo je torej vidno, da ima že dolgo parlamentarno tradicijo, kar se kaže z zelo majhnimi odstopanji v ustanavljanju delovnih teles, tudi z obremenjenostjo poslancev, ki je v večini mandatnih obdobjih okrog 1,05 delovnih teles na poslanca. Tudi razdelitev predsedniških mest delovnih teles med koalicijo in opozicijo je bila dokaj enakomerna, le v 12. mandatu je koalicija zasedala večje število delovnih teles in tudi v 16. mandatu ima koalicija večino delovnih teles, vendar pa je to posledica tega, da je na vladi t.i. velika koalicija med največjima strankama. V Nemčiji se predsedniška mesta delijo glede na velikost poslanske skupine.

¹⁴ Koalicija je bila imenovana »Rdeče-zelena«, sestavljali pa sta jo stranki: SDP, Zeleni (Grünen).

¹⁵ Koalicija je bila imenovana »velika koalicija«, sestavljali pa sta jo stranki: CDU/CSU in SDP.

Sklep:

Tabela 7.3: Obremenjenost poslancev v delovnih telesih

Mandatno obdobje	Št. poslancev	Št. stalnih delovnih teles	Št. mest v stalnih delovnih telesih	Koeficient obremenjenosti
Slovenija				
1992-1996	90	24	375	4,16
1996-2000	90	26	379	4,21
2000-2004	90	19	309	3,43
2004-2008	90	23	298	3,31
2008-2012	90	23	316	3,51
Nemčija				
1990-1994	662	24*	808	1,22
1994-1998	672	22	730	1,08
1998-2002	669	23	698	1,04
2002-2005	603	21	621	1,03
2005-2009	614	22	634	1,03

*Nekatera statistika beleži tudi 25 delovnih teles, kajti 25-to delovno telo se je sredi mandata v odbor iz preoblikovalo pododbora.

Vir: Deutscher Bundestag, Državni zbor RS, Državni zbor RS (1996a), Državni zbor RS (2000a), Državni zbor RS (2004a), Državni zbor RS (2008a) in Feldkamp (2003).

Ustanovljeno število stalnih delovnih teles se po posameznih mandatih ne razlikuje preveč. V glavnem se v obeh parlamentih ustanavlja nekje med 20 in 25 stalnih delovnih teles. So pa za razliko od slovenskih delovnih teles, nemška veliko večja, saj štejejo v povprečju okrog 30 poslancev, slovenska pa le okrog 14. Velikost delovnih teles pa je povezana z obremenjenostjo poslancev. Ker so v Državnem zboru manjša delovna telesa, mora poslanec v povprečju sedeti v več delovnih telesih kot poslanec v Bundestagu. Tako je v zadnjem mandatu slovenski poslanec v povprečju član 3,51 delovnih teles, nemški poslanec pa le 1,03 delovnih teles. Tako so slovenski poslanci z delom v stalnih delovnih telesih dosti bolj obremenjeni kot nemški. In ker so delovna telesa Državnega zbora obenem tudi manjša, to lahko privede do problema sklepčnosti sej delovnih teles. Posledično pa tudi delovna telesa ne morejo prevzeti tolikšne odgovornosti za delo parlamenta.

Razdelitev predsedniških mest stalnih delovnih teles pa je pri obeh parlamentih podobna. Ponavadi se delovna telesa razdelijo med stranke glede na njihov volilni uspeh na volitvah. Je pa v Bundestagu prisotnih manj poslanskih skupin, zato je tudi razdelitev predsedniških mest lažja.

7.2 Delovanje delovnih teles v Državnem zboru in Bundestag-u

V prejšnjem poglavju sem prikazal obremenjenost poslancev z delom v delovnih telesih, v sledečem pa bomo primerjali aktivnosti delovnih teles. Predstavil bomo seje delovnih teles, ter na kakšen način se izvajajo. Nato pa še na kakšen način delovna telesa pridobivajo informacije, in pa kako poteka delo delovnih teles.

7.2.1 Seje

Poslanci se v delovnih telesih srečujejo na sejah. Seje so pomembne, saj v njih debatirajo, glasujejo in odločajo o zadevah, ki jih nato predstavijo na plenarnih sejah parlamenta. V tem poglavju bom predstavil značilnosti sej v delovnih telesih in trajanje sej delovnih teles v posameznem mandatnem obdobju.

Državni zbor:

Potek izvajanja sej delovnih teles je natančno opredeljen v Poslovniku Državnega zbora in sicer v 6. poglavju – *Delovna telesa*, pod točko *c) Naloge delovnih teles in način dela* od 41. do 56. člena. Med njimi jih velja nekaj izpostaviti: 47. člen govori o tem da, seje vodi in sklicuje predsednik delovnega telesa, ki prav tako mora skrbeti za pripravo poročil in sklepov delovnega telesa. Pri tem mu pomaga oz. ga nadomešča podpredsednik delovnega telesa. Velja omeniti tudi 48. člen:

S sklicem seje delovnega telesa se članom najkasneje štirinajst dni pred dnem, določenim za sejo, pošlje predlog dnevnega reda, morebitno mnenje vlade, kadar ni predlagateljica, mnenje zakonodajno-pravne službe in morebitna mnenja zainteresirane javnosti. V nujnih primerih se lahko seja delovnega telesa skliče tudi v krajšem roku po sklepu državnega zbora ali kolegija, na zahtevo tretjine članov delovnega telesa ali poslanske skupine oziroma po odločitvi predsednika delovnega telesa. Istočasno sme zasedati največ dvoje delovnih teles (PoDZ-1, 48. člen).

Izpostaviti je prav tako potrebno še 50. člen: »Predsednik delovnega telesa določi dnevni red seje delovnega telesa v skladu s programom dela državnega zbora, s terminskim programom in s predlogom dnevnega reda seje državnega zbora, s sklepom državnega zbora ali kolegija in s sklepi delovnega telesa« (PoDZ-1, 50. člen), in 52. člen, ki govori o sklepčnosti sej, ki so sklepčne, če se jih udeleži več kot polovica članov.

Delovanje delovnih teles v posameznem mandatnem obdobju pa vidimo s številom in trajanjem sej tega obdobja. V tabelah prikazujem: tabela 7.4: število plenarnih sej Državnega

zboru in število sej delovnih teles; v tabeli 7.5: čas trajanja sej delovnih teles in čas trajanja sej parlamenta.

Tabela 7.4: Število sej v Državnem zboru

Mandatno obdobje	Št. plenarnih sej DZ	Št. sej delovnih teles	Št. rednih sej DT	Št. nujnih sej DT*
1992-1996	93	1764	ni podatka	ni podatka
1996-2000	76	1486	1216	270
2000-2004	89	1173	756	417
2004-2008	81	1318	798	520

* Po novem poslovniku se seje več ne morejo sklicevati v krajšem roku od predpisanega. Pred sprejetjem novega poslovnika, so bile tudi izredne seje delovnih teles.

Vir: Državni zbor RS (1996b), Državni zbor RS (2000b), Državni zbor RS (2004b) in Državni zbor RS (2008b).

Tabela 7.5: Čas trajanja sej v Državnem zboru

Mandatno obdobje	Čas zasedanja v delovnih telesih	Čas zasedanja v parlamentu
1992-1996	4355ur	2662ur 42min
1996-2000	3169,43ur	1736ur 11min
2000-2004	2713ur 49min	1596ur 21min
2004-2008	3181ur 40min	1969ur 58min

Vir: Državni zbor RS (1996b), Državni zbor RS (2000b), Državni zbor RS (2004b) in Državni zbor RS (2008b).

Bundestag:

Tudi Poslovník Bundestaga v 59. in 60. členu govori o sejah delovnih teles. V obeh členih je izpostavljeno predvsem način sklicevanja sej in vloga predsednika delovnega telesa pri tem. 59. člen nalaga predsedujočemu pripravljanje, sklicevanje in vodenje seje. Po 60. členu ima predsednik pravico, da sam sklicuje seje, vendar morajo biti seje v okviru vnaprej določenih urnikov, predvidenih za seje. Urnike vnaprej določi kolegij predsednika Bundestaga¹⁶. Prav tako pa mora predsednik sklicati sejo, če to zahteva parlamentarna stranka, zastopana v določenem odboru, oz. vsaj ena tretjina članov odbora. Nadalje pa 61. člen opredeljuje dnevni red sej, v prvem odstavku tako pravi: »datum in dnevni red sej so določene s strani predsednika odbora, razen v primeru, če se odbor že prej ne odloči drugače. Dnevni red se mora članom odbora posredovati tri dni pred sejo« (GOBT, 61. člen). Izpostaviti velja v tem členu še tretji odstavek: »dnevni red se z vsako sejo odbora, skupaj z krajem, datumom in trajanjem seje mora sporočiti pristojnemu ministrstvu in Bundesratu« (GOBT, 61. člen). Poleg zgoraj dveh naštetih členov velja omeniti še dva člena: 67. člen, določa sklepčnost sej. Ta obstaja, ko je prisotna večina članov. Kot zadnji člen pa bi v tem kontekstu omenil še 73.

¹⁶ Ältensrat.

člen, ki pravi da se na vsaki seji naj vodijo zapisniki, ki morajo vsebovati vse predloge in sklepe sprejete na seji. Ob tem podrobnosti zapisnikov narejenih na zaprtih sejah za javnost ne postanejo dostopni javnosti, pač pa se javnosti prenesejo le zaključki.

Glede na to, da vsi podatki o delu delovnih teles niso dostopni, v tabeli 7.6 prikazujem: število plenarnih sej Bundestaga, čas trajanja sej Bundestaga in število sej delovnih teles.

Tabela 7.6: Število sej v Bundestagu

Mandatno obdobje	Št. plenarnih sej Bundestaga	Čas trajanja sej Bundestaga	Št. sej delovnih teles
1990-1994	243	1844 ur	2085
1994-1998	248	1864 ur	2058
1998-2002	253	1999 ur	2519
2002-2005	187	-	1624

Vir: Deutscher Bundestag in Feldkamp (2003).

Primerjava:

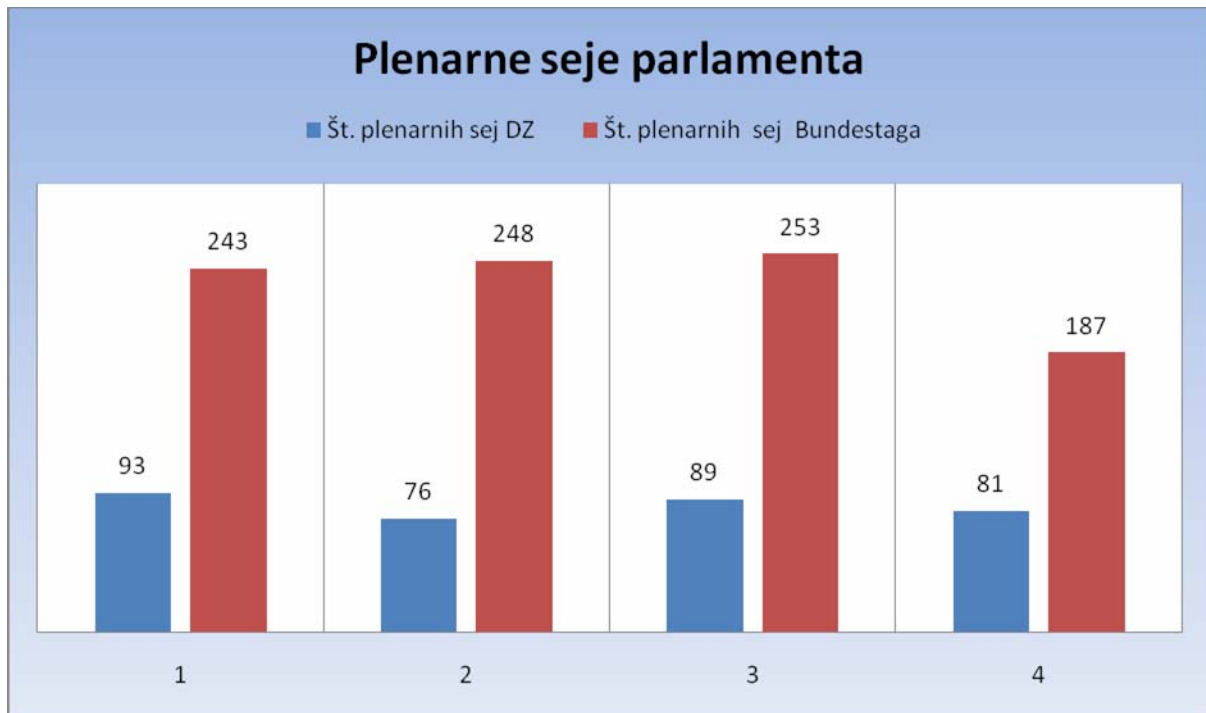
V primerjavo (tabela 7.7, slika 7.3 in slika 7.4) sem vključil prva štiri proučevana mandatna obdobja. 5. mandatno obdobje je v Sloveniji še v teku, zato ga ni mogoče vključiti. Ob tem je potrebno izpostaviti, da je mandatno obdobje 2002-2005 v Bundestagu trajalo le 3 leta.

Tabela 7.7: Primerjava sej Državnega zbora in Bundestaga

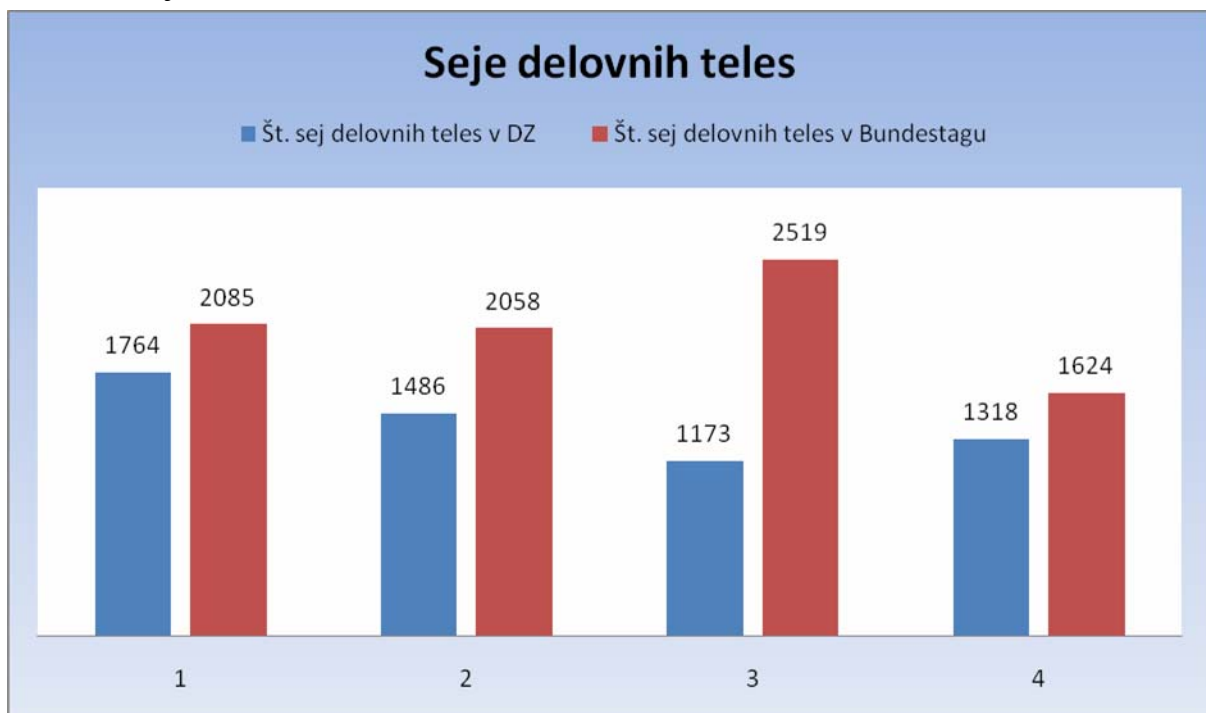
	Mandatno obdobje DZ	Št. plenarnih sej DZ	Št. sej delovnih teles v DZ	Mandatno obdobje Bundestag	Št. plenarnih sej Bundestaga	Št. sej delovnih teles v Bundestagu
1	1992-1996	93	1764	1990-1994	243	2085
2	1996-2000	76	1486	1994-1998	248	2058
3	2000-2004	89	1173	1998-2002	253	2519
4	2004-2008	81	1318	2002-2005	187	1624

Vir: Deutscher Bundestag, Državni zbor RS (1996b), Državni zbor RS (2000b), Državni zbor RS (2004b), Državni zbor RS (2008b) in Feldkamp (2003).

Slika 7.3: Plenarne seje parlamenta

Slika 7.4: Seje delovnih teles

7.2.2 Način izvajanja sej

Glede na način izvajanja sej bi izpostavil najpomembnejšo dilemo, to je, ali so seje lahko odprte ali zaprte za javnost. Zaprte seje za javnost omogočajo poslancem več maneverskega prostora glede soočanja mnenj ter glasovanja, in pa lažje »trgovanje« z glasovi. Seje, ki so

odprte za javnost pa poslanci poskušajo bolj izkoristiti za lastno promocijo. Zato je za bolj učinkovito delovanje in večjo samostojnost delovnih teles boljše, če so seje zaprte za javnost. Tako se poslanci lahko bolj poglobljeno ukvarjajo s problematiko na seji, posledično pa so tudi sklepi, amandmaji in drugi predlogi boljši.

Državni zbor:

V Državnem zboru je značilno, da so seje delovnih teles odprte za javnost. Poslovnik načina izvajanja sej (odprte/zaprte) sicer ne določa, se pa odprtost sej delovnih teles smatra kot javnost delovanja Državnega zbora in njegovih delovnih teles. Obstaja pa tudi možnost, da se določene seje zaprejo za javnost. Na podlagi prikazane statistike v Poročilih o delu Državnega zbora pa je razvidno, da je večina sej odprtih za javnost.

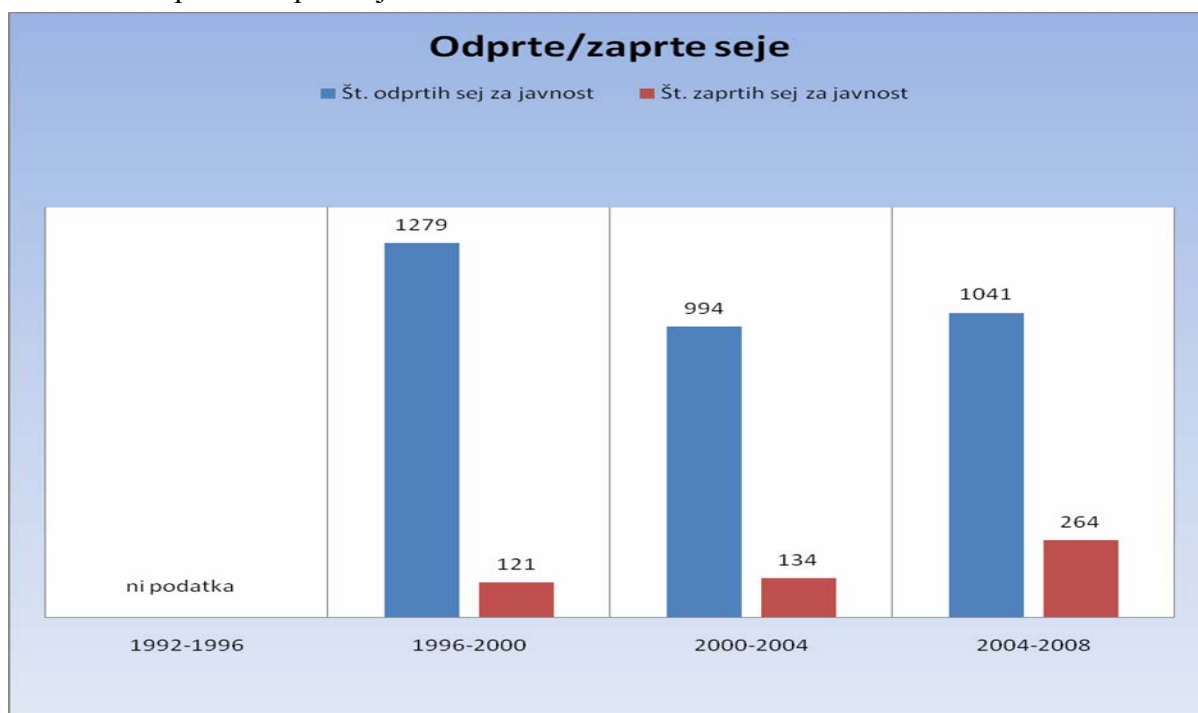
Tabela 7.8: Odprte in zaprte seje delovnih teles Državnega zbora

Mandatno obdobje	Št. odprtih sej za javnost*	Št. zaprtih sej za javnost
1992-1996	ni podatka	ni podatka
1996-2000	1279	121
2000-2004	994	134
2004-2008	1041	264

* brez korespondenčnih sej.

Vir: Državni zbor RS (1996b), Državni zbor RS (2000b), Državni zbor RS (2004b) in Državni zbor RS (2008b).

Slika 7.5: Odprte in zaprte seje

Bundestag:

Poslovník Bundestaga pa v 69. členu (Zaprte seje delovnih teles za javnost) ureja način izvajanja sej. Prvi odstavek tega člena navaja: »seje delovnih teles so v osnovi zaprte za javnost. Odbor pa lahko odloči, da za določeno diskusijo oz. del diskusije odpre sejo za javnost. Seja je javna takrat, ko se omogoči medijem in drugim obiskovalcem, da se je udeležijo« (GOBT, 69. člen). Ostali odstavki tega člena govorijo predvsem o ostalih udeležencih seje, npr., da se poslanci, ki niso člani delovnega telesa, lahko udeležijo zaprte seje, razen v posebnih primerih. Zaprtosti sej se dotika tudi 73. člen, ki pravi, da se tudi zapisniki ne smejo v celoti pokazati javnosti. V nemški statistiki se odprte seje za javnost prvič pojavijo komaj od 13. mandatnega obdobja (1994-1998) dalje.

Tabela 7.9: Odprta in zaprta zasedanja delovnih teles Bundestaga

Mandatno obdobje	Št. javnih zasedanj	Št. zasedanj zaprtih javnosti
1990-1994	-	2085
1994-1998	43	2015
1998-2002	83	2436
2002-2005 ¹⁷	31	1593

Vir: Deutscher Bundestag in Feldkamp (2003).

7.2.3 Pridobivanje informacij

Delovna telesa imajo možnost, da same zbirajo informacije o določeni problematiki. To pomeni, da lahko na seje povabijo strokovnjake z določenega področja, javnost, interesne skupine.

Državni zbor:

Poslovník določa na kakšen način se lahko zbirajo informacije. 45. člen v prvem odstavku pravi, da: »delovno telo lahko v okviru svojega delovnega področja zahteva od vlade in drugih državnih organov ter javnih zavodov, javnih podjetij in javnih skladov, katerih ustanoviteljica je država, pojasnila in podatke, ki jih potrebuje pri opravljanju svojih nalog« (PoDZ-1, 45. člen), prav tako pa so po tretjem odstavku »vlada, drugi državni organi, javni zavodi, javna podjetja in javni skladi, katerih ustanoviteljica je država dolžni nemudoma posredovati zahtevane podatke in posamezne dokumente, ki jih zahteva delovno telo iz prvega odstavka tega člena oziroma tretjina njegovih članov iz drugega odstavka tega člena,

¹⁷ Izračunano na podlagi podatkov dostopnih na internetni strani, ker so podatki zelo razdrobljeni je možnost tudi napake.

razen če bi to bilo v nasprotju z zakonom« (PoDZ-1, 45. člen). Po 46. členu lahko delovna telesa zbirajo informacije z vabljenjem strokovnjakov: »za pridobivanje informacij lahko delovno telo opravi javne predstavitve mnenj, na katere povabi strokovnjake in druge osebe, ki bi lahko dale koristne informacije. Sklic javne predstavitve mnenj z vprašanji, o katerih se želijo pridobiti informacije, se objavi v javnih glasilih. Delovno telo lahko vabljeni na javno predstavitev mnenj zaprosi, da svoja mnenja dajo tudi pisno« (PoDZ-1, 46, člen). In še 51. člen:

Na sejo delovnega telesa se k obravnavi posameznih točk dnevnega reda povabijo predlagatelji oziroma njihovi predstavniki in predstavniki vlade ter predstavniki zakonodajno-pravne službe, ki lahko sodelujejo v razpravi. Na sejo delovnega telesa se lahko k obravnavi posameznih točk dnevnega reda povabijo predstavniki institucij, katerih delo je neposredno povezano z vsebino obravnavanih vprašanj, strokovnjaki in predstavniki zainteresirane javnosti, ki lahko na seji izjavijo in obrazložijo svoja mnenja in stališča o obravnavani zadevi (PoDZ, 51. člen).

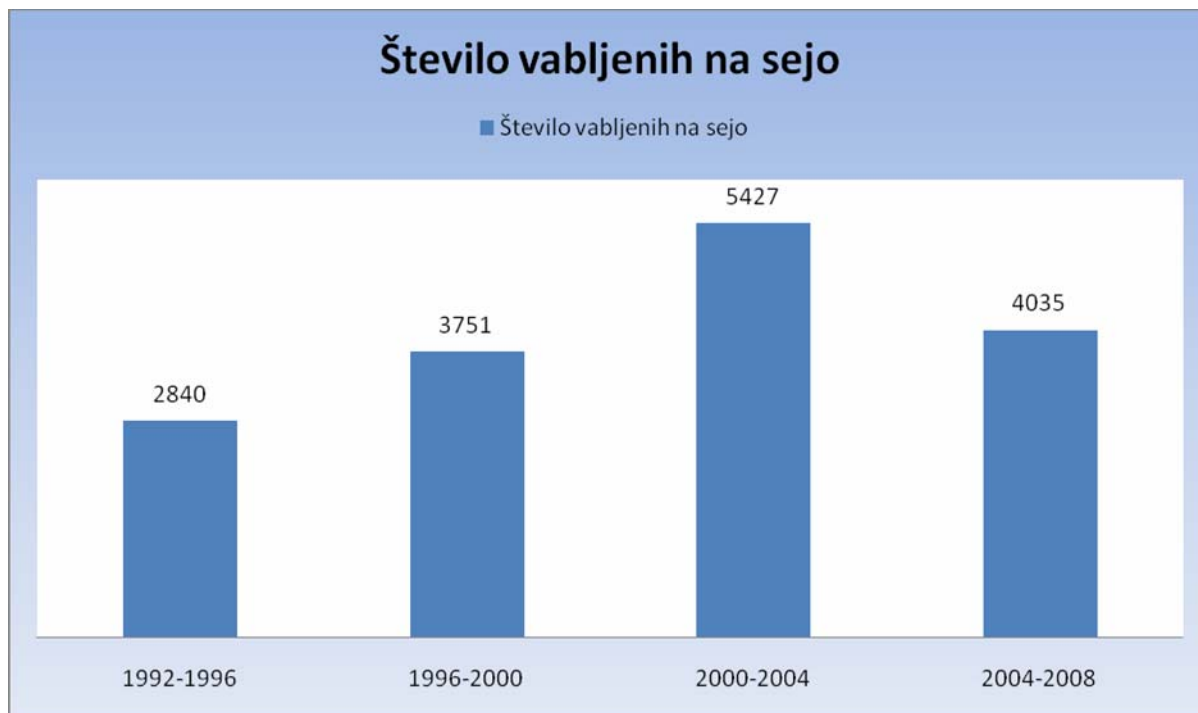
Slovenska statistika beleži število naročenih raziskav in število vabljenih na sejo, v katere so vštetih zunanji strokovnjaki, predstavniki zainteresirane javnosti, predlagatelji, predstavniki vlade in predstavniki institucij, katerih delo je neposredno povezano z vsebino obravnavanih vprašanj.

Tabela 7.10: Število vabljenih na seje delovnih teles v Državnem zboru

Mandatno obdobje	Število vabljenih na sejo*	Število naročenih raziskav
1992-1996	2840	40
1996-2000	3751	32
2000-2004	5427	29
2004-2008	4035	31

*Zaradi spremembe poslovnika je v 3. mandatnem obdobju naraslo število vabljenih na seje. Vir: Državni zbor RS (1996b), Državni zbor RS (2000b), Državni zbor RS (2004b) in Državni zbor RS (2008b).

Slika 7.6: Število vabljenih na seje delovnih teles Državnega zbora

Bundestag:

V Bundestagu pa delovna telesa za pridobivanje informacij opravljajo t.i. javna zaslišanja. 68. člen Poslovnika v tem primeru navaja: »odbor ima pravico, da zahteva prisotnost člana zvezne vlade, kar velja tudi v primeru zaslišanja odprtega za javnost. Sklep o tem predlogu pa se mora sprejeti na seji, ki je zaprta za javnost« (GOBT, 68. člen). Posebej pa je javnim zaslišanjem namenjen 70. člen, ki v prvem odstavku pravi: »za namen pridobivanja informacij o določeni tematiki, lahko odbor izvede javna zaslišanja strokovnjakov, predstavnikov interesnih skupin in ostalih oseb, ki lahko nudijo informacije« (GOBT, 70. člen), to pa velja tako za zaslišanja zaprta za javnost, kot tista odprta za javnost. Preostali odstavki tega člena pa se nanašajo na to, na kakšen način naj poteka zaslihanje oz. katero delovno telo ga opravlja (matično oz. zainteresirano).

V Bundestagu nekoliko drugače merijo statistiko. Tako ne merijo števila vabljenih strokovnjakov, pač pa le koliko je bilo javnih zaslihanj in koliko tem je bilo obravnavanih na javnih zaslihanjih.

Tabela 7.11: Število javnih zaslišanj v Bundestagu

Mandatno obdobje	Število javnih zaslišanj	Število obravnavanih tem na javnih zaslišanjih
1990-1994	217	197
1994-1998	209	194
1998-2002	300	271
2002-2005 ¹⁸	244	-

Vir: Deutscher Bundestag in Feldkamp (2003).

7.2.3 Delo delovnih teles

Na sejah delovnih teles poslanci obravnavajo predloge zakonov. Delovno telo lahko predlog obravnava kot matično delovno telo, določi ga predsednik Parlamenta, ali kot zainteresirano delovno telo. Delovna telesa v glavnem obravnavajo zakonske predloge kot matična delovna telesa. Poleg tega vlagajo na zakone tudi amandmaje.

Državni zbor:

Slovenski Državni zbor glede dela svojih delovnih teles vodi dokaj obsežno statistiko. Kot najpomembnejšo velja izpostaviti število obravnavanih zakonov kot matično delovno telo, število obravnavanih zakonov kot zainteresirano delovno telo in število amandmajev.

Tabela 7.12: Število obravnavanih zakonov v delovnih telesih Državnega zbora

Mandatno obdobje	Št. zakonov obravnavanih kot MDT	Št. zakonov obravnavanih kot ZDT	Št. vloženih amandmajev
1992-1996	1421	616	ni podatka
1996-2000	1188	277	3205
2000-2004	969	74	3737
2004-2008	721	90	3025

Vir: Državni zbor RS (1996b), Državni zbor RS (2000b), Državni zbor RS (2004b) in Državni zbor RS (2008b).

Bundestag:

Nasprotno pa v Bundestagu kljub obsežni statistiki, ki jo vodijo, ni mogoče opaziti podobnih statičnih podatkov o delu delovnih teles, kot jih lahko vidimo v Državnem zboru. Predvsem statistični podatki o delu delovnih teles so dokaj skopi. To gre pripisati tudi Poslovníku, ki določa, da so seje zaprte za javnost. 73. člen Poslovníka celo pravi, da sam zapisnik ne sme postati dostopen javnosti, pač pa le zaključki zapiska. Zaradi tega direktne statistične primerjave med Državnim zborom in Bundestagom ne moremo prikazati.

¹⁸ Izračunano na podlagi podatkov dostopnih na internetni strani, ker so podatki zelo razdrobljeni je možnost tudi napake.

Lahko pa delo nemških delovnih teles povzamem s teorijo, kot jo navaja uradna internetna stran Bundestaga, o nalogah delovnih teles (Deutscher Bundestag) in uradna publikacija delovnih teles (Deutscher Bundestag (2007)). Po prvem branju na skupni seji v Bundestagu se osnutek zakona pošlje ustreznemu delovnemu telesu, v katerem se nato obravnava in razpravlja o njem navadno tako dolgo in do te stopnje, da na koncu razprave postane to že osnutek delovnega telesa. Delovno telo pa lahko predlog zakona tudi zavrne. Za proces sprejemanja zakonodaje delovna telesa opravijo velik del tehničnega dela.

8 Zaključek

Tematiko diplomske naloge sem peljali v smeri, ki naj bi pokazala razliko v delovanju med mladim parlamentom in parlamentom z dolgo tradicijo. Ravno delovna telesa so to področje parlamenta, ki prevzemajo velik del dela, in ponujajo možnost primerjave dveh konceptov oz. tradicij. Zaradi omejenih možnosti raziskovanja je dejansko v diplomski nalogi nemogoče v celoti in natančno razložiti raziskovanega področja. V zaključku bom zato najprej predstavil razlago hipotez, nadalje pa še ostale zaključke, ki so se pojavili med samim pisanjem diplomske naloge.

Po opravljenem teoretičnem in empiričnem delu lahko razložim hipoteze. Za prvo hipotezo: *Slovenski Državni zbor ima manj poslancev kot Nemški Bundestag, obenem pa ima več delovnih teles. Slovenski poslanci morajo posledično sedeti v več delovnih telesih kot nemški, kar pomeni, da so slovenski poslanci v primerjavi z nemškimi preobremenjeni, to pa posledično vpliva tudi na slabšo kvaliteto odločanja in argumentacije v delovnih telesih,* lahko glede na opravljeno raziskavo rečem, da se hipoteza potrjuje. V Bundestagu se kaže večje število tistih poslancev, ki ponovijo poslanski mandat. In tudi poslanci v Bundestagu so znatno manj obremenjeni s članstvom v delovnih telesih, kot poslanci v Državnem zboru. Tako so povprečno poslanci Bundestaga člani le enega delovnega telesa, medtem ko so poslanci Državnega zbora člani v povprečju več kot v treh delovnih telesih.

Če se glede na opravljen obseg raziskave prva hipoteza jasno potrdi, pa to ne morem reči za drugo hipotezo: *Slovenska delovna telesa še vedno niso: a) dovolj aktivna (v zakonodajnem in drugih postopkih), in b) samostojna (glede pristojnosti). Zato imajo slovenska stalna delovna telesa manjšo odgovornost v zakonodajnem postopku, in tudi njihovo delovanje je manj racionalno kot delovanje nemških stalnih delovnih teles oz. so manj učinkovita. S tem je tudi splošna učinkovitost Državnega zbora manjša.* Težko je opredeliti predvsem prvi del hipoteze pod točko a) aktivnost delovnih teles v zakonodajnem procesu je lahko zelo širok pojem, in ga je predvsem težko zelo natančno opredeliti. Drugi problem pa je tudi samo zbiranje podatkov, predvsem statističnih. Pojavile so se težave pri pridobivanju statističnih podatkov o Bundestagu, saj nekatero statistiko beležijo drugače kot v Državnem zboru, določeni statistični podatki pa javnosti niso niti dostopni. Zato glede na, omejen, obseg raziskave ni mogoče reči, da delovna telesa v Državnem zboru niso dovolj aktivna v zakonodajnem postopku. Zato se pa drugi del hipoteze pod točko b) pokaže kot pravilen. Samostojnost delovnih teles v Državnem zboru ovira predvsem to, da so seje odprte za javnost. To poslancem v delovnih telesih v določeni meri onemogoča konstruktivno debato in »prispeva«

predvsem k lastni promociji. V nasprotju pa je večina sej delovnih teles Bundestaga zaprta za javnost, in se v njih razvije bolj konstruktivna debata.

Skozi diplomsko nalogo kot celoto pa je vidna še ena teza, ki ga pred začetkom pisanja nisem predvidel. To je kontinuiteta dela v delovnih telesih, ki se kaže v Bundestegu bolj kot v Državnem zboru. To vidim najprej že v odstotku poslancev, ki ponovijo mandat. V Državnem zboru se odstotek ponovljenih poslancev giblje med 29 in 44 odstotki, v Bundestagu pa kar med 60 in 71 odstotki. Ob tem je pomembno še število delovnih teles na poslanca, ki je v Nemčiji racionalno porazdeljeno, v Sloveniji pa ne. Poslanci se v delovnih telesih razporedijo po tistih področjih, ki so jim strokovno bližja, in tako se v Nemčiji poslanci, ker so člani v povprečju le enega delovnega telesa, lažje razporedijo v njih. Obenem je tudi več poslancev, ki so že bili člani delovnih teles, ki s tem pripomorejo k večji kontinuiteti dela, razprave in odločanja v njih. To sta vsekakor dva pomembna elementa, ki kažeta kontinuiteto dela, nikakor pa ne edina. V raziskavi vidim še ostale elemente, ki so posledica dveh zgoraj navedenih elementov. En od njih je vsekakor število sej parlamenta in število sej delovnih teles. Kot je razvidno iz tabele 7.7 je razpon plenarnih sej Bundestaga¹⁹ od 243 do 253, medtem ko število plenarnih sej Državnega zbora variira med 76 najmanj in 93 največ sej. Prav tako pa je pri številu sej delovnih teles v Bundestagu 2085 in 2519, s tem da se je v zadnjih dveh mandatnih obdobjih število sej znatno povečalo. V nasprotju pa je število sej delovnih teles Državnega zbora padalo iz 1764 do 1318. To pomeni, da poslanci v nemških delovnih telesih razpravljajo več in dosegaajo več kompromisov. Slednje jim je med drugim omogočeno tudi z zaprtostjo sej za javnost, ki je še drugi pomemben element, ki daje večjo možnost za kontinuiteto dela.

V primerjavi med »mladim« in »starim« parlamentom lahko na podlagi ugotovitev razliko strnem v naslednjih treh točkah:

- a) v mladem parlamentu so poslanci bolj obremenjeni z delom v delovnih telesih;
- b) v mladem parlamentu so delovna telesa manj samostojna;
- c) v mladem parlamentu je manjša kontinuiteta dela.

Kako izboljšati delovanje delovnih teles v Državnem zboru? Če začnemo z zadnjo točko, kontinuiteto delovanja, potem ugotovimo, da je za to potreben vsekakor čas. Opazno je, da v zadnjih mandatnih obdobjih narašča število ponovno izvoljenih poslancev, racionaliziralo se je število sej ipd. Kontinuiteta je naraven proces, ki ne pride čez noč, zato bomo lahko šele

¹⁹ Ni upoštevano 15. mandatno obdobje, ker je trajalo samo 3 leta.

čez nekaj mandatnih obdobjih ugotavljali, da je Državni zbor racionaliziral in izboljšal svoje delovanje. V ostalih dveh točkah pa bi Državni zbor lahko izboljšal delovanje delovnih teles z različnimi tehničnimi spremembami. Kot ena izmed rešitev, vendar verjetno ne najbolj učinkovita, bi bilo povečanje števila članov v delovnih telesih, vendar bi se ob tej rešitvi pojavila še večja težava s sklepčnostjo sej. Druga verjetno bolj učinkovita rešitev bi bila v zmanjšanju števila delovnih teles, vendar bi se morala ob tem tudi rekonstruirati izvršna oblast z zmanjševanjem števila ministrstev. Ta rešitev bi vsaj kratkoročno, zagotovo pripomogla k manjši obremenjenosti poslancev s članstvom v delovnih telesih. Tretja, najenostavnejša, rešitev bi bila povečanje števila poslancev v Državnem zboru. S tem bi pridobili več ljudi, ki bi se porazdelili po delovnih telesih, in s tem bi en poslanec sigurno bil manj obremenjen z delom v odborih. Nobena od treh rešitev ni idealna, in verjetno bi se za najboljši scenarij pokazala kombinacija vseh treh rešitev. Za učinkovito in racionalno delovanje delovnih teles bi bila potrebna sprememba Poslovnika. Menim, da bi morali poslanci uzakoniti zaprtost sej delovnih teles za javnost po vzoru Bundestaga. S tem pa bi se moral omejiti tudi dostop javnosti do določenih sklepov, ki se sprejmejo na sejah.

Ob tem se poraja tudi ugotovitev, da slabše delovanje delovnih teles vpliva na slabše delo celotnega parlamenta. V praksi to pomeni, da se slabše razpravljanje na sejah delovnih teles odraža s slabšimi razpravami na plenarnih sejah. Posledično to pomeni, da so sprejeti »slabši« zakoni. Kot so že ugotavljali nekateri avtorji, npr. Mezey (1979), so za dobro delovanje parlamenta pomembna močna delovna telesa. Močna delovna telesa pripomorejo k boljšemu in učinkovitejšemu delovanju parlamenta. Moč parlamenta se torej kaže z razvitostjo in učinkovitim delom delovnih teles. Tako bi lahko na podlagi opravljene primerjave rekli, da delovna telesa v Državnem zboru niso tako močna kot delovna telesa v Bundestagu, posledično je tudi parlament kot celota manj učinkovit. Zato bi zgoraj naštetе rešitve, ki bi lahko izboljšale delovanje delovnih teles, vsekakor pripomogle tudi k boljšemu delovanju parlamenta. Mlad parlament mora zato izboljšati učinkovitost dela posameznih svojih enot, saj se bo tako izboljšal tudi sam kot celota.

Kot zaključno misel bi navedel, da bi se z malo konsenza in veliko politične volje dalo delovanje parlamenta bistveno izboljšati, s tem pa bi pripomogli k večjemu dvigu politične kulture v celoti.

9 Literatura:

1. Brezovšek, Marjan. 2002. Volitve in politično predstavništvo. V *Parlamentarne volitve 2000*, ur. Danica Fink-Hafner in Tomaž Boh, 51-69. Ljubljana: FDV.
2. Brezovšek, Marjan, Miro Haček in Milan Zver. 2008. *Organizacija oblasti v Sloveniji*. Ljubljana: FDV.
3. Cerar, Miro ml, Bojan Balkovec, Marko Pogačnik, Sergij Vilfan in Drago Zajc. 2007. *Državni zbor Republike Slovenije (2. spremenjena in dopolnjena izdaja)*. Ljubljana: Državni zbor.
4. Delo.si. 2005. *Začetek velike koalicije*. Dostopno prek: <http://www.delo.si/clanek/o100411> (24. november 2009).
5. *Deutscher Bundestag*. Dostopno prek: <http://www.bundestag.de/> (23. november 2009).
6. Deutscher Bundestag. 2006. *Deutscher Bundestag 16. Wahlperiode*. Berlin: Deutscher Bundestag.
7. --- 2007. *Die Ausschüsse des Bundestages*. Berlin: Deutscher Bundestag. Dostopno prek: <https://www.btg-bestellservice.de/pdf/40132500.pdf> (23. november 2009).
8. --- 2008a. *Fraktionen im Bundestag*. Berlin: Deutscher Bundestag. Dostopno prek: <https://www.btg-bestellservice.de/pdf/40137500.pdf> (23. november 2009).
9. --- 2008b. *Parlamentsdeutsch: Erläuterungen zu parlamentarischen Begriffen*. Berlin: Deutscher Bundestag. Dostopno prek: <https://www.btg-bestellservice.de/pdf/40351000.pdf> (23. november 2009).
10. --- 2009. *Der Deutsche Bundestag*. Berlin: Deutscher Bundestag.
11. *Državni zbor RS*. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/> (24. november 2009).

12. Državni zbor RS. 1996a. *Državni zbor Republike Slovenije v 1. mandatnem obdobju 1992 – 1996*. Ljubljana: Državni zbor Republike Slovenije. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=105> (25. november 2009).
13. --- 1996b. *Poročilo za obdobje 23.12.92 do 16.10.96*. Ljubljana: Državni zbor RS. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=105> (25. november 2009).
14. --- 2000a. *Državni zbor Republike Slovenije v 2. mandatnem obdobju 1996 – 2000*. Ljubljana: Državni zbor Republike Slovenije. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=105> (25. november 2009).
15. --- 2000b. *Poročilo o delu Državnega zbora v mandatnem obdobju 1996-2000*. Ljubljana: Državni zbor RS. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=105> (25. november 2009).
16. --- 2004a. *Državni zbor Republike Slovenije v 3. mandatnem obdobju 2000 – 2004*. Ljubljana: Državni zbor Republike Slovenije. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=105> (25. november 2009).
17. --- 2004b. *Poročilo o delu Državnega zbora v mandatnem obdobju 2000-2004*. Ljubljana: Državni zbor RS. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=105> (25. november 2009).
18. --- 2008a. *Državni zbor Republike Slovenije v 4. mandatnem obdobju 2004 – 2008*. Ljubljana: Državni zbor Republike Slovenije. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=105> (25. november 2009).
19. --- 2008b. *Poročilo o delu Državnega zbora v mandatnem obdobju 2004-2008*. Ljubljana: Državni zbor RS. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=105> (25. november 2009).
20. Feldkamp, Michael F. in Christa Sommer. 2003. *Parlamets- und Wahlsstatistik des Deurtchen Bundestages 1949-2002/03*. Belin: Deutscher Bundestag.

21. *Geschäftsordnung des Deutschen Bundestages*. (GOBT oder BTGO). Pössneck: GGP Media GmbH.
22. *Gesetz über die Rechtsverhältnisse der Mitglieder des Deutschen Bundestages*. (Abgeordnetengesetz - AbgG). BGBl. I S. 700. Dostopno prek: <http://www.gesetze-im-internet.de/abgg/BJNR102970977.html> (23. november 2009).
23. *Gesetz zur Regelung des Rechts der Untersuchungsausschüsse des Deutschen Bundestages*. (Untersuchungsausschussgesetz - PUAG). BGBl. I S. 1142. Dostopno prek: <http://www.gesetze-im-internet.de/puag/BJNR114210001.html> (23. november 2009).
24. Golubič, Marko. 1996. Vpliv uporabe različnih volilnih sistemov na sestavo državnega zbora Republike Slovenije. V *Volilni sistemi (zbornik)*, ur. Slavko Gaber, 305 – 346. Ljubljana: Knjižna zbirka Krt 96.
25. Grad, France. 2000. *Parlament in vlada*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
26. --- 2004. *Volitve in volilni sistem*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
27. Grad, France, Marko Golubič, Metka Lumbar in Pavel Svete. 2004. *Predpisi o volitvah v Državni zbor 2004*. Ljubljana: Uradni list republike Slovenije.
28. *Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland*. (GG). Berlin: Deutscher Bundestag.
29. Höhlscheidt, Sven. 2001. The German Bundestag: From Benevolent 'Weakness' Towards Supportive Scrutiny. V *National Parliaments on their ways to Europe: Losers or Latecomers*, ur. Andreas Maurer in Wolfgang Wessels, 117-146. Baden-Baden. Dostopno prek: http://aei.pitt.edu/1476/01/National_Parliaments_Losers_or_Latecomers.pdf (25. november 2009).

30. Igličar, Albin. 2005. Vpliv evropske zakonodaje na slovenski pravni sistem. V *Slovenija v EU: zmožnosti in priložnosti*, ur. Miro Haček in Drago Zajc, 93–106. Ljubljana: FDV.
31. Krašovec, Alenka. 2000. *Moč v političnih strankah*. Ljubljana: FDV.
32. --- 2004. *Delovna telesa DZ kot osrednje mesto sodelovanja med zakonodajno vejo oblasti in civilno družbo v procesih oblikovanja javnih politik. Končno poročilo, 2. del*. Ljubljana: FDV, Inštitut za družbene vede, Center za politološke raziskave. Dostopno prek: <http://www.dz-rs.si/index.php?id=103> (25. november 2009).
33. Krašovec, Tatjana. 2006. Sodelovanje med državnim zborom in vlado Republike Slovenije po vključitvi v Evropsko unijo – prve izkušnje. V *Demokracija v globalizaciji – globalizacija v demokraciji*, ur. Miro Haček in Drago Zajc, 277–293. Ljubljana: FDV.
34. Mezey, Michael. 1979. *Comparative legislatures*. NC: Duke University Press. Durham.
35. Mozetič, Miroslav. 2000. *Parlamentarna preiskava v pravnem sistemu Republike Slovenija*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
36. Pitamic, Leonid. 1927/1996. *Država*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
37. *Poslovník Državnega zbora*. Uradno prečiščeno besedilo (PoDZ-1-UPB1) z razlagami. 2007. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
38. Prunk, Janko. 2002. *Kratka zgodovina Slovenije*. Ljubljana: Založba Grad.
39. Saalfeld, Thomas. 2004. The German houses of parliament and European integration. V *National parliaments and the European Union*, ur. Philip Norton, 12-34. Routledge: London and New York.

40. *Ustava Republike Slovenije*. (URS). Šesta, dopolnjena izdaja. 2007. Ljubljana: GV Založba.
41. Wikipedia. 2009a: *Bundestag*. Dostopno prek: <http://de.wikipedia.org/wiki/Bundestag> (23. november 2009).
42. --- 2009b: *Bundestagsausschuss*. Dostopno prek: <http://de.wikipedia.org/wiki/Bundestagsausschuss> (23. november 2009).
43. Zajc, Drago. 1991a. *Vloga parlamentarnih delovnih teles v legislativnem procesu*. Teorija in praksa 28 (3-4/1991): 362–366.
44. --- 1991b. Politčna modernizacija in transformacija slovenskega parlamenta. V *Parlamentarizem: dileme in perspektive. Zbornik referatov. Politološki dnevi, Ankaran, 31. maj in 1. junij 1991*, ur. Stane Kranjc in Berni Strmičnik, 157-166. Ljubljana: Slovensko politološko društvo.
45. --- 1996. Delovna telesa v Državnem zboru. Primerjava vloge delovnih teles v novih parlamentih. V *Slovenski parlament – izkušnje in perspektive. Zbornik referatov. Politološki dnevi, Portorož, 31. maj in 1. junij 1996*, ur. Marjan Brezovšek, 57-74. Ljubljana: Slovensko politološko društvo.
46. --- 1999. Institucionalizacija slovenskega Državnega zbora – proceduralni standardi, vodenje in distribucija moči v procesu odločanja. V *Parlamentarno vodenje*, ur. Drago Zajc, 12 – 27. Ljubljana: Državni zbor Republike Slovenije.
47. --- 2000a. *Parlamentarno odločanje*. Ljubljana: FDV.
48. --- 2000b. Slovenski parlamentarizem in učinkovitost slovenskega parlamenta. V *Razvoj slovenskega parlamentarizma. Kolokvij ob 10. obletnici parlamentarizma v Sloveniji. Zbornik referatov, koreferatov in razprav*, ur. Janez Pezelj, 93-114. Ljubljana: DZ RS (Zbirka poslanske pisarne/DZ RS).

49. --- 2002. *Vloga nacionalnih parlamentov pri oblikovanju nacionalnih interesov v procesu globalizacije in vstopanja v EU*. Teorija in praksa 39 (4/2002): 669–690.
50. --- 2004. *Razvoj parlamentarizma*. Ljubljana: FDV.
51. --- 2005. Spremenjene funkcije nacionalnega parlamenta po vstopu v EU (moč nacionalnega parlamenta v odnosu do vlade – primer Državnega zbora RS). V *Slovenija v EU: zmožnosti in priložnosti*, ur. Miro Haček in Drago Zajc, 107 – 120. Ljubljana: FDV.
52. --- 2009. *Sodobni parlamentarizem in proces zakonodajnega odločanja: (s posebnim poudarkom na Državnem zboru RS)*. Ljubljana: FDV.
53. *Zakon o parlamentarni preiskavi (ZPPre)*. Ur. l. RS 63/1993 (19. november 1993).
54. *Zakon o poslancih. (ZPos – UPB2)*. Ur. l. RS 112/2005. Dostopno prek: <http://lem-computers.net/ZazeniZakonPoslanci.html> (25. november 2009).
55. *Zakon o volitvah v Državni zbor. (ZVDZ-UPB1)*. Ur. l. RS 109/2006 (20. junij 2007).

Priloge:

Priloga A: Odbori 12. Bundestaga: 1990-1994

Št.	Odbor	Predsednik	Stranka	Koal/Opo
1	Odbor za volitve, imuniteto in Poslovník(Ausschuss für Wahlprüfung, Immunität und Geschäftsordnung)	Dieter Wiefelspütz	SPD	Opozicija
2	Odbor za peticije (Petitionsausschuss)	Gero Pfennig	CDU/CSU	Koalicija
3	Odbor za zunanje zadeve (Auswärtiger Ausschuss)	Hans Stercken	CDU/CSU	Koalicija
4	Odbor za notranje zadeve (Innenausschuss)	Hans Gottfried Bernrath	SPD	Opozicija
5	Odbor za šport (Sportausschuss)	Ferdinand Tillmann	CDU/CSU	Koalicija
6	Odbor za pravosodje (Rechtsausschuss)	Herbert Helmrich od 21.5.1992 Horst Eylmann	CDU/CSU	Koalicija
7	Odbor za finance (Finanzausschuss)	Hans-Hermann Gattermann od 24.2.1994 Hermann Rind	FDP	Koalicija
8	Odbor za proračun (Haushaltsausschuss)	Rudi Walther	SPD	Opozicija
9	Odbor za gospodarstvo (Ausschuss für Wirtschaft)	Friedhelm Ost	CDU/CSU	Koalicija
10	Odbor za prehrano, kmetijstvo in gozdarstvo(Ausschuss für Ernährung, Landwirtschaft und Forsten)	Siegfried Hornung	CDU/CSU	Koalicija
11	Odbor za delo in socialne zadeve(Ausschuss für Arbeit und Sozialordnung)	Günther Heyenn	SPD	Opozicija
12	Odbor za obrambo (Verteidigungsausschuss)	Fritz Wittmann	CDU/CSU	Koalicija
13	Odbor za družino in starejše (Ausschuss für Familie und Senioren)	Rainer Eppelmann od 10.3.1993 Walter Link	CDU/CSU	Koalicija
14	Odbor za ženske in mladino (Ausschuss für Frauen und Jugend)	Edith Niehuis	SPD	Opozicija
15	Odbor za zdravstvo (Ausschuss für Gesundheit)	Dieter Thomae	FDP	Koalicija
16	Odbor za promet (Ausschuss für Verkehr)	Dionys Jobst	CDU/CSU	Koalicija
17	Odbor za okolje, naravo in varnost reaktorja (Ausschuss für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit)	Wolfgang von Geldern	CDU/CSU	Koalicija
18	Odbor za pošto in telekomunikacije (Ausschuss für Post und Telekommunikation)	Peter Paterna	SPD	Opozicija
19	Odbor za prostor, gradbeništvo in urbanizem (Ausschuss für Raumordnung, Bauwesen und Städtebau)	Friedrich-Adolf Jahn od 12.2.1992 Werner Dörflinger	CDU/CSU	Koalicija
20	Odbor za raziskovanje, tehnologijo in oceno tehničnega napredka (Ausschuss für Forschung, Technologie und Technikfolgenabschätzung)	Wolf-Michael Catenhusen	SPD	Opozicija
21	Odbor za izobraževanje in znanost (Ausschuss für Bildung und Wissenschaft)	Eckart Kuhlwein	SPD	Opozicija
22	Odbor za gospodarsko sodelovanje (Ausschuss für wirtschaftliche Zusammenarbeit)	Uwe Holtz	SPD	Opozicija
23	Odbor za tujski promet in turizem (Ausschuss für Fremdenverkehr und Tourismus)	Olaf Feldmann	FDP	Koalicija
24	Odbor za zadeve EU (EG-Ausschuss)	Renate Hellwig	CDU/CSU	Koalicija
25	Odbor za zavod, ki pokriva družbe za fiduciarne posle (Ausschuss Treuhandanstalt)	Arnulf Kriedner	CDU/CSU	Koalicija

Vir: Wikipedia (2009b).

Priloga B: Odbori 13. Bundestaga: 1994 -1998

	Odbor	Predsednik	Stranka	Koal/Opo
1	Odbor za volitve, imuniteto in Poslovník (Ausschuss für Wahlprüfung, Immunität und Geschäftsordnung)	Dieter Wiefelspütz	SPD	Opozicija
2	Odbor za peticije (Petitionsausschuss)	Christa Nickels	Grünen	Opozicija
3	Odbor za zunanje zadeve (Auswärtiger Ausschuss)	Karl-Heinz Hornhues	CDU/CSU	Koalicija
4	Odbor za notranje zadeve (Innenausschuss)	Hans Gottfried Bernrath od 18.1.1995: Willfried Penner	SPD	Opozicija
5	Odbor za šport (Sportausschuss)	Engelbert Nelle	CDU/CSU	Koalicija
6	Odbor za pravosodje (Rechtsausschuss)	Horst Eylmann	CDU/CSU	Koalicija
7	Odbor za finance (Finanzausschuss)	Carl-Ludwig Thiele	FDP	Koalicija
8	Odbor za proračun (Haushaltsausschuss)	Helmut Wieczorek	SPD	Opozicija
9	Odbor za gospodarstvo (Ausschuss für Wirtschaft)	Friedhelm Ost	CDU/CSU	Koalicija
10	Odbor za prehrano, kmetijstvo in gozdarstvo (Ausschuss für Ernährung, Landwirtschaft und Forsten)	Peter Harry Carstensen	CDU/CSU	Koalicija
11	Odbor za delo in socialne zadeve (Ausschuss für Arbeit und Sozialordnung)	Ulrike Mascher	SPD	Opozicija
12	Odbor za obrambo (Verteidigungsausschuss)	Klaus Rose od 29.1.1997: Kurt J. Rossmanith	CDU/CSU	Koalicija
13	Odbor za družino, starejše, ženske in mladino (Ausschuss für Familie, Senioren, Frauen und Jugend)	Edith Niehuis	SPD	Opozicija
14	Odbor za zdravstvo (Ausschuss für Gesundheit)	Dieter Thomae	FDP	Koalicija
15	Odbor za promet (Ausschuss für Verkehr)	Dionys Jobst	CDU/CSU	Koalicija
16	Odbor za okolje, naravo in varnost reaktorja (Ausschuss für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit)	Hans Peter Schmitz	CDU/CSU	Koalicija
17	Odbor za pošto in telekomunikacije (Ausschuss für Post und Telekommunikation)	Arne Börnsen od 11.2.1998: Klaus Barthel	SPD	Opozicija
18	Odbor za prostor, gradbeništvo in urbanizem (Ausschuss für Raumordnung, Bauwesen und Städtebau)	Werner Dörflinger	CDU/CSU	Koalicija
19	Odbor za izobraževanje, znanost, raziskovanje, tehnologijo in oceno tehničnega napredka (Ausschuss für Bildung, Wissenschaft, Forschung, Technologie und Technikfolgenabschätzung)	Edelgard Bulmahn od 26.6.1996: Doris Odendahl	SPD	Opozicija
20	Odbor za gospodarsko sodelovanje in razvoj (Ausschuss für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung)	Manfred Lischewski	CDU/CSU	Koalicija
21	Odbor za tujski promet in turizem (Ausschuss für Fremdenverkehr und Tourismus)	Halo Saibold	Grünen	Opozicija
22	Odbor za zadeve EU (Ausschuss für Angelegenheiten der Europäischen Union)	Norbert Wieczorek	SPD	Opozicija

Vir: Wikipedia (2009b).

Priloga C: Odbori 14. Bundestaga: 1998 -2002

	Odbor	Predsednik	Stranka	Koal/Opo
1	Odbor za volitve, imuniteto in Poslovník (Ausschuss für Wahlprüfung, Immunität und Geschäftsordnung)	Erika Simm	SPD	Koalicija
2	Odbor za peticije (Petitionsausschuss)	Heidemarie Lüth	PDS	Opozicija
3	Odbor za zunanje zadeve (Auswärtiger Ausschuss)	Hans-Ulrich Klose	SPD	Koalicija
4	Odbor za notranje zadeve (Innenausschuss)	Willfried Penner od 17.5.2000: Ute Vogt	SPD	Koalicija
5	Odbor za šport (Sportausschuss)	Friedhelm Julius Beucher	SPD	Koalicija
6	Odbor za pravosodje (Rechtsausschuss)	Rupert Scholz	CDU/CSU	Opozicija
7	Odbor za finance (Finanzausschuss)	Christine Scheel	Grünen	Koalicija
8	Odbor za proračun (Haushaltsausschuss)	Adolf Roth	CDU/CSU	Opozicija
9	Odbor za gospodarstvo in tehnologijo (Ausschuss für Wirtschaft und Technologie)	Matthias Wissmann od 7.11.2001: Heinz Riesenhuber	CDU/CSU	Opozicija
10	Odbor za prehrano, kmetijstvo in gozdarstvo (Ausschuss für Ernährung, Landwirtschaft und Forsten)	Peter Harry Carstensen	CDU/CSU	Opozicija
11	Odbor za delo in socialne zadeve (Ausschuss für Arbeit und Sozialordnung)	Doris Barnett	SPD	Koalicija
12	Odbor za obrambo (Verteidigungsausschuss)	Helmut Wiczorek	SPD	Koalicija
13	Odbor za družino, starejše, ženske in mladino (Ausschuss für Familie, Senioren, Frauen und Jugend)	Christel Riemann-Hanewinkel	SPD	Koalicija
14	Odbor za zdravstvo (Ausschuss für Gesundheit)	Klaus Kirschner	SPD	Koalicija
15	Odbor za promet, gradbeništvo in stanovanjsko gospodarstvo (Ausschuss für Verkehr, Bau- und Wohnungswesen)	Eduard Oswald	CDU/CSU	Opozicija
16	Odbor za okolje, naravo in varnost reaktorja (Ausschuss für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit)	Christoph Matschie	SPD	Koalicija
17	Odbor za zadeve novih dežel (Ausschuss für Angelegenheiten der neuen Länder)	Paul Krüger do 14.8.2001; od 25.9.2001 Werner Kuhn	CDU/CSU	Opozicija
18	Odbor za človekove pravice in humanitarno pomoč (Ausschuss für Menschenrechte und humanitäre Hilfe)	Claudia Roth od 14.3.2001: Christa Nickels	Grünen	Koalicija
19	Odbor za izobraževanje, raziskovanje in oceno tehničnega napredka (Ausschuss für Bildung, Forschung und Technikfolgenabschätzung)	Jürgen Möllemann do 3.4.200; od. 17.5.2000: Ulrike Flach	FDP	Opozicija
20	Odbor za gospodarsko sodelovanje in razvoj (Ausschuss für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung)	Rudolf Kraus	CDU/CSU	Opozicija
21	Odbor za turizem (Ausschuss für Tourismus)	Ernst Hinsken	CDU/CSU	Opozicija
22	Odbor za zadeve EU (Ausschuss für Angelegenheiten der Europäischen Union)	Friedbert Pflüger	CDU/CSU	Opozicija
23	Odbor za kulturo in medije (Ausschuss für Kultur und Medien)	Elke Leonhard do 30.6.2000 od 5.7.2000: Monika Griefahn	SPD	Koalicija

Vir: Wikipedia (2009b).

Priloga Č: Odbori 15. Bundestaga: 2002 -2005

	Odbor	Predsednik	Stranka	Koal/Opo
1	Odbor za volitve, imuniteto in Poslovník (Ausschuss für Wahlprüfung, Immunität und Geschäftsordnung)	Erika Simm	SPD	Koalicija
2	Odbor za peticije (Petitionsausschuss)	Karlheinz Gutmacher	FDP	Opozicija
3	Odbor za zunanje zadeve (Auswärtiger Ausschuss)	Volker Rühe	CDU/CSU	Opozicija
4	Odbor za notranje zadeve (Innenausschuss)	Cornelie Sonntag-Wolgast	SPD	Koalicija
5	Odbor za šport (Sportausschuss)	Peter Rauen	CDU/CSU	Opozicija
6	Odbor za pravosodje (Rechtsausschuss)	Andreas Schmidt	CDU/CSU	Opozicija
7	Odbor za finance (Finanzausschuss)	Christine Scheel	Grünen	Koalicija
8	Odbor za proračun (Haushaltsausschuss)	Manfred Carstens	CDU/CSU	Opozicija
9	Odbor za gospodarstvo in delo (Ausschuss für Wirtschaft und Arbeit)	Rainer Wend	SPD	Koalicija
10	Odbor za obrambo (Verteidigungsausschuss)	Reinhold Robbe	SPD	Koalicija
11	Odbor za zaščito potrošnikov, prehrano in kmetijstvo (Ausschuss für Verbraucherschutz, Ernährung und Landwirtschaft)	Herta Däubler-Gmelin	SPD	Koalicija
12	Odbor za družino, starejše, ženske in mladino (Ausschuss für Familie, Senioren, Frauen und Jugend)	Kerstin Giese	SPD	Koalicija
13	Odbor za zdravstvo in socialno varstvo (Ausschuss für Gesundheit und soziale Sicherung)	Klaus Kirschner	SPD	Koalicija
14	Odbor za promet, gradbeništvo in stanovanjsko gospodarstvo (Ausschuss für Verkehr, Bau- und Wohnungswesen)	Eduard Oswald	CDU/CSU	Opozicija
15	Odbor za okolje, naravo in varnost reaktorja (Ausschuss für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit)	Ernst Ulrich von Weizsäcker	SPD	Koalicija
16	Odbor za človekove pravice in humanitarno pomoč (Ausschuss für Menschenrechte und humanitäre Hilfe)	Christa Nickels	Grünen	Koalicija
17	Odbor za izobraževanje, raziskovanje in oceno tehničnega napredka (Ausschuss für Bildung, Forschung und Technikfolgenabschätzung)	Cornelia Pieper	FDP	Opozicija
18	Odbor za gospodarsko sodelovanje in razvoj (Ausschuss für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung)	Rudolf Kraus	CDU/CSU	Opozicija
19	Odbor za turizem (Ausschuss für Tourismus)	Ernst Hinsken	CDU/CSU	Opozicija
20	Odbor za zadeve EU (Ausschuss für Angelegenheiten der Europäischen Union)	Matthias Wissmann	CDU/CSU	Opozicija
21	Odbor za kulturo in medije (Ausschuss für Kultur und Medien)	Monika Griefahn	SPD	Koalicija

Vir: Wikipedia (2009b).

Priloga D: Odbori 16. Bundestaga: 2005-2009

	Odbor	Predsednik	Stranka	Koal/Opo
1	Odbor za volitve, imuniteto in Poslovník (Ausschuss für Wahlprüfung, Immunität und Geschäftsordnung)	Thomas Strobl	CDU/CSU	Koalicija
2	Odbor za peticije (Petitionsausschuss)	Kersten Naumann	Die Linke	Opozicija
3	Odbor za zunanje zadeve (Auswärtiger Ausschuss)	Ruprecht Polenz	CDU/CSU	Koalicija
4	Odbor za notranje zadeve (Innenausschuss)	Sebastian Edathy	SPD	Koalicija
5	Odbor za šport (Sportausschuss)	Peter Wilhelm Danckert	SPD	Koalicija
6	Odbor za pravosodje (Rechtsausschuss)	Andreas Schmidt	CDU/CSU	Koalicija
7	Odbor za finance (Finanzausschuss)	Eduard Oswald	CDU/CSU	Koalicija
8	Odbor za proračun (Haushaltsausschuss)	Otto Fricke	FDP	Opozicija
9	Odbor za gospodarstvo in tehnologijo (Ausschuss für Wirtschaft und Technologie)	Edelgard Bulmahn	SPD	Koalicija
10	Odbor za prehrano, kmetijstvo in zaščito potrošnikov (Ausschuss für Ernährung, Landwirtschaft und Verbraucherschutz)	Ulrike Höfken	Grünen	Opozicija
11	Odbor za delo in socialo (Ausschuss für Arbeit und Soziales)	Gerald Weiß	CDU/CSU	Koalicija
12	Odbor za obrambo (Verteidigungsausschuss)	Ulrike Merten	SPD	Koalicija
13	Odbor za družino, starejše, ženske in mladino (Ausschuss für Familie, Senioren und Frauen und Jugend)	Kerstin Giese	SPD	Koalicija
14	Odbor za zdravstvo (Ausschuss für Gesundheit)	Martina Bunge	Die Linke	Opozicija
15	Odbor za promet, gradbeništvo in stanovanjsko gospodarstvo (Ausschuss für Verkehr, Bau- und Wohnungswesen)	Klaus Lippold	CDU/CSU	Koalicija
16	Odbor za okolje, naravo in varnost reaktorja (Ausschuss für Umwelt, Naturschutz und Reaktorsicherheit)	Petra Bierwirth	SPD	Koalicija
17	Odbor za človekove pravice in humanitarno pomoč (Ausschuss für Menschenrechte und humanitäre Hilfe)	Herta Däubler-Gmelin	SPD	Koalicija
18	Odbor za izobraževanje, raziskovanje in oceno tehničnega napredka (Ausschuss für Bildung, Forschung und Technikfolgenabschätzung)	Ulla Burchardt	SPD	Koalicija
19	Odbor za gospodarsko sodelovanje in razvoj (Ausschuss für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung)	Thilo Hoppe	Grünen	Opozicija
20	Odbor za turizem (Ausschuss für Tourismus)	Marlene Mortler	CDU/CSU	Koalicija
21	Odbor za zadeve EU (Ausschuss für Angelegenheiten der Europäischen Union)	Gunther Krichbaum	CDU/CSU	Koalicija
22	Odbor za kulturo in medije (Ausschuss für Kultur und Medien)	Hans-Joachim Otto	FDP	Opozicija

Vir: Wikipedia (2009b).

Priloga E: Odbori 1. Državnega zbora: 1992-1996

	Komisija	Predsednik	Stranka	Koal/opo	Odbor	Predsednik	Stranka	Koal/opo
1	Mandatno-imunitetna komisija	Mozetič do 26.2.1993 Skuk od 26.2.1993	SKD	Koalicija	Odbor za gospodarstvo	Horvat	ZLSD	Koalicija
2	Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve	Anderlič do 28.5.1996 Petrovič od 28.5.1996	LDS	Koalicija	Odbor za infrastrukturo in okolje	Pregelj	LDS	Koalicija
3	Komisija po zakonu o nezdružljivosti opravljanja javne funkcije s pridobitno dejavnostjo	Pucko do 23.7.1996 Primožič od 19.9.1996	SKD	Koalicija	Odbor za kmetijstvo in gozdarstvo	Protner	LDS	Koalicija
4	Komisija za poslovnik	Potrč do 22.6.1995 Ribičič od 22.6.1995	ZLSD	Koalicija	Odbor za finance in kreditno - monetarno politiko	Kopač	LDS	Koalicija
5	Komisija za narodni skupnosti	Pozsonec do 1.3.1995 Battelli od 1.3.1995	Narodna skupnost		Odbor za nadzor proračuna in drugih javnih financ	Omerza do 26.5.1994 Karner-Lukač od 26.5.1994	LDS	Koalicija
6	Komisija za peticije	Eržen do 23.6.1993 Oman od 23.6.1993	Samost.	Opozicija	Odbor za mednarodne odnose	Thaler do 26.1.1995 Logar od 28.5.1996	LDS	Koalicija
7	Komisija za lokalno samoupravo	Ribičič do 19.10.1994 Pečan od 21.12.1994	ZLSD	Koalicija	Odbor za notranjo politiko in pravosodje	Pukl	SDSS	Koalicija
8	Komisija za žensko politiko	Potočnik	LDS	Koalicija	Odbor za obrambo	Jelinčič do 17.9.1993 Kopše od 17.9.1993 - 21.12.1995 Dobrajc od 21.12.1995	SNS	Opozicija
9	Komisija za nadzor nad delom varnostnih in obveščevalnih služb	Bučar	DS	Koalicija	Odbor za znanost, tehnologijo in razvoj	Tancig	LDS	Koalicija
10	Komisija za spremljanje in nadzor lastninskega preoblikovanja družbene lastnine	Rejc	SKD	Koalicija	Odbor za zdravstvo, delo, družno in socialno politiko	Kociper	SKD	Koalicija
11	Komisija za vprašanja invalidov	Simšič	DS	Opozicija	Odbor za kulturo, šolstvo in šport	Rupel do 23.4.1995 Moge od 25.5.1995	LDS	Koalicija
12	Komisija za evropske zadeve	Šetinc	LDS	Koalicija	Odbor za spremljanje uresničevanja Resolucije o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije	Šešerko	LDS	Koalicija

Vir: Državni zbor RS (1996a).

Priloga F: Odbori 2. Državnega zbora: 1996-2000

	Komisija	Predsednik	Stranka	Koal/opoz	Odbor	Predsednik	Stranka	Koal/opoz
1	Mandatno-imunitetna komisija	Pucko	Samos.	Opozicija	Odbor za gospodarstvo	Zagožen	SLS	Koalicija
2	Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve	Bavčar do 29.10.1997 Lavrinc od 17.12.1997	LDS	Koalicija	Odbor za infrastrukturo in okolje	Presečnik	SLS	Koalicija
3	Komisija po zakonu o nezdržljivosti opravljanja javne funkcije s pridobitno dejavnostjo	Kužnik	SNS	Opozicija	Odbor za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	Potočnik	SLS	Koalicija
4	Komisija za poslovnik	Ribičič	ZLSD	Opozicija	Odbor za finance in monetarno politiko	Kopač	LDS	Koalicija
5	Komisija za narodni skupnosti	Pozsonec	Narodna skupnost		Odbor za mednarodne odnose	Kacin	LDS	Koalicija
6	Komisija za peticije	Okretič-Salmič do 25.7.1997 Lešnik od 25.7.1997	DeSUS	Koalicija	Odbor za notranjo politiko in pravosodje	Lavtižar – Bebler	LDS	Koalicija
7	Komisija za lokalno samoupravo	Trofenik	SLS	Koalicija	Odbor za obrambo	Petan	SDS	Opozicija
8	Komisija za nadzor lastninskega preoblikovanja in privatizacije	Rejc	SKD	Opozicija	Odbor za znanost in tehnologijo	Sovič	ZLSD	Opozicija
9	Komisija za vprašanja invalidov	Možgan	SLS	Koalicija	Odbor za zdravstvo, delo, družino in socialno politiko	Kregelj - Zbačnik	SDS	Opozicija
10	Komisija za evropske zadeve	Peterle	SKD	Opozicija	Odbor za kulturo, šolstvo in šport	Mežan	SDS	Opozicija
11	Komisija za nadzor nad delom varnostnih in obveščevalnih služb	Dobrajc	SNS	Opozicija	Odbor za spremljanje uresničevanja Resolucije o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije	Školč do 27.2.1997 Janc od 15.5.1997	LDS	Koalicija
12	Komisija za politiko enakih možnosti	Mravljak	SLS	Koalicija	Odbor za nadzor poročila in drugih javnih financ	Horvat	ZLSD	Opozicija
13	Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu	Schiffner	SKD	Opozicija				
14	Ustavna komisija	Podobnik	SLS	Koalicija				

Vir: Državni zbor RS (2000a).

Priloga G: Odbori 3. Državnega zbora: 2000-2004

	Komisija	Predsednik	Stranka	Koal/opoz	Odbor	Predsednik	Stranka	Koal/opoz
1	Mandatno-imunitetna komisija	Peče	SNS	Opozicija	Odbor za gospodarstvo	Horvat	ZLSD	Koalicija
2	Komisija za volitve, imenovanja in administrativne zadeve	Školč	SDS	Opozicija	Odbor za infrastrukturo in okolje	Gerenčer	LDS	Koalicija
3	Komisija po zakonu o nezdržljivosti opravljanja javne funkcije s pridobitno dejavnostjo	Vnučec	SMS	Opozicija	Odbor za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	Kramberger	SLS+SKD	Koalicija
4	Komisija za poslovnik	Kontič	ZLSD	Koalicija	Odbor za finance in monetarno politiko	Pucko	LDS	Koalicija
5	Komisija za narodni skupnosti	Pozsonec	Narodna skupnost		Odbor za zunanjo politiko	Kacin	LDS	Koalicija
6	Komisija za nadzor nad delom varnostnih in obveščevalnih služb	Jerovšek	SDS	Opozicija	Odbor za notranjo politiko	Lavrinc	LDS	Koalicija
7	Komisija za nadzor proračuna in drugih javnih financ	Bajuk	NSi	Opozicija	Odbor za obrambo	Petan	SDS	Opozicija
8	Komisija za peticije	Drobnič	NSi	Opozicija	Odbor za zdravstvo, delo, družino, socialno politiko in invalide	Brenčič	SLS+SKD	Koalicija
9	Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu	Pukšič	SDS	Opozicija	Odbor za kulturo, šolstvo, mladino, znanost in šport	Moge	LDS	Koalicija
10	Komisija za evropske zadeve	Peterle	NSi	Opozicija				

Vir: Državni zbor RS (2004a).

Priloga H: Odbori 4. Državnega zbora: 2004-2008

	Komisija	Predsednik	Stranka	Koal/opoz	Odbor	Predsednik	Stranka	Koal/opoz
1	Mandatno-volilna komisija	Sušnik	SDS	Koalicija	Odbor za gospodarstvo	Horvat	SD	Opozicija
2	Komisija za poslovnik	Kontič	SD	Opozicija	Odbor za promet	Kangler	SLS	Koalicija
3	Komisija za narodni skupnosti	Pozsonec	Narodna skupnost	Opozicija	Odbor za okolje in prostor	Petan	SDS	Koalicija
4	Komisija za nadzor proračuna in drugih javnih financ	Cvikl	LDS	Opozicija	Odbor za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	Sok	NSi	Koalicija
5	Komisija za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb	Terčon	LDS	Opozicija	Odbor za finance in monetarno politiko	Starman	SDS	Koalicija
6	Komisija za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti	Potrata	SD	Opozicija	Odbor za zunanjo politiko	Jerovšek	SDS	Koalicija
7	Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu	Kramberger	SLS	Koalicija	Odbor za notranjo politiko, javno upravo in pravosodje	Kucler Dolinar	NSi	Koalicija
8	Komisija po Zakonu o preprečevanju korupcije	Žgajner – Tavš	SNS	Opozicija	Odbor za lokalno samoupravo in regionalni razvoj	Rupar	SDS	Koalicija
9	Ustavna komisija	Cukjati	SDS	Koalicija	Odbor za obrambo	Anderlič	LDS	Opozicija
10					Odbor za zdravstvo	Germič	LDS	Opozicija
11					Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide	Brenčič	SLS	Koalicija
12					Odbor za kulturo, šolstvo in šport	Grims	SDS	Koalicija
13					Odbor za visoko šolstvo, znanost in tehnološki razvoj	Moge	LDS	Opozicija
14					Odbor za zadeve Evropske unije	Kokalj	NSi	Koalicija

Vir: Državni zbor RS (2008a).

Priloga I: Odbori 5. Državnega zbora: 2008-2012 (na dan 20.8.2009)

	Komisija	Predsednik	Stranka	Koal/opoz	Odbor	Predsednik	Stranka	Koal/opoz
1	Komisija za poslovniki	Anderlič	LDS	Koalicija	Odbor za gospodarstvo	Rezman	DeSUS	Koalicija
2	Komisija po Zakonu o preprečevanju korupcije	Marinič	SDS	Opozicija	Odbor za lokalno samoupravo in regionalni razvoj	Trofenik	Zares	Koalicija
3	Komisija za narodni skupnosti	Göncz	Narodna skupnost	Opozicija	Odbor za okolje in prostor	Pečan	SD	Koalicija
4	Komisija za peticije ter za človekove pravice in enake možnosti	Irgl	SDS	Opozicija	Odbor za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	Bogovič	SLS	Opozicija
5	Komisija za nadzor obveščevalnih in varnostnih služb	Černač	SDS	Opozicija	Odbor za finance in monetarno politiko	Rop	SD	Koalicija
6	Komisija za nadzor javnih financ	Vizjak	SDS	Opozicija	Odbor za zunanjo politiko	Vajgl	Zares	Koalicija
7	Komisija za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu	Petek	SDS	Opozicija	Odbor za notranjo politiko, javno upravo in pravosodje	Gorenak	SDS	Opozicija
8	Ustavna komisija	Gantar	Zares	Koalicija	Odbor za obrambo	Jerovšek	SDS	Opozicija
9	Mandatno-volilna komisija	Kumer	SD	Koalicija	Odbor za promet	Veber	SD	Koalicija
10					Odbor za zdravstvo	Germič	LDS	Koalicija
11					Odbor za kulturo, šolstvo, šport in mladino	Potrata	SD	Koalicija
12					Odbor za delo, družino, socialne zadeve in invalide	Černak Meglič	SD	Koalicija
13					Odbor za visoko šolstvo, znanost in tehnološki razvoj	Grims	SDS	Opozicija
14					Odbor za zadeve Evropske unije	Lavtižar - Bebler	SD	Koalicija

Vir: Državni zbor.

Priloga J: E-mail prošnja za Bundestag

« Nazaj v Prejeto Arhiviraj Prijavite vsiljeno pošto. Izbriši Premakni v ▼ Oznake ▼ Več dejanj ▼

Antrag Prejeto | X

☆ ● Izidor Beseda Za infomaterial prikaz podrobnosti 10. nov [← Odgovori](#) ▼

Izidor Beseda
Matije Gubca 27
9000 Murska Sobota
Slovenia
izidor.beseda@gmail.com

Angelegenheit: Antrag um ausführlichere Informationen über die Arbeit des Bundestages

Sehr geehrte Damen und Herren,

Ich bin Student der Politikwissenschaften an der Fakultät für Sozialwissenschaften in Ljubljana (Fakulteta za družbene vede) und ich bereite in dieser Zeit meine Diplomarbeit mit dem Titel FUNKTIONEN UND AUFGABEN VON AUSSCHÜSSEN IM PARLAMENT: VERGLEICH ZWISCHEN DEN AUSSCHÜSSEN IM DEUTSCHEN BUNDESTAG UND DEM SLOWENISCHEN PARLAMENT vor. Ziel meiner Diplomarbeit ist es Gemeinsamkeiten und Unterschiede zwischen einem Parlament mit einer langen Tradition (Bundestag) und einem jüngeren Parlament (Slowenisches Parlament) zu erläutern. Daher richte ich mich mit diesem Schreiben und der Bitte nach weiteren Informationen zur Arbeit des Bundestages an Sie.

Ich würde gerne erfahren ob es möglich wäre, Informationen über die Arbeit einzelner Ausschüsse zu erhalten, bzw. zu erfahren, wo diese zugänglich wären.

Im Genaueren würden mich Informationen bzw. statistische Daten aus den folgenden Mandatsperioden interessieren: 13. (1990-1994), 14. (1994-1998), 15. (1998-2002), 16. (2002-2005) und 17. (2005-2009). Im weiteren angeführte Indikatoren aus der jeweiligen Mandatsperiode wären sehr hilfreich:

- 1) Die Zahl aller Sitzungen von Ausschüssen und Gremien; genauer, wie viele davon haben als regelmäßige und wie viele davon haben als unregelmäßige bzw. Notfall-Sitzungen statt gefunden.
- 2) Die Gesamtdauer aller Sitzungen in der jeweiligen Mandatsperiode.
- 3) Die Anzahl bearbeiteter Punkte pro Sitzung in der jeweiligen Mandatsperiode.
- 4) Die Anzahl in betracht genommener bzw. verhandelter Gesetze, sowohl aus Gründen der Zuständigkeit wie auch aus anderen Verhandlungsgründen und die Anzahl eingereichter Änderungsanträge pro jeweilige Mandatsperiode.
- 5) Die Anzahl der eingeladenen dritten Personen (interessierte Öffentlichkeit, Experten ...) in den Sitzungen und die Anzahl der Auftragsforschungen in den einzelnen Mandatsperioden.
- 6) Anzahl der Sitzungen des Bundestages inklusive der Dauer einzelner Sitzungen des Bundestages in der jeweiligen Mandatsperiode.

Das sind die Informationen die bei Ausarbeitung meiner Diplomarbeit in Betracht kommen würden. Falls es möglich ist, wäre es am elegantesten die Abschlussberichte bzw. die zusammengefasste Statistik aus der jeweilige Mandatsperiode zu erhalten oder zu erfahren, wo diese zugänglich sein könnte.

Vielen Dank für Ihre Kooperation.

Mit freundlichen Grüßen,

Izidor Beseda

← [Odgovori](#) → [Posreduj](#)

☆ infomaterial@bundestag.de Za meni [prikaz podrobnosti](#) 16. nov [← Odgovori](#) ▼

Izidor Beseda schrieb:

- Pokaži citirano besedilo -

Sehr geehrter Herr Izidor,

für Ihre Anfrage danken wir Ihnen. Gerne senden wir Ihnen Informationsmaterial über den Deutschen Bundestag zu.

Bitte informieren Sie sich doch über unsere Materialien:

<https://www.btg-bestellservice.de/>. Dort können Sie sich einen ersten Eindruck unserer Publikationen verschaffen und bei Bedarf direkt Online bestellen. Ich würde Ihnen im Falle des Datenhandbuchs raten (zu finden unter den CD's), dort finden Sie viele Antworten auf Ihre Fragen, gerade was die Statistiken angeht.

Infomaterialien sind über unser Referat Öffentlichkeitsarbeit erhältlich und sind kostenfrei. Auch das Porto wird von uns übernommen.

Mit freundlichen Grüßen

Referat Öffentlichkeitsarbeit

i. A.

Christina Klitsch

--

Deutscher Bundestag

Öffentlichkeitsarbeit

Platz der Republik 1, 11011 Berlin

Für Bestellungen nutzen Sie bitte folgende Möglichkeiten:

Internet: www.bundestag.de/interakt/infomat/index.html
Telefon: +49 30 227-33300 (Mo- Fr von 8.00 bis 18.00 Uhr)
Fax: +49 38204/ 66 997
mail: infomaterial@bundestag.de

Innerhalb des Hauses (Büros der Abgeordneten, Fraktionen und Verwaltung)

nutzen Sie - neben den Angeboten im Intranet - bitte folgende Möglichkeiten:

Telefon: 33111 (Mo-Do von 8.00 bis 16.00 Uhr; Fr von 8.00 bis 14.00 Uhr)
Fax: 36200
mail: infomaterial@bundestag.de

Unser Informationsbüro finden Sie im Paul-Löbe Haus, Zimmer 5.042
Öffnungszeiten:
Mo - Do: 8.00 bis 16.00 Uhr
Fr: 8.00 bis 14.00 Uhr

[← Odgovori](#) [→ Posreduj](#)

☆ ● **Izidor Beseda** Za infomaterial

[prikaz podrobnosti](#) 18. nov

[← Odgovori](#)

Sehr geehrte Frau Klitsch,

Ich danke Ihnen herzlichst für ihre Antwort und Hilfe. Dies wird mir meine zukünftige Arbeit sehr erleichtern.

Mit freundlichen Grüßen,

Izidor Beseda

2009/11/16 infomaterial@bundestag.de <infomaterial@bundestag.de>

- Pokaži citirano besedilo -

[← Odgovori](#) [→ Posreduj](#)